

บทที่ 2

บททวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เป็นที่รู้กันว่าการฟอกเงินเป็นการที่อาชญากรนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดนั้นมากระทำการในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้มีการแปรสภาพ เปลี่ยนสภาพ ของเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้เป็นเงินที่ถูกกฎหมาย แล้วนำเงินหรือทรัพย์สินนั้น ไปใช้เป็นประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปได้อีก จึงจำเป็นต้องมีการตั้งวงจรกิจกรรมประกอบอาชญากรรมดังกล่าว แม้ตามอนุสัญญาาระหว่างประเทศจะมีการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา แต่การจะเป็นความผิดได้นั้นจะต้องเป็นการกระทำที่เป็นความผิดมูลฐาน (Predicate Offence) เสียก่อน หรือก็คือการกระทำความผิดที่เป็นสาเหตุ หรือที่มา ที่นำไปสู่ความผิดฐานฟอกเงิน แม้ว่าประเทศไทยจะมีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้ แต่ก็เป็นการกำหนดแบบกว้าง ๆ ไม่ได้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและ เป็นไปในทิศทางเดียวกันอันไม่สอดคล้องกับหลักสากล ทำให้ประเทศไทยต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอีกหลายฉบับเพื่อเพิ่มเติมการกระทำความผิดที่เป็นความผิดมูลฐาน อันส่งผลต่อการตั้งวงจรกิจกรรมในการประกอบอาชญากรรม

นอกจากมาตรการทางอาญาที่ได้กำหนดให้มีความผิดฐานฟอกเงินแล้ว ในการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินยังมีอีกมาตรการหนึ่ง คือ มาตรการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยจะเป็นการตรวจสอบทรัพย์สินและทำการยึดหรืออายัดชั่วคราวทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยมีหลักการคือ จะต้องมีความเชื่ออันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิดหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน หรือในกรณีจำเป็นเร่งด่วน เลขานุการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไปก่อน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรมต่อไป แม้ว่าในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวนี้ ผู้ทำธุรกรรมหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินจะแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดได้ก็ตาม ซึ่งในระยะเวลาดังกล่าว เป็นระยะเวลาที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดยังไม่ได้ถูกพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ทำให้เห็นว่า ระยะเวลาตั้งแต่คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ซึ่งในระยะเวลาเก้าสิบวัน ทรัพย์สินของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของผู้ทำธุรกรรมหรือบุคคลที่สามผู้สุจริตย่อมได้รับผลกระทบ และยังเป็นภาระ

แก่หน่วยงานในการจัดการทรัพย์สินนั้น กรณีจึงต้องหามาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดชั่วคราวนี้

ฉะนั้น ในการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินต่อไปในอนาคต จึงได้กำหนดการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับออกเป็น 6 ส่วนหลัก ๆ คือ

ส่วนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 หลักเกณฑ์การกำหนดความผิดอาญา

ส่วนที่ 3 การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดมูลฐาน

ส่วนที่ 4 ประเภทของความผิดมูลฐาน

ส่วนที่ 5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความผิดมูลฐานและการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ส่วนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1. แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้อง

การกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานในการปราบปรามการฟอกเงินนี้จะเป็นการกำหนดโดยนำเอาแนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐาน แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามหลักนิติรัฐ แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามหลักนิติรัฐ ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา ทฤษฎีเกี่ยวกับการฟอกเงิน ทฤษฎีนิติเศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย หลักนิติธรรม หลักสิทธิมนุษยชน หลักประกันสิทธิและเสรีภาพ หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญามาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1.1 แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ประเทศต่าง ๆ ได้มีการบัญญัติกฎหมายที่กำหนดให้ทรัพย์สินที่ได้รับมาโดยตรงจากการกระทำความผิด หรือที่เรียกว่าการประกอบอาชญากรรมต้องถูกริบ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดได้สมปรารถนาในการครอบครองหรือใช้ทรัพย์สินนั้น ๆ อันเป็นผลมาจากการกระทำความผิด แต่ในการริบนั้นมีกฎหมายที่อนุญาตให้ศาลริบได้แต่เพียงทรัพย์สินซึ่งได้รับมาโดยตรงจากการกระทำความผิดเท่านั้นเป็นเหตุให้บรรดาผู้กระทำความผิด ผู้ร่วมกระทำความผิด อาศัยช่องว่างของกฎหมายโดยทำการแปรสภาพ (ฟอก) ทรัพย์สินต่าง ๆ ซึ่งได้รับมาโดยตรงจาก

การกระทำความผิด เพื่อก่อให้เกิดเป็นทรัพย์สินที่มีใช้ได้รับมาโดยตรงจากการกระทำความผิด อันจะอยู่นอกอำนาจที่จะสังริบได้ (นิพนธ์ อักษรกาญจน์, 2555, หน้า 10)

ทำให้ต้องมีมาตรการสำคัญที่จะนำมาใช้ในปราบปรามอาชญากรรมประเภทนี้ให้ได้ผล จะต้องประกอบด้วย

- (ก) สามารถลงโทษผู้ที่แปรสภาพทรัพย์สินที่ได้รับมาจากการประกอบอาชญากรรม
- (ข) สามารถริบทรัพย์สินที่แปรสภาพไปแล้วได้

1.2 แนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐาน

การกำหนดความผิดมูลฐานจะเป็นการกำหนดความผิดอาญาเพื่อทำให้เกิดความชัดเจนในการนำเอามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับ ซึ่งหากความผิดต่าง ๆ ที่ได้กระทำลงนั้นแม้จะเป็นความผิดที่สำคัญและร้ายแรงเพียงใดแต่ถ้าไม่ใช่ความผิดที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้วก็ไม่สามารถนำเอามาตรการต่าง ๆ ของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้ ส่วนการที่รัฐหนึ่ง ๆ จะบัญญัติความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีจำนวนฐานความผิดมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความรุนแรงของอาชญากรรมนั้น ๆ ว่ามีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างไร ทั้งนี้ เพราะแต่ละประเทศมีปัจจัยพื้นฐานแตกต่างกันไปตามโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สภาพทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้น การกำหนดความผิดมูลฐานในประเทศหนึ่งจึงไม่อาจนำไปใช้กำหนดความผิดมูลฐานในอีกประเทศหนึ่งได้ทั้งหมด แต่สามารถนำมาเป็นแนวทางหรือแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานในอีกประเทศหนึ่งได้

สำหรับประเทศไทยได้มีแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานที่ถือว่า เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่า ควรเป็นการกระทำความผิดอาญาที่มีลักษณะประกอบกัน (นวนน้อย ตรีรัตน์ และปิยวรรณ สุขศรี, 2549, หน้า 92) ดังต่อไปนี้

- (1) ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม

ปัจจุบันอาชญากรรมได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของการกระทำและรูปแบบของผู้กระทำไปตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง การกระทำความผิดตามลำพังเฉพาะตัวบุคคลได้กลายเป็นการกระทำความผิดของกลุ่มบุคคลที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กรที่เรียกว่า “องค์กรอาชญากรรม” (Organized crime) ก่อให้เกิดการกระทำความผิดร้ายแรงต่าง ๆ ที่กระทบต่อสังคมในวงกว้างมากขึ้น

องค์กรอาชญากรรมประกอบด้วยกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันจัดตั้งเป็นองค์กร โดยมีโครงสร้างของการทำงานที่สลับซับซ้อน มีการจัดการบริหารองค์กรอย่างมีระบบ รวมทั้งอำนาจการบังคับบัญชาถูกปกปิดรักษาไว้เป็นความลับและเคร่งครัดต่อกฎระเบียบและวินัย มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือในการช่วยกระทำความผิด มีการดำเนินงานเป็นเครือข่ายโยงใยครอบคลุมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศและเกี่ยวข้องกับบุคคล นักการเมือง นักธุรกิจ ผู้มีวิชาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐและมีเป้าหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์จำนวนมากจากการกระทำความผิด ทำให้เป็นการยากแก่การดำเนินการสืบสวนสอบสวนและจับกุม นอกจากนี้ในบางองค์กรอาชญากรรมที่มีความมั่นคงแล้วมักจะขยายเครือข่ายของตนและขยายขอบเขตของการกระทำความผิดให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นจนกลายเป็น “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาลเป็นวงกว้างมากยิ่งขึ้น

(2) ความผิดที่มีลักษณะของอาชญากรรมมีผลตอบแทนในวงเงินสูง

ในปัจจุบันมีการสร้างความร่ำรวยจากการประกอบอาชญากรรมทางธุรกิจเป็นจำนวนมากเนื่องจากส่วนหนึ่งสังคมวัดความสำเร็จของบุคคลจากความร่ำรวย ซึ่งไม่ทราบว่าเบื้องหลังอาจมาจากการกระทำความผิดที่ผิดกฎหมาย อีกทั้งอิทธิพลทางการเงินได้ช่วยให้คนในองค์กรอาชญากรรมได้รับค่าตอบแทนในวงเงินที่สูงและมีส่วนช่วยให้คนเหล่านั้นไม่ถูกลงโทษเมื่อถูกจับกุม หรือแม้ถูกจับกุมและลงโทษเงินที่สะสมไว้ก็จะเป็นทุนสำรองเพื่อเลี้ยงตัว หรือกลับมากระทำความผิดอีกเมื่อพ้นโทษ หรือระหว่างการถูกลงโทษเครือข่ายในสายงานสามารถประกอบอาชญากรรมของผู้กระทำความผิดยังดำเนินต่อไปเพราะเงินทุนยังหมุนเวียนสามารถทดแทนกันได้ เมื่อขาดคนใดคนหนึ่ง รัฐจึงเล็งเห็นความสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการปราบปรามอาชญากรรมตามความผิดมูลฐานเพื่อให้การปราบปรามให้มีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดการนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้เพื่อทำลายแรงจูงใจในการกระทำความผิด

ผู้กระทำความผิดในลักษณะนี้ผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีการศึกษาที่ดี ทำงานในระดับสูง หรือที่เรียกว่า อาชญากรรมคอปขาว (White collar crime) เช่น การทำความผิดฉ้อโกง หรือถือโกง ของผู้บริหารระดับสูง เช่น ผู้จัดการ กรรมการ ธนาคารหรือบริษัทต่าง ๆ เป็นต้น โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานตามหน้าที่ของตน

(3) ความผิดที่มีลักษณะสลับซับซ้อน ยากแก่การปราบปราม

การกระทำความผิดอาชญากรรม มีการพัฒนารูปแบบของการกระทำความผิดและการแพร่ขยายในวงกว้างในลักษณะที่เป็นองค์กรอาชญากรรม และมีความรุนแรงในการกระทำความผิด มากขึ้นและยากต่อการปราบปราม ปัจจุบันมีมาตรการริบทรัพย์ตามความผิดมูลฐานนั้น เป็นมาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมีกฎหมายอื่นที่บัญญัติ

เป็นพิเศษที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับความผิดอาชญากรรม ซึ่งได้บัญญัติให้รับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไว้ แต่มาตรการในทางอาญาไม่สามารถที่จะทำลายแรงจูงใจในการกระทำความผิดที่ได้ผลประโยชน์จำนวนมาก ทำให้ผู้กระทำความผิดมีการวางแผนการกระทำความผิดที่ซับซ้อน และยากแก่การสืบสวน สอบสวน ติดตามจับกุมผู้กระทำความผิด มาตรการในทางกฎหมายจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีผลต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในการให้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานและวิธีในการปฏิบัติกับอาชญากรรมในลักษณะนี้ เช่น ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์กรของรัฐ ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร นอกเหนือจากความสลับซับซ้อนในการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการสืบสวนจับกุมแล้วการก่ออาชญากรรมมักกระทำโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยอาศัยเทคโนโลยี และการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย สะดวก รวดเร็ว โดยผู้กระทำความผิด สามารถลงมือกระทำความผิดได้โดยไม่ต้องไปปรากฏตัวยังที่เกิดเหตุ รวมทั้งสามารถประชุมวางแผน สั่งการโดยอาศัยความทันสมัย ของเทคโนโลยี จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในปราบปราม

(4) ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ

ความผิดนี้มักเป็นคดีที่เกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หรือคดีอาชญากรรมอื่นที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น ความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมชาติ ความผิดฐานกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเงินตรา เนื่องจากธุรกิจผิดกฎหมายเหล่านี้ให้ผลประโยชน์มหาศาลและผลประโยชน์เหล่านี้จะถูกหมุนกลับมาใช้สนับสนุนกิจกรรมผิดกฎหมายนั้น ๆ หรือกิจกรรมผิดกฎหมายอื่น ๆ หรือถ้าถูกนำกลับมาใช้ในกิจกรรมถูกกฎหมายจะก่อให้เกิดการการแข่งขันทรัพยากร หรือเรียกว่าเป็นคู่แข่งกันที่อยู่ในภาคเศรษฐกิจนั้น ๆ อยู่แล้ว ซึ่งนับว่าไม่ยุติธรรมสำหรับผู้ที่อยู่ในธุรกิจในด้านนั้น ๆ อยู่แล้ว เพราะองค์กรอาชญากรรมมีเงินจากธุรกิจผิดกฎหมายซึ่งเป็นจำนวนมหาศาลได้เปรียบว่าผู้ประกอบการธรรมดา ในระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ผู้ที่มีทุนมากกว่าก็มีชัยไปกว่าครึ่งแล้ว ในที่สุดเงินจากธุรกิจผิดกฎหมายที่นำมาลงทุนทำธุรกิจถูกกฎหมายก็จะทำลายผู้ประกอบการอื่นที่อยู่ในธุรกิจถูกกฎหมายนั้น ๆ ไปหมด

นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อเกียรติยศได้ของรัฐในการเรียกเก็บภาษี ส่งผลให้เงินออกจากระบบการเงินเนื่องจากการนำเงินออกไปนอกระบบการเงิน ส่งผลต่อเสถียรภาพทางการเงินของประเทศโดยตรง ส่งผลกระทบต่อการจัดแรงงานกรณีของการจ้างงานต่างด้าวผิดกฎหมาย

1.3 แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามหลักนิติรัฐ

แนวคิดในการให้ความรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกี่ยวกับทรัพย์สินตามหลักนิติรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สิทธิเสรีภาพในทางเศรษฐกิจ เช่น สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ สิทธิเสรีภาพในการมีและใช้ทรัพย์สิน และสิทธิเสรีภาพในการทำสัญญา โดยหลักการดังกล่าวกำหนดให้ประชาชน รัฐ หรือองค์กรของรัฐอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันทั้งสิ้น โดยรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำการที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในทรัพย์สินได้ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจไว้ ไม่สามารถใช้วิธีอื่นนอกไปจากที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากกฎหมายเป็นที่มาของอำนาจและข้อจำกัดของฝ่ายปกครองเพื่อประกันสิทธิและเสรีภาพประชาชนและต้องทำภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2561, หน้า 61)

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล

แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมีที่มาจากแนวคิดในเรื่องสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Right) โดยธรรมชาติของมนุษย์จะต้องได้รับการเคารพจากบุคคลอื่นและต้องได้รับการคุ้มครองของรัฐ (วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์, 2551, หน้า 122) การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลทำได้โดยกฎหมายเท่านั้น และมีได้เฉพาะกรณีที่ทำเป็นอย่างยิ่งตามกฎหมายธรรมชาติและไม่ลงโทษแบบกตัญญู การปฏิบัติใดๆ จะต้องให้ความคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาด้วย แม้ในบางครั้งอำนาจของเจ้าพนักงานจะต้องถูกจำกัดก็ตาม โดยเห็นว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเป็นสิทธิธรรมชาติของมนุษย์ ทำนองเดียวกับสิทธิเสรีภาพอื่นๆ จึงเกิดหลักในการประกันสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลว่า ย่อมได้รับการคุ้มครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิทธิในความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ถือว่ามี ความศักดิ์สิทธิ์และได้รับการคุ้มครอง รัฐหรือเอกชนจะละเมิดไม่ได้ เจ้าของกรรมสิทธิ์จึงมีอำนาจที่จะใช้สอยทรัพย์สินนั้นหรืออาจจะสละทิ้งไปเสียตามอำเภอใจไม่อาจจะก้าวก่ายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ความคุ้มครองทรัพย์สินของเอกชนนี้ ถือว่าเป็นหน้าที่อันสำคัญยิ่งของรัฐอีกด้วย ซึ่งภายหลังหลักการดังกล่าวได้มีการวิวัฒนาการจนเป็นที่ยอมรับแพร่หลายจนกระทั่งเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) ที่ประชุมสหประชาชาติมีการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ขึ้น ซึ่งได้มีการกล่าวถึงสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลไว้ในข้อ 17 (กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2559, หน้า 25) ว่า

- (1) บุคคลมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยลำพังตนเองเช่นเดียวกัน โดยร่วมกับผู้อื่น
- (2) บุคคลใดๆ จะต้องถูกริบทรัพย์สินโดยพลการไม่ได้

แม้สหประชาชาติจะกำหนดแนวมาตรการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ แต่หลักการดังกล่าวก็สามารถยกเว้นได้ หากรัฐเห็นว่าการกระทำที่จะเข้าไปล่วงละเมิดสิทธิดังกล่าว นั้น เป็นการกระทำไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และมีกฎหมายที่อนุญาตให้

สามารถกระทำได้อีกก็สามารถเข้าไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และมีกฎหมายที่อนุญาตให้สามารถกระทำได้อีกก็สามารถเข้าไปรบกวนสิทธิดังกล่าวได้ ซึ่งหลักการดังกล่าวอนุญาตให้รัฐเข้าไปล่วงละเมิดถึงสิทธิดังกล่าวได้เมื่อมีเหตุที่จะต้องรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของสาธารณะ การที่รัฐจะเข้าไปล่วงละเมิดถึงสิทธิดังกล่าวนี้รัฐจะมอบให้ “เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รักษากฎหมาย” (Law Enforcement Officials) เป็นผู้ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวกับบุคคลที่จะถูกละเมิดสิทธิดังกล่าว เพื่อเป็นการที่จะให้พนักงานของรัฐใช้อำนาจได้ถูกต้องและสอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามหลักสากล หรืออาจกล่าวได้ว่าการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานของรัฐในการที่จะเข้าไปล่วงละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพนั้น ต้องถูกควบคุมมิให้เป็นการใช้อำนาจที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากเกินไป

1.5 ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย

ภาระหน้าที่ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมก็คือ การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเสมอภาค ในส่วนของตำรวจจะเน้นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งจะนำไปสู่การควบคุมการกระทำความผิดในสังคมได้ตามความมุ่งหมาย

นักอาชญาวิทยาได้พัฒนาแนวคิดและขอบเขตปรัชญาการบังคับใช้กฎหมายและการควบคุมสังคม (The Philosophy of Enforcing Laws and Social Control) ให้รวมตลอดไปถึงการควบคุมพฤติกรรมอันจะนำไปสู่การกระทำผิดด้วย สำหรับลักษณะที่สำคัญเกี่ยวกับปรัชญาการบังคับใช้กฎหมายและการควบคุมทางสังคม มี 3 ประการ

(1) รัฐเป็นผู้ใช้มาตรการทางกฎหมาย เพื่อควบคุมความประพฤติและคุ้มครองพิทักษ์ผลประโยชน์ของสมาชิกในสังคมตามหลักกฎหมายมหาชน ในฐานะที่รัฐ มีอำนาจเหนือราษฎรมิได้ รวมถึงกฎหมายเอกชน อันเป็นกฎหมายว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างราษฎรในฐานะเท่าเทียมกัน

(2) รัฐเป็นผู้ได้รับอำណ์ติมอบหมาย (Mandate) จัดสรรเจ้าหน้าที่ควบคุมรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความผาสุกของชุมชนให้เป็นที่ไปตามเจตนารมณ์และหลักกฎหมายอย่างเคร่งครัด

(3) การบังคับใช้กฎหมาย จะต้องบังคับใช้แก่สมาชิกในสังคมโดยเสมอภาคภายใต้หลักนิติธรรมปราศจากความลำเอียงหรือรังเกียจเด็ดฉันท้โดยสิ้นเชิง

เพื่อให้การบริหารงานยุติธรรมเป็นไปตามความมุ่งหมายของการบังคับใช้กฎหมายในอันที่จะควบคุมการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในสังคม นำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และป้องกันภัยอันตรายที่เกิดขึ้นแก่สมาชิกในสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีอยู่ 2 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม และทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (สุพิศาล ภักดีนฤนาถ, 2556, หน้า 30-34)

1.5.1 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม

ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) เป็นทฤษฎีที่เน้นทางด้านประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม โดยมุ่งที่จะควบคุม ระวังและปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก คดีอาญาทั้งหลายทั้งปวงที่เข้ามาสู่ระบบงานยุติธรรมทางอาญาดำเนินคดีตามทฤษฎีนี้จะต้องดำเนินไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ โดยมีกระบวนการคัดกรอง (Screening) ในแต่ละขั้นตอน โดยเริ่มจากการสืบสวน จับกุม สอบสวนผู้กระทำความผิด เตรียมคดีเพื่อฟ้องศาล พิเคราะห์พินิจพิพากษา ลงโทษ หรือปล่อยตัวจำเลย ซึ่งทฤษฎีนี้จะมุ่งเน้นให้ผู้กระทำความผิดจะมีโอกาสหลุดพ้นจากการที่จะถูกศาลพิพากษาลงโทษได้น้อยที่สุด

1.5.2 ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process)

ทฤษฎีนี้มีค่านิยมในเรื่องความเป็นธรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมที่ตรงกันข้ามกับทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม กล่าวคือ การดำเนินคดีตามความคิดในเรื่องความเป็นธรรม จะมีอุปสรรคขัดขวางมิให้ผู้ต้องหาถูกส่งผ่านไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมอย่างสะดวก ทั้งนี้ มิได้หมายความว่า อุดมการณ์ของทฤษฎีนี้จะแตกต่างจากทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม แต่ทว่าทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม ยึดถือหลักกฎหมายหรือหลักนิติธรรมมากกว่าความคิดในเรื่องการควบคุมอาชญากรรม และไม่เชื่อว่าความคิดในการควบคุมอาชญากรรมจะมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการค้นหาคดีจริงซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองจะเชื่อถือได้เพียงใดเพราะวิธีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการเป็นการดำเนินงานในที่โหลฐาน ซึ่งอาจจะใช้วิธีการล่อลวง ชูเชิญ หรือการสร้างพยานหลักฐานขึ้นใหม่ได้ ดังนั้น แนวความคิดของทฤษฎีกระบวนการนิติธรรมจึงไม่เห็นพ้องด้วยกับการแสวงหาคดีจริงอย่างไม่เป็นทางการของทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม และต้องการให้มีการพิจารณาคดีหรือไต่สวนข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาอย่างเป็นทางการ และเปิดเผยในศาลสถิตยุติธรรม ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่อหน้าองค์คณะของผู้พิพากษาที่เป็นกลาง ไม่ลำเอียงเข้ากับฝ่ายใด (ประธาน วัฒนวาณิชย์, 2520, หน้า 152-153)

ทฤษฎีทั้งสองมีวิธีปฏิบัติ (Procedures) ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม เน้นประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้มีการดำเนินการที่รวดเร็วทันต่อการพัฒนาของอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่มีความบกพร่องคือ การดำเนินการอย่างรวดเร็วและเด็ดขาด จำเป็นต้องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีอำนาจมากมีการใช้ดุลยพินิจอย่างกว้างขวาง เมื่อเป็นเช่นนี้อาจทำให้มีการใช้อำนาจไปในทางมิชอบหรือตามอำเภอใจ ซึ่งจะกลายเป็นลักษณะผู้ก่ออาชญากรรมเสียเอง ส่วนทฤษฎีกระบวนการนิติธรรมเน้นทางด้านตัวบทกฎหมาย โดยมุ่งจะให้ความเป็นธรรมและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพส่วนบุคคลของประชาชน แต่มี

ความบกพร่อง คือ การให้ความคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพส่วนบุคคลมากเกินไป อาจทำให้ความสงบเรียบร้อยของสังคมได้รับผลกระทบจากการคุ้มครองสิทธินั้น ทำให้อาชญากรรมมีโอกาสหลุดพ้นการลงโทษผู้กระทำความผิดเกิดความอึกเขิม เป็นอันตรายต่อความสงบสุขของสังคม อย่างไรก็ตามระบบของยุติธรรมทางอาญาของประเทศใดประเทศหนึ่งในปัจจุบันก็ได้ปฏิบัติตามแนวความคิดของทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง แต่จะคำนึงถึงทฤษฎีทั้งสองนี้ควบคู่กันไป

1.6 ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา

ทฤษฎีการลงโทษโดยรัฐในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎีใหญ่ ๆ คือ ทฤษฎีทดแทน (retributive theory) และทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian theory)

1.6.1 ทฤษฎีทดแทน (Retributive Theory)

การลงโทษที่ชอบธรรมตามหลักของทฤษฎีทดแทนนี้จะต้องประกอบด้วยเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1) การลงโทษต้องเป็นการทดแทนความเสียหาย (vindication) หมายถึง ความถูกต้องของการลงโทษจะต้องกระทำลงไปเพื่อการทดแทนหรือแก้แค้นให้แก่ผู้เสียหายจากการที่ผู้กระทำผิดได้ทำให้เกิดความเสียหายขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นต้องเป็นการทำให้ผู้เสียหายรู้สึกพอใจและคิดว่าเป็นการกระทำที่ยุติธรรมแล้ว ทฤษฎีนี้ชี้ว่าการละเลยเรื่องความรู้สึกของผู้เสียหายที่ต้องการแก้แค้นแก่ผู้กระทำผิดนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องเพราะจะทำให้ผู้เสียหายหรือญาติพี่น้องของเขาเสื่อมศรัทธาที่มีต่อรัฐว่าไม่อาจเยียวยาความเสียหายได้ การลงโทษโดยคำนึงถึงความพอใจของผู้เสียหายนี้จะทำให้ผู้เสียหายยอมรับการลงโทษ โดยรัฐเป็นความชอบธรรมและยอมรับว่าการแก้แค้นผู้กระทำผิดไม่ใช่หน้าที่ของเอกชน แต่เป็นหน้าที่ของรัฐ

2) การลงโทษต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม (fairness) ทฤษฎีนี้มองหน้าที่ของบุคคลในด้านการเมืองและกึ่งสัญญาประชาคมที่เรียกว่าการต่างตอบแทน มีหลักว่าการจะให้กฎหมายมีผลคุ้มครองประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม คนทุกคนจะต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย การที่ผู้กระทำผิดฝ่าฝืนกฎหมายอาญาแต่ละครั้งเท่ากับว่าผู้กระทำผิดเอาเปรียบบุคคลอื่นที่เชื่อฟังกฎหมาย และข้อได้เปรียบจะเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นถ้าเป็นการกระทำผิดอาญาที่รู้กันอย่างแพร่หลาย ดังนั้น การลงโทษผู้กระทำผิดจึงเป็นการที่ทำให้ผู้กระทำผิดและบุคคลที่เชื่อฟังกฎหมายตระหนักว่าบุคคลที่ละเมิดกฎหมายจะต้องถูกดำเนินคดีและผู้ที่ได้เปรียบจากการฝ่าฝืนกฎหมายจะต้องถูกลงโทษ ด้วยเหตุนี้การลงโทษแก่ผู้กระทำผิดจึงควรมีความรุนแรงเทียบเท่ากับความได้เปรียบที่ผู้กระทำได้รับจากการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น โดยถือว่าผู้กระทำผิดได้จ่ายหนี้อันเกิดจากการทำให้แก่คนทุกคนที่เชื่อฟังกฎหมายซึ่งเป็นสมาชิกในสังคมนั้น และเมื่อจ่ายแล้วเขาก็กลับคืนสู่สังคมในฐานะที่พลเมืองดีและมีฐานะเท่าคนอื่น

อย่างไรก็ตาม การชดใช้ความได้เปรียบของการกระทำผิดมิใช่เรื่องระหว่างผู้กระทำผิดกับผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย แต่เป็นเรื่องระหว่างรัฐกับผู้กระทำผิด เพราะฉะนั้นผู้กระทำผิดยังคงต้องรับโทษจากที่ตนได้กระทำผิด แม้ว่าผู้เสียหายจะยกโทษให้ผู้นั้นแล้ว

3) การลงโทษจะต้องได้สัดส่วนกับความผิด

ทฤษฎีนี้เห็นว่า จำนวนโทษที่ผู้กระทำผิดควรจะได้รับจะต้องเท่ากันกับความเสียหายที่ผู้กระทำผิดได้กระทำลงจากการกระทำผิดนั้น อย่างไรก็ดี อาจมีข้อยกเว้นจากหลักดังกล่าวได้ 2 กรณี คือ กรณีที่การลงโทษสูงกว่าความเสียหายที่ผู้กระทำผิดนั้นสามารถกระทำได้ในกรณีของการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตแก่ผู้กระทำผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม เพื่อปกป้องสังคมได้ในกรณีของการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตแก่ผู้กระทำผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคม เพื่อปกป้องสังคมให้ปลอดภัยยิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้ามการลงโทษอาจต่ำกว่าสัดส่วนแห่งความผิด ในกรณีที่ผู้กระทำผิดไม่มีโอกาสที่จะกระทำผิดนั้นอีก ดังนั้น ผู้กระทำจะได้รับการลดโทษหรือรอการลงโทษและให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ

ปัญหาว่าจะถือหลักใดมาพิจารณาว่าโทษจำนวนเท่าใดจึงจะได้สัดส่วนกับความผิดที่ผู้กระทำผิดก่อให้เกิดขึ้น ในประเด็นนี้อิมมานูเอล คานต์ (Immanuel Kant) นักปรัชญาชาวเยอรมัน เห็นว่า “โทษที่ผู้กระทำผิดได้รับจะต้องได้สัดส่วนพอดีทั้งสภาพพอดีทั้งสภาพและความหนักเบาของความผิดของผู้กระทำผิด สภาพและความหนักเบาของความผิดนี้พิจารณาได้จาก “ความร้ายแรงทางศีลธรรมของความผิดแต่ละฐานและพิจารณาจากความน่าตำหนิจากพฤติการณ์ของการกระทำผิดในแต่ละเรื่อง นอกจากนี้ยังรวมถึงความร้ายแรงที่ผู้กระทำก่อให้เกิดขึ้นอันเกิดจากการกระทำโดยเจตนา ประมาท และในบางกรณีด้วย ดังนั้น หลักการพิจารณาในเรื่องสัดส่วนของโทษจะต้องพิจารณาถึงสภาพและความหนักเบาของความผิดซึ่งประกอบด้วยความร้ายแรงของความเสียหายในทางการกระทำและผลต่อสังคมอันเกิดจากการกระทำนั้น (ณรงค์ ใจหาญ, 2543, หน้า 20-25)

1.6.2 ทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theories)

ทฤษฎีอรรถประโยชน์มองลักษณะสังคมมนุษย์และกฎหมายอาญาว่ามีลักษณะ 3 ประการ คือ ประการแรก มนุษย์พยายามแสวงหาความพอใจและหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด ประการที่สอง สังคมควรจะมีการดำเนินการตามหลักประโยชน์สูงสุดเพื่อมวลสมาชิกจำนวนสูงสุด และประการสุดท้าย ในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายการพิจารณาถึงความร้ายแรงของความผิดแต่ละฐาน ควรพิจารณาจากความเสียหายซึ่งกระทำต่อสังคม

ทฤษฎีอรรถประโยชน์ถือว่าการลงโทษก่อให้เกิดผลดี แต่ก็ยังมีข้อถกเถียงกันในหมู่นักวิชาการที่เห็นด้วยกับทฤษฎีนี้ว่าลักษณะผลดีนั้นเป็นอย่างไร บางท่านเห็นว่าถ้าการลงโทษ

ก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่าผลดีที่เกิดขึ้นจากการลงโทษ การลงโทษนั้นจะไม่ชอบธรรมแต่ความเห็นส่วนใหญ่ยอมรับกันว่าเป้าหมายสำคัญของการลงโทษคือ การทำให้อาชญากรรมลดลง และเชื่อว่าการลงโทษผู้กระทำผิดจะก่อให้เกิดผลดีอื่นจะทำให้อาชญากรรมลดลงอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 ประการนี้ คือ ประการแรก การลงโทษจะมีผลยับยั้งมิให้การกระทำความผิดอาญาโดยผลเป็นการแก้ไขและฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยทำให้ผู้กระทำความผิดเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมที่จะเชื่อฟังและไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และในประการสุดท้ายการลงโทษจะมีผลเป็นการตัดโอกาสมิให้ผู้กระทำผิดโดยการลงโทษจำคุกผู้กระทำผิดจึงไม่มีโอกาสก่ออาชญากรรมขึ้นอีกในสังคม

สรุป ทฤษฎีอรรถประโยชน์ปฏิเสธการลงโทษ โดยการทดแทน หรือเยียวยาความเสียหายจากกความผิดที่ผ่านมาแล้วเป็นรากฐานของทฤษฎีการลงโทษโดยทดแทน แต่มุ่งเน้นที่ผลในอนาคตของการลงโทษ โดยมุ่งประสงค์จะลดจำนวนอาชญากรรม ทั้งนี้ โดยถือว่าการลงโทษเป็นวิธีการที่จะทำให้บุคคลผู้กระทำผิดกลัวไม่กล้ากระทำความผิด หรือทำให้บุคคลอื่นกลัวการถูกลงโทษเยี่ยงผู้ต้องโทษ หรือการลงโทษเพื่อตัดความสามารถของผู้กระทำผิดที่จะก่ออาชญากรรมขึ้นอีก (ณรงค์ ใจหาญ, 2543, หน้า 25-35)

1.7 ทฤษฎีเกี่ยวกับการฟอกเงิน

นักกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ได้นำทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2 ทฤษฎี มาประกอบกับแนวคิดเรื่องการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา คือ ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory) และทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and abetting theory) (ปิยะพันธ์ สารากรบริรักษ์, 2543, หน้า 52)

1.7.1 ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory)

แนวคิดนี้ นักกฎหมายสหรัฐอเมริกานำแนวความคิดมาจากแนวคิดพินเคอร์ตัน (Pinkerton Rule) ที่มีความคิดว่าผู้ที่ร่วมสมคบกันกระทำความผิดนั้น สมาชิกในการสมคบกันต้องมีความรับผิดชอบเท่ากับเป็นตัวการร่วมกันในการกระทำความผิดของผู้ที่ร่วมสมคบกัน เนื่องจากอาชญากรได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นกลุ่มบุคคลหรือองค์กรอาชญากรรม กระทำความผิดร่วมกันหรือเพียงให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ยุยง ส่งเสริม เช่น การที่บุคคลเหล่านี้ไม่ได้ร่วมก่ออาชญากรรมมาตั้งแต่ต้นแต่ได้ให้ความช่วยเหลือในการซุกซ่อนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยการเปลี่ยนต้นกำเนิดหรือแหล่งที่มาของเงินเพื่อให้ยากแก่การติดตาม ซึ่งวิธีการดำเนินคดีกับผู้ร่วมสมคบกันแบบเดิมนั้น ไม่อาจใช้จัดการกับบุคคลเหล่านี้ได้ จึงได้เกิดแนวคิดการนำทฤษฎีการสมคบกันนี้มาใช้ โดยแนวคิดนี้ยังคงยึดหลักพื้นฐานของกฎหมายอาญาเรื่องการกระทำความผิดของบุคคลที่ร่วมสมคบกัน ในหลักการเดิมว่าบุคคลที่ร่วมในการสมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงให้ความ

ช่วยเหลือกันในการกระทำความผิดอาญาและมีการกระทำเพื่อนำไปสู่การบรรลุข้อตกลงผู้สมคบกัน ย่อมก่อให้เกิดความรับผิดเช่นเดียวกับตัวการ (อารีย์พร วงศ์จันทร์, 2557, หน้า 12-13)

แต่ในประเทศไทยการสมคบกระทำความผิดเป็นการกระทำความผิดลักษณะที่มี บุคคลหลายคนเกี่ยวข้องกันซึ่งในการเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น ผู้กระทำความผิดอาจร่วม ตกลงเพื่อกระทำความผิดเพียงอย่างเดียว หรือได้ตกลงกระทำความผิดด้วย หรือเป็นเพียงแต่ให้ความช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกในการสมคบกันกระทำความผิดก็ได้ ซึ่งความรับผิดของผู้เกี่ยวข้องกับความผิดในลักษณะดังกล่าว แยกพิจารณาได้ดังนี้คือ

(1) กรณีเข้าร่วมตกลงเพื่อกระทำความผิดและได้กระทำความผิดตามที่ตกลงนั้นด้วย เมื่อบุคคลได้เข้าร่วมตกลงกับบุคคลอื่นเพื่อกระทำความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ บุคคลนั้นต้องรับผิดในความผิดฐานสมคบและเมื่อได้กระทำความผิดตามวัตถุประสงค์ของการตกลงกันนั้นย่อมก็ต้องรับผิดตามวัตถุประสงค์ของการตกลงเป็นอีกกระทงหนึ่งต่างหาก เช่น เมื่อได้ตกลงกันเพื่อก่อ กบฏต้องรับผิดในความผิดฐานสมคบกันเพื่อเป็นกบฏอีกกระทงหนึ่ง และเมื่อได้กระทำอันเป็น กบฏก็ต้องรับผิดในความผิดฐานกบฏอีกกระทงหนึ่งต่างหาก เป็นต้น

(2) กรณีเข้าร่วมตกลงเพื่อกระทำความผิด แต่ไม่ได้กระทำความผิดตามวัตถุประสงค์ ของการตกลงนั้น เมื่อบุคคลได้เข้าร่วมตกลงเพื่อกระทำความผิดจึงมีความผิดฐานสมคบ และแม้ว่า บุคคลนั้นจะมีได้กระทำความผิดตามที่ตกลงนั้นก็ตาม กฎหมายก็บัญญัติเป็นพิเศษให้บุคคลนั้นต้อง รับผิดในทางอาญา เนื่องจากการกระทำของผู้อื่นซึ่งความผิดในลักษณะดังกล่าวนี้แตกต่างจากความ รับผิดทางอาญาโดยทั่วไป คือ บุคคลผู้ต้องรับผิดมิได้เป็นผู้กระทำหรือละเว้นกระทำ แต่ต้องรับผิด ในผลแห่งการกระทำของบุคคลอื่น ซึ่งได้ก่อให้เกิดผลร้ายขึ้น ความรับผิดดังกล่าวนี้เป็นเงื่อนไข แห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย โดยบุคคลจะต้องรับโทษเมื่อมีผลอันหนึ่งอันใดเกิดขึ้นตามที่ กฎหมายกำหนดเท่านั้น (รจิต พัฒนสาร, 2529, หน้า 92)

ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ได้มีการนำหลักเกณฑ์การสมคบมาใช้ โดยบัญญัติอยู่ในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดย กำหนดให้การสมคบกันตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินให้ถือว่ามีความผิดและ ต้องลงโทษถึงหนึ่งของความผิดสำเร็จ และถ้าต่อมาได้มีการกระทำความผิดตามที่สมคบกันก็ต้อง รับโทษเต็มตามที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้นตามมาตรา 9 วรรคสอง (วิชัย ตันติกุลานนท์, 2543, หน้า 72)

1.7.2 ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory)

ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน นำมาใช้ประกอบกับการดำเนินคดีฐานฟอกเงิน เนื่องจากหากจำเลยผู้ได้กระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยเงินจำนวนดังกล่าวมาจากการค้ายาเสพติด

การกระทำดังกล่าวนั้นเป็นการกระทำเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนองค์กรอาชญากรรมในการที่จะขยายอิทธิพลและช่วยแพร่ขยายขององค์กรต่อไป ซึ่งกรณีนี้ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าจำเลยได้กระทำไปโดยเจตนาที่จะช่วยให้มีการจำหน่าย หรือครอบครองยาเสพติดต่อไป ซึ่งอาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าจำเลยเป็นผู้สืบทอดอาชญากรรม

จากทั้งสองทฤษฎีจากกล่าวได้ว่าการฟอกเงินเป็นการสมคบกันประกอบอาชญากรรมอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นการสมคบกันกระทำโดยใช้กระทำโดยใช้ทั้งความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้าช่วยเหลือสนับสนุนให้องค์กรอาชญากรรมยังคงอยู่คงอยู่ต่อไป เป็นวัฏจักร

1.8 ทฤษฎีนิติเศรษฐศาสตร์

แนวคิดหลักในการวิเคราะห์การกระทำผิดก็คือ ทฤษฎีการก่ออาชญากรรมโดยเลือกอย่างมีเหตุผล (rational choice theory of crime) ซึ่งกล่าวว่า บุคคลต้องตัดสินใจกระทำ ความผิดก็ต่อเมื่อประโยชน์ที่เขาคาดคะเน (expect benefits) จากการกระทำผิดสูงกว่าต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (expected cost) การที่ใช้ค่าคาดคะเน (expected value) ก็เนื่องจากการกระทำ ความผิดมีความไม่แน่นอน (uncertainty) จากการดำเนินการสำเร็จ การถูกลงโทษ จึงต้องนำความ น่าจะเป็นที่ประโยชน์และต้นทุนจะเกิดขึ้นมาพิจารณาด้วย โดยประโยชน์ที่คาดคะเนไว้ก็คือ ประโยชน์ที่บุคคลคาดว่าจะได้จากการกระทำผิด เช่นการลักทรัพย์ ประโยชน์ที่คาดคะเนไว้ คือมูลค่าทรัพย์สินคูณกับความน่าจะเป็นที่ลักทรัพย์ผู้อื่นสำเร็จ เป็นต้น นอกจากนี้ ต้นทุนของผู้กระทำ ความผิดยังรวมถึงต้นทุนค่าเสียโอกาสจากเวลาที่ใช้ไปเตรียมการและกระทำความผิด และค่าใช้จ่าย ที่ใช้ในการเตรียมการกระทำความผิด เช่น ปืน หน้ากาก บัตรประจำตัวปลอม เป็นต้น การป้องปรามการกระทำความผิด โดยการลดประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดคาดหวัง ควบคู่ไปกับการเพิ่ม ต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น การเพิ่มต้นทุนอาจทำได้โดยการเพิ่มบทลงโทษให้หนักขึ้น หรือเพิ่มความ น่าจะเป็นในการจับกุมผู้กระทำความผิดให้สูงขึ้น ผู้กระทำความผิดอาจไม่ลงมือกระทำความผิด เพราะไม่คุ้มกับประโยชน์ที่ได้รับ

1.9 ทฤษฎีเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย

แนวคิดในการลงโทษเพื่อชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายนี้ มีผลมาจากแนวความคิด ในเรื่องของ Victimology ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับผู้เสียหายหรือเหยื่อในคดีอาญาที่จะ ได้รับการคุ้มครองและเยียวยาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งแต่เดิมแนวคิดในการดำเนินคดี แก่ผู้กระทำความผิด เป็นเรื่องระหว่างรัฐกับผู้กระทำความผิดเท่านั้น ส่วนผู้เสียหายมิได้มีส่วน เกี่ยวข้องด้วย หากจะเรียกร้องความเสียหายต้องไปดำเนินการในคดีแพ่งต่างหาก ทฤษฎีที่เป็น แนวคิดในการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายนี้ ทำให้การกำหนดโทษของศาลจะต้องคำนึงถึง

ความพอใจของผู้เสียหายที่ได้รับการชดเชยค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดแล้ว หากผู้เสียหายได้รับการชดเชย ผู้กระทำความผิดก็จะได้รับโทษน้อยลง หรือบางกรณีศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย หรือผู้เสียหายอาจได้รับค่าทดแทนความเสียหายจากการกระทำความผิดโดยรัฐ (นงนภา กรธีระภัทร์, 2562, หน้า 5 อ้างถึงใน Lucia Zedner, 2002, pp.419-421)

1.10 หลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของ “นิติธรรม” ไว้ว่า “หลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย” แต่ก็มีได้ให้คำอธิบายความหมายไว้ แต่เมื่อพิจารณาจากหลักนิติธรรมของประเทศอังกฤษซึ่งเป็นต้นแบบและวิวัฒนาการในเรื่องนี้จากนานาประเทศแล้ว ได้มีศาสตราจารย์พิเศษชารินทร์ กรีวิเชียร ได้เสนอแนวทางที่หลักนิติธรรมได้พัฒนามาเป็นเวลายาวนานและเป็นแนวสายกลางในเบื้องต้นว่า “หลักนิติธรรม ก็คือ หลักการพื้นฐานแห่งกฎหมายที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยที่เทิดทูนศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และยอมรับนับถือสิทธิแห่งมนุษยชนทุกแห่งทุกมุม รัฐต้องให้ความอารักขาคุ่มครองมนุษยชนให้พ้นจากลัทธิตหาราชย์ หากมีข้อพิพาทใด ๆ เกิดขึ้น ไม่ว่าจะระหว่างรัฐกับเอกชน หรือระหว่างเอกชนกับเอกชน ศาลย่อมมีอำนาจอิสระในการตัดสินข้อพิพาทนั้น โดยเด็ดขาดและโดยยุติธรรม ตามกฎหมายของบ้านเมืองที่ถูกต้องและเป็นธรรม” (ชารินทร์ กรีวิเชียร, 2555, หน้า 6)

หลักการสำคัญอย่างหนึ่งของหลักนิติธรรมคือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ถ้าสังคมที่ขาดหลักนิติธรรม ไม่มีหลักประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน สังคมนั้นก็มีอาจดำรงอยู่ได้โดยสงบสุข เพราะฉะนั้นในการตรากฎหมายทุกครั้งฝ่ายนิติบัญญัติจึงเป็นองค์กรที่มีความสำคัญอย่างมากในการนำหลักนิติธรรมไปปฏิบัติเพราะกฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะปกป้องและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามหลักนิติธรรม จึงต้องคำนึงถึงหลักนิติธรรมเสมอ

หลักบุคคลจะถูกลงโทษโดยไม่มีกฎหมายไม่ได้ เป็นหลักนิติธรรมตามกฎหมายซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29 บัญญัติว่า “บุคคลไม่ ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้...” ความผิดอาญาส่วนใหญ่เป็นความผิดต่อรัฐที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง รัฐเป็นผู้เสียหายที่จะจัดการกับบุคคลที่กระทำผิดทางอาญาและทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนได้รับความเสียหายโดยไม่มีอำนาจจะทำได้ และถือว่าเป็นการควบคุมอาชญากรรมของรัฐ (Crime Control) โดยมีกฎหมายอาญาเป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบสังคม ฉะนั้น รัฐจะต้องบัญญัติกฎหมายที่มีโทษทางอาญา ทั้งประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาขึ้นมาคุ้มครองสังคม โดยการประกาศใช้กฎหมายในราชกิจจานุเบกษาแล้วถือว่ามีผลใช้

บังคับได้ จะทำให้บุคคลทั่วไปจะปฏิเสธว่า ไม่ทราบว่ามีความหมายที่มีโทษทางอาญาเหล่านั้นไม่ได้ ฉะนั้น การที่จะลงโทษบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นศาลยุติธรรมหรือส่วนราชการที่กฎหมายให้อำนาจเปรียบเทียบปรับในความคิดที่มีโทษปรับหรือริบทรัพย์สินได้ โทษนั้นจะต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายในขณะที่กระทำความผิดหรืออาจกล่าวได้ว่า “ไม่มีกฎหมาย ไม่มีความคิด” เนื่องจากความผิดอาญาเป็นความคิดที่กระทำต่อเสรีภาพและทรัพย์สินของบุคคล หากรัฐจะกระทำการใด ๆ อันเป็นการบังคับโทษทางอาญา รัฐจะต้องบัญญัติกฎหมายไว้อย่างชัดเจนว่า รัฐต้องการให้ประชาชนกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดเป็นการเฉพาะ หากไม่มีข้อห้ามเช่นนั้น แสดงว่ารัฐไม่ประสงค์จะห้าม เมื่อประชาชนกระทำการนั้น ๆ ไปจะถือว่ากระทำความผิดไม่ได้ การที่จะลงโทษบุคคลใดโดยอาศัยบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งหรือบทกฎหมายทั่วไปนั้น เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ (จรัญ ภัคดีชนากุล, 2555, หน้า 3)

1.11 หลักสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชน หมายถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม

สิทธิมนุษยชนมีพัฒนาการมาจากความพยายามของมนุษย์ที่จะให้ศักดิ์ศรีของมนุษย์ได้รับการเคารพ และจากการต่อสู้เพื่อเสรีภาพและความเสมอภาคที่เกิดขึ้นในดินแดนต่าง ๆ ทั่วโลก แนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนเกิดจากบรรดานักคิดที่มาจากหลากหลายประเพณีและศาสนา ต่อมาผู้บริหารประเทศและนักกฎหมายต่างมีบทบาทในการส่งเสริมแนวความคิดดังกล่าวและร่างขึ้นเป็นเอกสารที่ใช้ปกป้องสิทธิของบุคคลและค่อย ๆ กลายเป็นบทบัญญัติและรัฐธรรมนูญของชาติต่าง ๆ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งบรรดาประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติได้ร่วมรับรองเมื่อ ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) ถือเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติต่อกันของมวลมนุษย์และของบรรดานานาชาติ ถึงแม้ว่าปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจะมีได้มีผลบังคับทางกฎหมาย เช่นเดียวกับสนธิสัญญา อนุสัญญา หรือข้อตกลงระหว่างประเทศ แต่ปฏิญญาสากลฉบับนี้นับว่ามีพลังสำคัญทางศีลธรรม จริยธรรม และมีอิทธิพลทางการเมืองไปทั่วโลก และถือเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่บรรดาประเทศทั่วโลกยอมรับ (ตำรวจภูธร จังหวัดชลบุรี, ฐานข้อมูลออนไลน์, chonburi.police.go.th/images/file_main/2557_12_007/2557_12_007_001.pdf, สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2563)

1.12 หลักประกันสิทธิและเสรีภาพ

หลักประกันสิทธิและเสรีภาพ (*Nullum crimen nulla poena sine lege*) เป็นหลักประกันที่จำเป็นสำหรับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งหลักดังกล่าวนี้สามารถแยกออกเป็นหลักการย่อยของกฎหมายอาญาได้อีก 3 ประการ คือ หลักกฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง หลักความชัดเจนแน่นอนของกฎหมายอาญา หลักการตีความกฎหมายอาญาโดยเคร่งครัด ดังนั้น ในการที่รัฐสภาจะออกกฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับการปราบปรามการฟอกเงินก็จะต้องเป็นไปตามหลักความชัดเจนแน่นอนของกฎหมายอาญา (Principle of certainty) และหลักการตีความโดยเคร่งครัด (Prohibition against analogy) กล่าวคือ กฎหมายจะต้องถูกตราขึ้นก่อนจึงจะใช้บังคับแก่ประชาชนได้ กฎหมายที่รัฐสภาตราออกมาจะต้องชัดเจนแน่นอน ไม่คลุมเครือ การกำหนดโดยชัดแจ้งปราศจากความคลุมเครือเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ดุลพินิจตามใจชอบ ต้องประกาศให้ทราบล่วงหน้า ต้องไม่บังคับในสิ่งที่เป็นไปได้ และต้องตีความโดยเคร่งครัด (อุทัย อาทิเวช, 2561, หน้า 4-5)

2. หลักเกณฑ์การกำหนดความผิดอาญา

เนื่องจากกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่ระบุนถึงการกระทำหรือการไม่กระทำใดเป็นความผิดและมีโทษซึ่งกฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล ดังนั้น ในการบัญญัติกฎหมายอาญานักกฎหมาย นักปรัชญา และสังคมวิทยาจึงได้พยายามสร้างหลักเกณฑ์ว่าด้วยข้อจำกัดของกฎหมายอาญาไว้หลายประการ ซึ่งนักวิชาการบางท่านเรียกว่า “ทฤษฎีการกำหนดปริมาณของกฎหมายอาญาสารบัญญัติตามทฤษฎีกฎหมายอาญา” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายอาญา ดังนี้

2.1 หลักเกณฑ์ว่าด้วยการกำหนดการกระทำหรือไม่กระทำใดเป็นความผิดอาญา

เนื่องจากภารกิจสำคัญของรัฐประการหนึ่ง คือ การกำหนดหลักเกณฑ์ว่าการกระทำใดหรือไม่กระทำใดเป็นความผิดและมีโทษทางอาญา เพื่อควบคุมและรักษาความสงบเรียบร้อยในรัฐ โดยจอห์น ออสติน (John Austin) อธิบายว่า อำนาจรัฐที่สำคัญประการหนึ่งคือ การรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจบริหาร รัฐบาลย่อมมีอำนาจดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในสังคมมิให้โจรผู้ร้าย มิให้มีอาชญากรรม และดูแลให้ประชาชนรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน ดังนั้น กฎหมายอาญาจึงถือเป็นเครื่องมือของรัฐในการปกป้องและคุ้มครองสังคม เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของคนในสังคม และหากพิจารณาตามทฤษฎีว่าด้วยการก่อกำเนิดรัฐตามแนวความคิดสัญญาประชาคม (The Social Contract) โดย John Locke เห็นว่า รัฐนั้นเกิดขึ้นมาเพราะเพื่อให้มนุษย์อยู่ภายใต้กฎหมาย ถ้าไม่มีกฎหมายก็ไม่มีเสรีภาพ กฎหมายเป็นหลักประกันแห่งเสรีภาพซึ่งธรรมชาติของมนุษย์นั้นต้องถูกจำกัดโดยกฎหมายเพื่อให้เกิดความสงบและมั่นคงในชีวิตของทุกคนจึงต้องมี

การทำสัญญาประชาคม เพราะหากไม่มีการทำสัญญาประชาคมกันแล้ว มนุษย์ก็จะใช้เสรีภาพอย่างไม่มีขอบเขตจนอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งในประชาคมได้ รัฐเข้ามาเป็นคู่กรณีในพันธสัญญากับประชาชนเพื่อควบคุมและคุ้มครองเสรีภาพตามกฎหมาย และถ้ารัฐไม่เคารพเสรีภาพของประชาชนเท่ากับรัฐละเมิดพันธสัญญาดังกล่าวและประชาชนสามารถยกเลิกเพิกถอนรัฐได้

สำหรับการบัญญัติกฎหมายอาญาเพื่อกำหนดให้การกระทำใดหรือไม่กระทำใดบ้างของคนใดในสังคมควรมีความผิดอาญานั้น เฮอร์เบิร์ต แอล แพ็กเกอร์ ได้เสนอแนวคิดที่ว่า การกระทำใดเป็นความผิดอาญาหรือไม่ สรุปได้ดังนี้ (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2546, หน้า 4-5)

(1) การกระทำนั้นเป็นที่เห็นชัดในหมู่มชนส่วนมากว่าเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม และหมู่มชนส่วนมากมิได้ให้อภัยแก่การกระทำเช่นนั้น

(2) ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญาแล้วจะไปขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษประการต่าง ๆ

(3) การปราบปรามการกระทำเช่นนั้น โดยถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดอาญาจะไม่มีผลต่อการลดการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องให้น้อยลงไป

(4) เป็นความผิดอาญาแล้วจะมีการใช้กฎหมายบังคับอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

(5) การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำดังกล่าวจะไม่มีผลทำให้เกิดการใช้กระบวนการนั้นอย่างเกินขีดความสามารถทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ

(6) ไม่มีมาตรการควบคุมอย่างสมเหตุสมผลอื่น ๆ แล้ว นอกจากการใช้กฎหมายอาญากับกรณีที่เกิดขึ้น

ศาสตราจารย์ ดร.เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ อธิบายว่า หลักเกณฑ์การกำหนดขอบเขตของกฎหมายอาญาของเฮอร์เบิร์ต แอล แพ็กเกอร์ ดังกล่าวนี้อาจช่วยแก้ไขปัญหาคriminalization ข้นได้ เพราะหากรัฐมุ่งแต่จะควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคมของรัฐที่จะใช้บังคับกฎหมายอาญาแล้วกฎหมายจะไร้ความหมายขาดความศักดิ์สิทธิ์ และเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าพนักงานของรัฐที่ประพฤติมิชอบมีโอกาสแสวงหาประโยชน์เพื่อตนเองจากกฎหมายเหล่านี้ หรือหากมีการใช้บังคับกฎหมายซึ่งมิได้มีการใช้บังคับมาเป็นเวลานาน ผู้ถูกใช้บังคับก็จะเกิดปฏิกิริยาเพราะถือว่าถูกเลือกปฏิบัติซึ่งจะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับกฎหมายและชุมชนเสื่อมเสียไป (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2546, หน้า 7)

2.2 หลักเกณฑ์ว่าด้วยการใช้กฎหมายอาญาต้องมีข้อจำกัด

เนื่องจากกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล การใช้กฎหมายอาญาต้องใช้อย่างจำกัด ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(1) รัฐไม่สมควรบัญญัติความผิดในกฎหมายอาญาโดยมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อให้ผู้อื่นเชื่อฟังและหากฝ่าฝืนจะได้รับการลงโทษเพื่อแก้แค้นตอบแทน โดยไม่เกิดประโยชน์ต่อสังคมในเรื่องอื่น ๆ ด้วย โดยแนวคิดนี้ ซิซาร์ เบคคาเรีย เชื่อในเรื่องอรรถประโยชน์แห่งการลงโทษที่ว่า การป้องกันอาชญากรรมดีกว่าลงโทษ ซึ่งควรเป็นเป้าหมายอุดมคติของการออกกฎหมายที่ดี (เอกรัตน์ เพ็ชรศิริ, 2556, หน้า 56)

(2) รัฐไม่ควรใช้กฎหมายอาญาลงโทษความประพฤตินี้ไม่ก่อให้เกิดอันตรายหรือไม่มีพิษภัย โดยแนวคิดนี้เจอเรมี เบนธัม เห็นว่ารัฐไม่ควรใช้กฎหมายอาญาในกรณีผลร้ายซึ่งเกิดจากการลงโทษมีมากกว่าผลร้ายซึ่งเกิดจากความผิด โดยเมื่อนำผลที่ได้และผลเสียมาชั่งน้ำหนักแล้ว เห็นว่าการลงโทษตามกฎหมายอาญาเกิดประโยชน์น้อยกว่า (เอกรัตน์ เพ็ชรศิริ, 2556, หน้า 56) แต่แนวคิดนี้มีจุดอ่อนเกี่ยวกับการกำหนดตัวชี้วัดในการกำหนดโทษให้ได้พอดีกับความผิด ต่อมาวอลด์เกอร์ ได้เสนอแนะให้ปรับปรุงแนวคิดเสียใหม่ที่ว่า “กฎหมายอาญาไม่ควรบัญญัติห้ามการกระทำซึ่งจะก่อให้เกิดผลพลอยได้ (By Product) อันจะเป็นผลร้ายมากกว่าการทำที่กฎหมายอาญาต้องการที่จะจำกัด” (ประธาน วัฒนาวณิชย์, 2546, หน้า 358) เช่น การบัญญัติกฎหมายห้ามการทำแท้งได้ ก่อให้เกิดการรับจ้างรัดลูกโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และมีกระทำโดยผู้มีใจแพथย์อันเป็นอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพของผู้หญิง

(3) รัฐไม่ควรนำกฎหมายอาญามาใช้เพื่อจุดประสงค์ในการบังคับให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตามแนวทางที่จะทำให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติตนเอง โดยแนวคิดนี้ จอห์น สจ๊วต มิลล์ เห็นว่ารัฐไม่ควรจำกัดสิทธิโดยบทบัญญัติของกฎหมาย ถ้าการกระทำนั้นมิได้ก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรงหรือเป็นอันตรายต่อผู้อื่น โดยในสังคมที่เจริญแล้วการใช้กำลังอำนาจเหนือสมาชิกในสังคมของตน จะถือเป็นการถูกต้องก็ต่อเมื่อมีจุดประสงค์ที่จะป้องกันอันตรายอันจะเกิดแก่บุคคลอื่นในสังคมนั้น ภัยอันตรายที่จะเกิดแก่ตนเองโดยมิใช่บุคคลอื่นเป็นผู้ก่อให้เกิดไม่ว่าจะเป็นทางกายภาพหรือทางจริยธรรมแล้ว ย่อมไม่อาจถือเป็นข้ออ้างเพียงพอสำหรับการจำกัดเสรีภาพการกระทำของมนุษย์ (เอกรัตน์ เพ็ชรศิริ, 2556, หน้า 58)

2.3 หลักเกณฑ์ว่าด้วยประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

เนื่องจากกฎหมายอาญามีบทบาทในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสังคมโดยจะควบคุมมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสภาพของสังคมนั้น ๆ และมีพฤติกรรมบางอย่างที่กฎหมายอาญาไม่สามารถควบคุมได้ การพยายามใช้กฎหมายอาญาเพื่อควบคุมพฤติกรรมเช่นนั้นจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันใดเลย (เอกรัตน์ เพ็ชรศิริ, 2556, หน้า 61) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(1) รัฐไม่ควรใช้กฎหมายอาญาห้ามการกระทำซึ่งไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันจากสาธารณชน จะทำให้บังคับใช้กฎหมายกระทำได้ยาก เสียค่าใช้จ่ายสูง เนื่องจากประชาชนไม่ให้

ความร่วมมือรายงานการกระทำผิดต่าง ๆ แล้วจะทำให้เจ้าหน้าที่ทราบการกระทำผิดน้อยมาก ถ้ากฎหมายใดได้รับความร่วมมือจากประชาชน จะทำให้การบังคับใช้ได้ผล

(2) รัฐไม่ควรบัญญัติความผิดซึ่งบังคับใช้ไม่ได้ในกฎหมายอาญาโดยไม่สมควรบัญญัติความผิดในกฎหมายอาญา ถ้าผู้ที่ฝ่าฝืนถูกดำเนินคดีและถูกลงโทษมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยกฎหมายใช้บังคับไม่ได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่จับผู้กระทำผิดได้น้อย หรือประชาชนไม่ให้ความสนใจ จะส่งผลให้ประชาชนขาดความเคารพในกฎหมาย หรือกฎหมายขาดความศักดิ์สิทธิ์

(3) กฎหมายอาญาไม่ควรบัญญัติข้อห้ามบางประการเมื่อฝ่าฝืนแล้วไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่ามีการกระทำความผิดจริง โดยหลักเกณฑ์นี้มีแนวคิดที่ว่า เมื่อมีผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเป็นจำนวนมาก แต่รอดพ้นจากการบังคับใช้กฎหมายอาญา ซึ่งไม่มีประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายอาญาเลย และเมื่อบุคคลถูกจับและถูกฟ้องคดี ประชาชนทั่วไปจะเห็นว่าเป็นเพียงผู้โชคร้ายเท่านั้น และไม่ได้รับความเป็นธรรมเพราะมีผู้กระทำความผิดอีกจำนวนมากไม่ได้ถูกจับ

2.4 หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

เนื่องจากพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 กำหนดให้ในการจัดทำร่างกฎหมาย หน่วยงานของรัฐพึงกำหนดโทษอาญาในกฎหมายเฉพาะความผิดร้ายแรง และให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) การกระทำนั้นต้องกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม และ

(2) เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้

ทำให้คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงออกคำแนะนำเกี่ยวกับการกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย ดังต่อไปนี้

การกำหนดโทษอาญาในกฎหมายสำหรับกัการกระทำความผิดใดจะต้องยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 การกระทำที่เป็นความผิดร้ายแรงนั้นเป็นการกระทำที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือกระทบต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวมในวงกว้าง

หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาวัตถุประสงค์ของการตรากฎหมาย หากเป็นไปได้เพื่อคุ้มครองสิ่งต่อไปนี้ อาจกำหนดเป็นโทษอาญาได้

(1) เป็นการกระทำที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประเทศ ได้แก่ การกระทำที่อาจทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมืองการปกครอง หรือเป็น

การกระทำที่อาจทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยของประเทศหรือประชาชน อาจกำหนดเป็นความผิดอาญาได้ตามความร้ายแรงของการกระทำนั้น ๆ

(2) เป็นการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน (public order) หรือกระทบต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง (good morals) หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวมในวงกว้าง ซึ่งต้องคำนึงถึงสภาพสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

ทั้งนี้ ในการพิจารณาหลักเกณฑ์ตาม (1) และ (2) หน่วยงานของรัฐต้องตระหนักว่าเกณฑ์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นพลวัตจึงต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับยุคสมัย สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม และประเพณีที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและปัจจัยอื่น ๆ (คำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย เรื่อง การกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย, ฐานข้อมูลออนไลน์, http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/132/T_0018.PDF สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2563)

ข้อ 2 เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามได้

การกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดและโทษทางอาญาเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างยิ่ง จึงต้องใช้ในกรณีที่ไม่มีมาตรการอื่นเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้หรือการลงโทษอย่างอื่นที่ไม่ใช่โทษทางอาญาไม่ทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัว เพราะได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจคุ้มค่ากว่าโทษที่ได้รับ หากมีมาตรการอื่นที่ทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้ ให้เห็นสมควรใช้มาตรการดังกล่าว แต่ถ้ามาตรการดังกล่าวไม่อาจทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายอย่างได้ผลหรือมีประสิทธิภาพเพียงพอ กรณีจึงกำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวเป็นความผิดและมีโทษทางอาญา (คำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย เรื่อง การกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย, ฐานข้อมูลออนไลน์, http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/132/T_0018.PDF สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2563)

3. การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดมูลฐาน

การการกระทำความผิดที่จะเป็นการฟอกเงินที่เป็นความผิดตรงได้นั้น จะต้องมีการกระทำที่เป็นความผิดหลักเกิดขึ้นเสียก่อน ซึ่งก็คือ ความผิดมูลฐาน ที่เป็นฐานของความผิดทางอาญาที่เป็นมูลเหตุที่จะทำให้สามารถนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปใช้บังคับกับการฟอกเงินได้

3.1 การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

คำว่า “การฟอกเงิน” (Money Laundering) เป็นถ้อยคำที่รู้จักกันมานานในเหล่าองค์กรอาชญากรรมของสหรัฐอเมริกา ผู้ที่คิดค้นแนวคิดของการฟอกเงินดังกล่าวนี้ คือ นายเมเยอร์ แลนสกี (Meyer Lansky) เป็นทนายความให้กับมาเฟีย อันมีหลักการเกี่ยวกับการนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “เงินสกปรก” (Dirty Money) มาผ่านกระบวนการทางพาณิชย์กรรมหรือธุรกรรมเพื่อให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่เรียกกันว่า “เงินสะอาด” (Clean Money) หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการขจัดร่องรอยของผลประโยชน์ซึ่งเกิดจากการกระทำอันผิดกฎหมายโดยผ่านขั้นตอนของการ โอนและการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ เพื่อให้จำนวนผลประโยชน์ดังกล่าวกลายเป็นรายได้ที่ชอบด้วยกฎหมายในที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่า “การฟอกเงิน” เป็นเล่ห์เหลี่ยมในการปกปิดผลประโยชน์อันมหาศาล ซึ่งมีที่มาจาก การประกอบอาชญากรรมต่าง ๆ เช่น การค้ายาเสพติด การฉ้อโกง การค้าสินค้าเถื่อน การลักพาตัว การค้าอาวุธเถื่อน การก่อการร้าย และการหลอกลวงภาษี เป็นต้น (Robinson Jeffrey, 1993, pp.4-5. อ้างถึงใน วีระพงษ์ บุญญูภาส. 2548, หน้า 6)

1) ความหมายของการฟอกเงินมีผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายของการฟอกเงินไว้มากมาย เช่น

การฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนแปลงเงินที่ได้มาโดยไม่ถูกต้องกฎหมายหรือไม่สุจริตให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยสุจริต หรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าทุจริต หรืออาจกล่าวโดยทั่วไปว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้เงินสกปรกกลายเป็นเงินสะอาด หรือกลายเป็นเงินที่สามารถอ้างอิงได้ว่าได้มาอย่างไร และการฟอกเงินนั้นไม่จำเป็นต้องผูกติดกับกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง โดยทั่วไป (วีระพงษ์ บุญญูภาส, 2550, หน้า 34)

การฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยว่า การฟอกเงินเป็นกระบวนการซึ่งกระทำโดยบุคคลต่อทรัพย์สินเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมายและทำให้รายได้นั้นมีที่มาโดยชอบด้วยกฎหมายและยังหมายความรวมถึง การเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริตให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย (สีหนาท ประยูรรัตน์, 2542, หน้า 61)

การฟอกเงิน คือ การนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (Proceeds of crime) ที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน (predicate offenses หรือ the underlined offenses) 25 ความผิดมูลฐาน ไปผ่านกระบวนการเพื่อซุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาหรือแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน เพื่อไม่ให้ปรากฏร่องรอยทางการเงินหรือทรัพย์สิน ทำให้ดูเหมือนว่าเป็นเงินหรือ

ทรัพย์สินที่ได้มาจากกิจการที่ถูกกฎหมาย จากนั้นจึงมีการนำกลับไปสู่เจ้าของในรูปของเงินหรือทรัพย์สินที่เสมือนหนึ่งว่าถูกกฎหมาย (make it appears to be legitimacy money or asset) (พินันท์ เปรมภูติ, 2545, หน้า 2)

3.1.1 กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

กระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นแบ่งออกได้เป็น 3 มาตรการ คือ มาตรการทางอาญา การดำเนินการกับทรัพย์สิน และการรายงานธุรกรรม

3.1.1.1 มาตรการทางอาญา

1) การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา

สำหรับประเทศไทยนั้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดฐานฟอกเงินไว้ดังนี้

(1) การกระทำความผิดฐานฟอกเงินจะเกิดขึ้นเมื่อมีการกระทำความผิดอันเป็นความผิดมูลฐาน อันทำให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้วมีการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังนั้น หากมีการกระทำความผิดใดแต่มิใช่ความผิดมูลฐานตามที่ได้กำหนดไว้หรือแม้แต่ความผิดใดที่การกระทำความผิดจะมีลักษณะเป็นความผิดมูลฐานแต่มิได้กระทำการใด ๆ ต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับความผิดมูลฐานตามที่บัญญัติไว้ตามมาตรา 5 แล้ว ย่อมไม่มีความผิดฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัตินี้

(2) ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องมีเจตนาหรือต้องรู้หรือควรจะรู้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็น “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” (Asset connected with the commission of an offense) ตามคำนิยามมาตรา 3 กรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

(2.1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินและให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมิไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน

(2.2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (2.1) หรือ

(2.3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (2.1) หรือ (2.2)

ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (2.1) (2.2) หรือ (2.3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือ เปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด

2) การกระทำความผิดฐานฟอกเงินนอกราชอาณาจักรผู้นั้นต้องรับโทษในราชอาณาจักร

การฟอกเงินนั้นมักจะมีการชักย้ายถ่ายโอนเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อปิดบังอำพรางแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สิน ประกอบกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินมักจะกระทำในรูปขององค์กรอาชญากรรมที่มีเครือข่ายเชื่อมโยงไปในระหว่างประเทศทั่วโลกและมีการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการกระทำความผิด ทำให้อาชญากรสามารถฟอกเงินโดยใช้รูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น จึงเป็นการยากที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะทำการตรวจสอบ จับกุม และปราบปรามได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการกระทำข้ามอาณาเขตรัฐ เช่น การโอนเงินระหว่างประเทศ เป็นต้น

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 6 เป็นบทบัญญัติที่ขยายเขตอำนาจศาล (ไซยศ เหมะรัชตะ, 2542, หน้า 93-94) เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่มีการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร โดยผู้กระทำความผิดนั้นต้องรับโทษในราชอาณาจักร ถ้าปรากฏว่า

(1) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

(2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

(3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ทั้งนี้ ให้นำมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

การนำเอาหลักการของประมวลกฎหมายอาญามาตรา 10 มาใช้บังคับโดยอนุโลมจะเป็นกรณีที่มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเกิดขึ้นนอกระบบประเทศไทยและมีการดำเนินคดีถึงโทษกับผู้กระทำความผิดนั้นโดยมีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้นหรือศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรเพราะการกระทำนั้นอีก หรือถ้าหากผู้ต้องคำพิพากษาได้รับโทษสำหรับการกระทำ

นั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้วแต่ยังไม่พ้นโทษ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว ซึ่งมาตรา 6 นี้จะเกี่ยวกับนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ที่ให้รวมถึงการกระทำความผิดอาญาอนาจารซึ่งหากกระทำความผิดนั้น ได้กระทำลงในราชอาณาจักรจะเป็นความผิดมูลฐานด้วย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดอาญาในต่างประเทศและถูกตั้งข้อหาหนึ่งซึ่งไม่ใช่ความผิดมูลฐานของประเทศไทยแล้วนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเข้ามาในประเทศไทย หากพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำความผิดกล่าวหากกระทำในประเทศไทยย่อมเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ด้วย ก็ให้ถือว่า “การกระทำความผิด” ดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ด้วย ซึ่งจะมีผลทำให้ประเทศไทยสามารถใช้มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไปดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าวได้

จากการที่กฎหมายใช้คำว่า “การกระทำความผิด” ฉะนั้น แม้ชื่อฐานความผิดตามกฎหมายของต่างประเทศจะไม่ตรงกับชื่อฐานความผิดตามกฎหมายไทยก็ตาม แต่หากพิจารณาแล้วการกระทำความผิดในต่างประเทศนั้น เข้าลักษณะการกระทำความผิดใดความผิดหนึ่งซึ่งปรับได้กับความผิดมูลฐานตามกฎหมายไทย กรณีย่อมนำมามาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้ได้นั้นเอง (ศาลแพ่งและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2556, หน้า 20-21)

3) การกำหนดให้มีมาตรการลงโทษผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (Association on Conspiracy)

การสมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หมายถึง การคบคิดและตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งการสมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินถือเป็นความผิดอีกฐานหนึ่งที่แยกต่างหากจากความผิดฐานฟอกเงิน โดยไม่จำเป็นต้องให้เกิดการกระทำความผิดตามที่ได้คบคิดและตกลงกันเสียก่อน ดังนั้น แม้จะไม่มีกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามที่ได้คบคิดและตกลงกัน แต่กฎหมายก็ได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถที่จะลงโทษผู้สมคบกันเช่นนั้นได้ ทั้งนี้เนื่องจากความผิดฐานสมคบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถนำผู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดหรือผู้ที่เป็นตัวการมาดำเนินคดีและลงโทษได้เพราะในทางปฏิบัติผู้ที่อยู่เบื้องหลังของผู้กระทำความผิดมักจะไม่มียานหลักฐานเกี่ยวข้องหรือผูกพันกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน แต่จะมีเพียงการกระทำในชั้นสมคบหรือวางแผนดำเนินการเท่านั้น จึงเป็นการยากที่บุคคลเหล่านี้จะถูกลงโทษตามกฎหมายอาญาทั่วไป ความผิดฐาน

สมคบนีจึงเป็นมาตรการที่ช่วยให้สืบทราบไปถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิด หรือผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้ทั้งหมด

4) การสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน

4.1) แนวทางการดำเนินการของพนักงานสืบสวนสอบสวนก่อนที่ปรากฏความผิดมูลฐาน

การสืบสวนหาข่าว/ฐานข้อมูล ก่อนที่จะเริ่มต้นดำเนินการในความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น พนักงานสืบสวนสอบสวนทุกคนต้องทำการสืบสวนทำบันทึกการหาข่าวของบุคคลเป้าหมายและรายละเอียดแห่งทรัพย์สินของบุคคลเป้าหมายดังกล่าวทั้งก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ

4.2) แนวทางการดำเนินการของพนักงานสืบสวนสอบสวนหลังปรากฏความผิดฐาน

เมื่อปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดมูลฐานแล้ว ให้พนักงานสืบสวนสอบสวนรายงานการกระทำความผิดฐานฟอกเงินต่อผู้บังคับบัญชาและสำนักงานป้องกันและปราบปรามฟอกเงินทราบทันที และดำเนินการตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐาน ซักถามผู้ต้องหาเบื้องต้นเพื่อให้เห็นถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำโดยการจำหน่าย จ่ายโอน หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินเพื่อหลีกเลี่ยงการจับกุม

4.3) ขั้นตอนการพิจารณาแจ้งข้อกล่าวหาการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(11) ได้แก่ ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ศาลากร ฯลฯ การแจ้งข้อกล่าวหาการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจะต้องพิจารณาให้เข้าองค์ประกอบตามมาตรา 5 หรือข้อหาอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับมาตรา 5 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 9 หรือมาตรา 11 หรือความผิดมูลฐานอื่นใดแล้วแต่กรณี (วีระพงษ์ บุญโญภาส, 2547, หน้า 90)

4.4) การรวบรวมพยานหลักฐานคดีความผิดมูลฐาน และความผิดฐานฟอกเงิน

เมื่อมีการสอบสวนดำเนินคดีความผิดมูลฐานแล้ว และมีเหตุที่พนักงานสอบสวนต้องดำเนินคดีฐานฟอกเงิน ให้พนักงานสอบสวนรับผิดชอบจัดทำบันทึกการสอบสวนปากคำในสำนวนการสอบสวนจำนวน 4 ชุด โดยสำนวนทุกชุดต้องให้พยานหรือผู้ต้องหาทุกคนลงลายมือชื่อ สำนวนคดีอาญาชุดที่ 1 ใช้สำหรับดำเนินคดีอาญา (มูลฐาน) กับผู้ต้องหาเช่นเดียวกับคดีอาญาทั่ว ๆ ไป เมื่อทำการสอบสวนเสร็จก็ให้เสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้บังคับบัญชาพิจารณาตามลำดับชั้นจนถึงพนักงานอัยการ สำนวนคดีอาญาชุดที่ 2 สำหรับการดำเนินคดีฐานฟอก

เงิน จำนวนคดีอาญาชุดที่ 3 คือ จำนวนยึดทรัพย์ทางแพ่ง เป็นจำนวนคดีอาญาแยกออกมาจากคดี ความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงินเพื่อส่งให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน จำนวนคดีอาญาชุดที่ 4 เป็นสำเนาการสอบสวนที่ให้ พนักงานสอบสวนเป็นผู้เก็บรักษาไว้ เพื่อใช้สำเนาสำนวนนี้เป็นประโยชน์ในการเบิกความเป็น พยานต่อศาล โดยควรเก็บรักษาสำเนาสำนวนการสอบสวนไว้ที่ทำการนั้น ๆ (วิระพงษ์ บุญโยภาส, 2547, หน้า 94)

3.1.1.2 การดำเนินการกับทรัพย์สิน

เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มี วัตถุประสงค์หลักในการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและมุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อไม่ให้มีการนำเอาเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวนั้น ไปโอนหรือเปลี่ยน สภาพหรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้ดูเหมือนว่าเป็นสิ่งที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายอันมี ลักษณะเป็นการฟอกเงินแล้วนำกลับมาใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดครั้งต่อไป ดังนั้น นอกจาก การนำมาตรการทางอาญาที่มีความรุนแรงมากกว่ามาตรการทางอาญาทั่วไปมาบังคับใช้เพื่อลงโทษ ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินแล้ว พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ยังได้บัญญัติหลักเกณฑ์ที่สำคัญและพิเศษกว่ากฎหมายอื่น ๆ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินมา บังคับใช้กับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินอีกด้วย คือ การดำเนินการขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของ แผ่นดินซึ่งมีวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1) การตรวจสอบทรัพย์สิน

การตรวจสอบทรัพย์สินเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมที่จะ ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด การยับยั้งทำธุรกรรม กล่าวคือ เมื่อ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้รับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิด มูลฐานจะทำการตรวจสอบเบื้องต้นหากพบว่ามี การกระทำความผิดมูลฐานจริง จะประมวลเรื่อง เสนอคณะกรรมการธุรกรรมเพื่อขอตรวจสอบทรัพย์สิน เมื่อเห็นว่าพยานหลักฐานเพียงพอ ก็จะ มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทำการ ตรวจสอบทรัพย์สินของบุคคลที่กระทำความผิดรวมไปถึงผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์

2) การใช้มาตรการชั่วคราวในการดำเนินการกับทรัพย์สิน

ในการดำเนินการกับทรัพย์สินผู้มีอำนาจหน้าที่อาจใช้วิธีการชั่วคราวก่อนที่จะ ดำเนินการขั้นสุดท้ายคือการยื่นคำร้องขอให้ศาล มีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตกเป็นของแผ่นดินได้ คือ การยับยั้งการทำธุรกรรมเป็นกรณีสงสัย หรือมีหลักฐานอันสมควรว่า ธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือการกระทำความผิดฐาน

ฟอกเงิน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ได้ภายในเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกิน 3 วันทำการ ยกเว้นเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วน เลขานุการสามารถตั้งยับยั้งทำธุรกรรมไปก่อนได้แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม แต่ถ้าหากมีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับ หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินให้อำนาจเฉพาะกรรมการธุรกรรมที่ตั้งยับยั้งการกระทำไว้ชั่วคราวภายในเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกินสิบวันทำการ

3) กระบวนการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

กระบวนการเริ่มต้นคดีจากทรัพย์สินที่สงสัยได้เลยโดยไม่จำเป็นต้องมีการจับตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องร้องคดีก่อน ในส่วนภาระการพิสูจน์ก็จะมีผลกระทบการพิสูจน์ไปให้เจ้าของหรือผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินต้องพิสูจน์ว่า ทรัพย์สินนั้นมีใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

4) ขั้นตอนการดำเนินการและพิจารณาของศาล

เนื่องจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นการยึดชั่วคราวมีกำหนดไม่เกิน 90 วันเท่านั้น หากครบ 90 วันแล้ว ยังมีได้มีการดำเนินการในชั้นศาล การยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวเป็นอันสิ้นสุดลง พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน (ศาลแพ่งและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2556, หน้า 23-34)

3.1.1.3 การรายงานการทำธุรกรรม

การปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจจำเป็นต้องคัดแหล่งเงินทุนของบรรดาเหล่าอาชญากรและองค์กรอาชญากรรมทั้งหลาย เพื่อมิให้มีแหล่งเงินทุนใช้ในการประกอบอาชญากรรมได้อีก ดังนั้นจึงได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทำการรายงานธุรกรรมตามที่กฎหมายกำหนดต่อหน่วยงานที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของธุรกรรมที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ธุรกรรมทั่วไปที่ต้องรายงาน และธุรกรรมที่มีลักษณะที่ต้องรายงานหรือเรียกว่า ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หมายความว่า ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำอยู่ตามปกติ ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปในเชิงเศรษฐกิจ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อเล็งมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน (พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3)

ในกรณีถ้าธุรกรรมนั้นเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดมูลฐาน (Connected with the commission of a predicate offence) พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะกำหนดให้ผู้มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินเกี่ยวกับธุรกรรมนั้น ในฐานะที่เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยทันที ก่อให้เกิดหน้าที่แก่ผู้เกี่ยวข้อง คือ สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน รวมทั้งผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการ ดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุน (นิกร เกริกกุล, 2543, หน้า 101-102)

3.1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

จากการที่การฟอกเงินเป็นปัญหาสำคัญระดับโลกทำให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวนมาก ทั้งในองค์กรระดับระหว่างประเทศ ต่างประเทศ และในประเทศไทย รวมทั้งความร่วมมือจากภาคเอกชน โดยสามารถจำแนกหน่วยงานที่สำคัญได้ดังนี้

3.1.2.1 องค์กรระหว่างประเทศ

(1) คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (Financial Action Task Force (FATF))

คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติด้านการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการ ร้าย ปัจจุบันแม้ว่าประเทศไทยยังไม่ได้เป็นสมาชิกของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการ ทางการเงิน (FATF) แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีหน้าที่รายงานความคืบหน้าในการปฏิบัติตาม มาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทาง ทางการเงินแก่การก่อการร้ายรวมทั้ง การปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ

องค์กรสหประชาชาติได้กล่าวถึงคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการ ทางการเงิน (FATF) ไว้ในอนุสัญญาหลายฉบับ โดยให้ประเทศสมาชิกรับข้อแนะนำของ FATF ซึ่ง เป็นมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทาง ทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism - AML/CFT) มาปรับใช้ นอกจากนี้ คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF) ยัง ทำหน้าที่ติดตามผลการปฏิบัติของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งหากไม่สอดคล้องกับ มาตรฐานสากลและไม่มีการปรับปรุงผลการปฏิบัติคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทาง ทางการเงิน (FATF) จะเรียกร้องให้นานาประเทศตอบโต้ด้วยการเฝ้าระวังการทำธุรกรรมกับประเทศ นั้นซึ่งมีผลกระทบทางเศรษฐกิจ

สมาชิกของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF) แบ่งเป็นสองประเภท คือ (1) สมาชิกโดยตรง และ (2) สมาชิกสมทบ (Associate Member) รวมถึง กลุ่มประเทศผู้สังเกตการณ์ (Observers) สำหรับประเทศไทยมีฐานะเป็นสมาชิกสมทบเนื่องจาก ประเทศไทยเป็นสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้ง Asia Pacific Group on Money Laundering หรือ APG และในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติจึงต้องปฏิบัติตามข้อมติของของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ 1617 (United Nations Security Council Resolution 1617: UNSCR 1617) ให้สมาชิกปฏิบัติตามข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF Recommendation)

(2) กลุ่มความร่วมมือเพื่อต่อต้านการฟอกเงินเอเชียแปซิฟิก (The Asia-Pacific Group on Money Laundering (APG))

กลุ่มความร่วมมือเพื่อต่อต้านการฟอกเงินเอเชียแปซิฟิก (APG) เป็นองค์กรความร่วมมือในภูมิภาคเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติของประเทศสมาชิกให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมทั้งเสริมสร้างขีดสมรรถนะในด้านดังกล่าวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยเป็นสมาชิกก่อตั้ง APG ซึ่งเป็นองค์กรเครือข่ายของ FATF ประจำภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ทำหน้าที่ส่งเสริมประเทศสมาชิกให้ปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้าน AML/CFT ที่กำหนดโดย FATF หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งของ APG คือ ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติของประเทศสมาชิกเพื่อรายงานต่อ FATF ซึ่งการประเมินจะทำการรอบ ละประมาณ 5 ปีขึ้นไป ประเทศไทยรับการประเมินมาแล้ว 2 รอบ การประเมินรอบที่ 3 สำหรับประเทศไทยจะมีขึ้นในปลายปี พ.ศ. 2559 ซึ่งจะเป็นการประเมินที่เข้มข้นกว่าเดิม เพราะเดิมการประเมินเน้นเพียงว่ามีกฎหมายที่ได้มาตรฐานและมีกลไกบังคับใช้กฎหมายที่เพียงพอ แต่ในการประเมินรอบที่ 3 จะเน้นประสิทธิผลของระบบ AML/CFT ด้วย

(3) สำนักงานควบคุมยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drug and Crime (UNODC))

สำนักงานควบคุมยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drug and Crime (UNODC)) เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการต่อต้านการใช้ยาเสพติดและการค้ายาเสพติด กลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติ การค้ำมนุษย์ การฟอกเงิน คอร์รัปชันและการก่อการร้าย โดยเป็นหน่วยงานที่เกิดขึ้นจากการที่องค์การสหประชาชาติได้ปรับปรุงโครงสร้างขององค์กรโดยรวม 2 หน่วยงานเข้าด้วยกัน คือ โครงการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (UNDCP) และศูนย์ป้องกันอาชญากรรมระหว่างประเทศ

(Center for International Crime Prevention- CICP) และจัดตั้งเป็นสำนักงานใหม่ภายใต้ชื่อสำนักงานเพื่อควบคุมยาเสพติดและป้องกันอาชญากรรม (Office for Drug Control and Crime Prevention – ODCCP) ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน ค.ศ. 1997 (พ.ศ. 2540) และได้มีการขยายงานของสำนักงานให้ครอบคลุมการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติด้วยเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดตั้งสำนักงานใหม่ และมีการปรับเปลี่ยนชื่อเมื่อ 1 ตุลาคม ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) เป็นสำนักงานควบคุมยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drug and Crime- UNODC)

โดยในปี ค.ศ. 1995 (พ.ศ. 2538) ได้มีร่างกฎหมายต้นแบบในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (Model law on Money laundering) ขึ้นมาโดยองค์กรหนึ่งขององค์การสหประชาชาติ คือ โครงการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (United Nations International Drug Control Program: UNDCP) ร่างขึ้นเพื่อเป็นแบบอย่างในการร่างกฎหมายฟอกเงินของประเทศต่าง ๆ มีทั้งหมด 26 มาตรา ซึ่งมาตรการหนึ่งที่สำคัญของร่างกฎหมายต้นแบบในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ มาตรการในการจำกัดจำนวนการใช้เงินสด ที่ห้ามมิให้จ่ายเงินสดหรือใช้เงินสดเกินกว่าจำนวนที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากเหตุผลที่ว่า เงินสดนั้นจะไม่ปรากฏร่องรอยทางสายเงินและไม่สามารถทราบที่มาที่ไปของเงินสดได้ จึงทำให้เงินสดเป็นเครื่องมืออันหนึ่งที่บรรดาผู้กระทำความผิดนิยมนำไปใช้ในการหลบเลี่ยงการติดตามตรวจสอบร่องรอยการกระทำผิดกฎหมายจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น Model Law on Money laundering จึงกำหนดมาตรการดังกล่าวขึ้นเพื่อป้องกันและสกัดกั้นการนำเงินสดไปปรกบังจำนวนมากที่เกิดจากการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดซึ่งถือเป็นความผิดมูลฐานไปฟอกนั่นเอง (สุกรีสุดา ปิ่นเพ็อง, 2547, หน้า 89)

หลังจากนั้นโครงการต่อต้านการฟอกเงิน การได้ทรัพย์สินจากการกระทำผิดและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายได้มีการพัฒนาความร่วมมือกับที่ปรึกษากฎหมายของสำนักงานควบคุมยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติและกองทุนทางการเงินระหว่างประเทศ (IMF) กฎหมายต้นแบบของระบบกฎหมายคอมมอนลว์และกฎหมายซีวิลลว์เพื่อช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ในการจัดทำกฎหมายต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) ของตน ในการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อเสนอแนะเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน 40 ข้อ และข้อเสนอแนะพิเศษอีก 9 ข้อ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบการค้ายาเสพติดให้โทษและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2531) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543)

ทำให้มีการพัฒนากฎหมายต้นแบบ ดังต่อไปนี้

ในปี ค.ศ. 2005 (พ.ศ. 2548) โดยสำนักงานควบคุมยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ได้มีกฎหมายต้นแบบการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Model legislation on money laundering and financing of terrorism) ที่ได้รับการตรวจสอบและจัดทำโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายซีวิลลอว์ระหว่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 2009 (พ.ศ. 2552) โดยสำนักงานควบคุมยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ในความร่วมมือของสำนักเลขาธิการประเทศเครือจักรภพ และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากประเทศระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ ได้มีการจัดทำกฎหมายต้นแบบสำหรับระบบกฎหมายคอมมอนลอว์เกี่ยวกับการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย มาตรการป้องกันและทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด (Model Provisions on Money Laundering, Terrorist Financing, Preventive Measures and Proceeds of Crime)

กฎหมายต้นแบบนี้จะเป็นเครื่องมือที่มาช่วยในการทำงานของประเทศสมาชิกซึ่งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องในการพัฒนากฎหมายให้ครอบคลุมมาตรฐานสากลใหม่ โดยกฎหมายมีวัตถุประสงค์จะปรับให้เข้ากับลักษณะเฉพาะของระบบกฎหมายในแต่ละชาติและวัฒนธรรมการปกครอง (UNODC. Model Legislation, ฐานข้อมูลออนไลน์, <https://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/Model-Legislation.html?ref=menu-side> สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563) ดังต่อไปนี้

(1) กฎหมายต้นแบบการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย สำหรับระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Model legislation on money laundering and financing of terrorism) (for civil law legal system)

(2) กฎหมายต้นแบบการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย มาตรการป้องกันและการได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิด สำหรับระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Model Provisions on Money Laundering, Terrorist Financing, Preventive Measures and Proceeds of Crime) (for common law legal system)

3.1.2.2 ประเทศไทย

ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย มีหลายหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่หน่วยงานที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการวางหลักเกณฑ์ และดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งเป็นหน่วยงานตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับ

การฟอกเงิน ในหน้าที่ของหน่วยงานวางหลักเกณฑ์ (Regulator) โดยมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กอปรกับกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2550 มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ฐานข้อมูลออนไลน์, <http://www.amlo.go.th/> สืบค้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2562)

(1) ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ คณะกรรมการธุรกรรมและปฏิบัติงานธุรการอื่น

(2) รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งให้ตามหมวด 2 และแจ้งตอบการรับรายงาน รวมทั้งการรับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้มาโดยทางอื่น

(3) รับหรือส่งรายงานหรือข้อมูลเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่น หรือตามข้อตกลงที่ได้จัดทำขึ้นระหว่างหน่วยงานในประเทศหรือต่างประเทศ

(3/1) กำหนดแนวทางปฏิบัติ กำกับ ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ของผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(3/2) ประเมินความเสี่ยงระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเพื่อจัดทำนโยบายและกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเสนอต่อคณะกรรมการและคณะรัฐมนตรี รวมทั้งแจ้งผลการประเมินความเสี่ยงดังกล่าวไปยังหน่วยงานกำกับดูแลผู้มีหน้าที่รายงานตามมาตรา 13 และมาตรา 16 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการใด ๆ ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

(3/3) จัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกับส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

(3/4) แจ้งรายชื่อผู้มีหน้าที่รายงานตามมาตรา 13 และมาตรา 16 ซึ่งไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายไปยังหน่วยงานกำกับดูแลผู้มีหน้าที่รายงานตามมาตรา 13 และมาตรา 16 เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

(3/5) ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

(4) เก็บ รวบรวมข้อมูล สถิติ ตรวจสอบ และติดตามประเมินผลการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ และวิเคราะห์รายงานหรือข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม และประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

(5) เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(6) จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษา และฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือช่วยเหลือหรือสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว

(7) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น

โดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีคณะกรรมการที่สำคัญที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนี้

1.1) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา 24 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ง.” ประกอบด้วย

(1) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นกรรมการ

(2) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงยุติธรรม เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นกรรมการ

(3) เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการทั้งสิบสี่คนเลือกกันเองเป็นประธานกรรมการคนหนึ่ง และรองประธานกรรมการอีกคนหนึ่ง โดยประธานกรรมการต้องได้รับคะแนนเสียงสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด

ให้คณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการตาม (2) อาจมอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองหรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับอธิบดีหรือเทียบเท่าซึ่งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการมาเป็น

กรรมการแทนก็ได้และเมื่อได้มอบหมายผู้ใดแล้วให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายนั้นเป็นกรรมการตาม (2) แทนผู้มอบหมาย

1.2) คณะกรรมการธุรกรรม

มาตรา 32 กำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมคณะหนึ่ง จะประกอบไปด้วย

- (1) บุคคลซึ่งได้รับการคัดเลือกตามมาตรา 32/1 จำนวนสี่คน เป็นกรรมการ
- (2) เลขานุการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการธุรกรรมทั้ง 5 คน เลือกกรรมการตาม (1) เป็นประธานกรรมการคนหนึ่ง

หลักเกณฑ์ วิธีการในการประชุม และการออกคำสั่งใดๆ ของคณะกรรมการธุรกรรม ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการธุรกรรมกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ระเบียบดังกล่าวเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา 32/1 ให้คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการอัยการ แต่ละคณะเสนอรายชื่อบุคคลที่มีความรู้ ความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรู้ความสามารถอันจะยังประโยชน์แก่การปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้คณะละหนึ่งคน ส่งให้สำนักงานเพื่อเสนอรายชื่อต่อคณะกรรมการเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการธุรกรรม ในกรณีที่คณะกรรมการผู้มีสิทธิเสนอชื่อคนใดไม่เสนอชื่อบุคคลในส่วนของตนเพื่อแต่งตั้งกรรมการธุรกรรมภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากสำนักงานให้เสนอชื่อ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งบุคคลอื่นที่เหมาะสมเป็นกรรมการธุรกรรมแทนการเสนอชื่อจากคณะกรรมการคณะนั้น

มาตรา 34 คณะกรรมการธุรกรรม มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด
- (2) สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือมาตรา 36
- (3) ดำเนินการตามมาตรา 48
- (4) เสนอรายงานการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะกรรมการ
- (5) กำกับ ดูแล และควบคุมให้สำนักงานและเลขานุการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็น

อิสระและตรวจสอบได้

(5/1) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือกำหนดหลักเกณฑ์ใดๆ เพื่อให้สำนักงานปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจคณะกรรมการธุรกรรม ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับ

ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดและต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 35 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยและพยานหลักฐานอันสมควรว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้น ไว้ก่อนได้ภายในเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกินสามวันทำการ

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขาธิการจะยับยั้งการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่งไปก่อนก็ได้ แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

มาตรา 36 ในกรณีที่มีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้น ไว้ชั่วคราวในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสิบวันทำการ

2.2) กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง มีหน่วยงานในบังคับบัญชา รวม 11 กองบังคับการ โดยมีพันธกิจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเฉพาะด้านที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ คือ อาชญากรรมที่จำเป็นต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การปกป้องรักษาผลประโยชน์ของรัฐและประชาชน อาชญากรรมที่ต่างประเทศให้ความสำคัญ โดยมีนโยบายเน้นงานเฉพาะทางอาชญากรรมที่เป็นองค์กร เครือข่าย ซับซ้อน สร้างความเสียหายรุนแรง มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ (Specialization and Skill) (กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง, 2559, หน้า 7)

อาชญากรรมเฉพาะทางหรืออาชญากรรมที่มีลักษณะเฉพาะทาง เป็นอาชญากรรมที่อยู่ในความรับผิดชอบที่เป็นคดีพิเศษของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (รายงานการประชุม อ.ก.ต.ช. อาชญากรรมเฉพาะทาง, 2549) และถูกกำหนดให้อยู่ในยุทธศาสตร์ 1 ใน 4 ด้านของยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2564 ที่กำหนดให้มีการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่มีลักษณะเฉพาะทาง ซึ่งเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดให้สามารถยกระดับขีดความสามารถในการปฏิบัติการหลักเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาลตามเป้าประสงค์ที่เป็นภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2559, หน้า 5)

อาชญากรรมเฉพาะทาง หมายถึง อาชญากรรมที่มีรูปแบบ มีโครงสร้างลักษณะเป็นองค์กร มีความซับซ้อน เป็นเครือข่าย เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ สร้างความเสียหายรุนแรง เป็นที่สนใจของสังคมหรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ (กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง,

ฐานข้อมูลออนไลน์, http://cib.police.go.th/document/crime_cib.pdf สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2563) ที่อยู่ในความรับผิดชอบทุกหน่วยของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2559, หน้า 32) ดังนี้

2.2.1) การค้ามนุษย์

อาชญากรรมเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ การค้ามนุษย์เป็นกระบวนการในการจัดหานำพาหรือส่งตัวบุคคลใดไปยังที่ใดที่หนึ่ง หรือรับตัวบุคคลไว้โดยการใช้กำลังบังคับ ข่มขู่ ลักพาตัว น้อฉลุลอบกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบหรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคลดังกล่าว (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2557, หน้า 114)

2.2.2) การกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจคือ การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่น โดยบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ อาศัยความสัมพันธ์ทางอาชีพของบุคคลเหล่านั้น และความผิดดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายต่อวงการธุรกิจ ตลอดจนเศรษฐกิจของประเทศ แม้วิธีการกระทำความผิดอาจไม่สร้างความหวาดกลัวสะเทือนขวัญต่อประชาชน เช่นเดียวกับการฆ่าคนตาย หรืออาชญากรรมอื่น ๆ ที่มีการใช้กำลังทางกายภาพที่รุนแรง แต่ผลของการกระทำผิดนั้นอาจสร้างความเสียหายร้ายแรงต่อภาวะเศรษฐกิจ การเงินการคลัง มากกว่านอโงกรรมดา โดยที่สังคมอาจไม่ทราบถึงความเสียหายที่เกิดขึ้น หรืออาจจะไม่ทราบเลยว่าเป็นเหยื่อของอาชญากรรมประเภทนี้ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2559, หน้า 192)

ดังนั้น การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีลักษณะเฉพาะทางของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ จึงแบ่งออกได้ดังนี้เป็น

- (1) คดีเฉพาะทางเกี่ยวกับภาษี
- (2) คดีเฉพาะทางการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และ
- (3) คดีเฉพาะทางการเงินการธนาคาร

2.2.3) การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อาชญากรรมความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ กลุ่มความผิดที่มีโทษทางอาญาที่ลักษณะดังต่อไปนี้ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2557, หน้า 103)

- (1) การตัดไม้ทำลายป่า คือ คดีที่เป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับการตัดไม้ทำลายป่า
- (2) การบุกรุกป่าและที่สาธารณะ คือ คดีที่เป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับการบุกรุกฝืนป่า และการบุกรุกที่สาธารณะ

(3) การค้าสัตว์ป่าและพันธุ์พืช คือ คดีที่เป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับการค้าสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่หายาก

(4) การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม คือ คดีที่เป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2.2.4) การกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

การดำเนินการเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เป็นการดำเนินการกรณีที่เป็นคดีความผิดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 หรือความผิดที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งได้กระทำโดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ หรือใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องหรือเป็นส่วนหนึ่งในการกระทำความผิด เช่น (1) การนำเข้า เผยแพร่ ส่งต่อ ข้อมูลปลอม หรือข้อมูลอันเป็นเท็จโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงหรือต่อประชาชน (2) การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย (3) การฉ้อโกงทางอินเทอร์เน็ต (4) การปลอมแปลงจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) (5) ความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่อง เป็นต้น ตลอดจนการดำเนินการป้องกันการเข้าถึงเว็บไซต์ผิดกฎหมาย ได้แก่ เว็บไซต์ที่แสดงภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ข้อความ เสียง ที่ไม่เหมาะสม อันจะกระทบต่อความมั่นคง มีลักษณะลามกอนาจาร และเว็บไซต์ที่เข้าข่ายละเมิดสถาบันฯ หรือเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาซึ่งได้กระทำลงบนเว็บไซต์ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2559, หน้า 194)

2.2.5) การกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

การกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นการดำเนินการจับกุมการกระทำความผิดทางอาญาที่มีลักษณะตามพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2559, หน้า 190)

(1) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

(1.1) จำหน่ายสินค้าที่ควบคุมฉลากโดยไม่มีการแสดงฉลากหรือแสดงฉลากไม่ถูกต้อง

(1.2) โฆษณาสินค้าหรือบริการ เพื่อประสงค์แก่การค้าโดยใช้ข้อความที่ขัดต่อกฎหมาย

(2) พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511

ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน โดยรู้หรือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ทำหรือนำเข้ามาจำหน่ายในราชอาณาจักร

(3) พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510

(3.1) ขยายแผนปัจจุบันโดยไม่ได้รับอนุญาต , ขยายยาที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับยา

(3.2) ขายเครื่องสำอางที่ไม่ปลอดภัยในการใช้เครื่องสำอางที่แสดงฉลากไม่ถูกต้อง

(3.3) นำเข้าเครื่องมือแพทย์ ที่ห้ามผลิต นำเข้า จำหน่าย ในราชอาณาจักร

(3.4) ไม่ได้จดทะเบียนสถานประกอบการ

(3.5) ผลิต จำหน่ายอาหารปลอม

(4) พระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(4.1) ร่วมกันผลิตและมีไว้ครอบครองซึ่งวัตถุอันตราย

(4.2) เรียกเก็บดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด

2.2.6) การกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้จัดตั้งกองบังคับการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (บก.ปปป.) ขึ้นเพื่อสืบสวนสอบสวนการกระทำผิดที่มีโทษทางอาญาเกี่ยวกับการทุจริตทั่วราชอาณาจักร ปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และตามกฎหมายที่มีโทษทางอาญาเกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ และการกระทำผิดในวงราชการและหรือของเจ้าพนักงานพนักงานในองค์กรของรัฐ และเจ้าหน้าที่ทุจริตเกี่ยวกับงานในหน้าที่ และตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวพันกับการทุจริต โดยการปฏิบัติงานจะดำเนินการร่วมกับหน่วยงานอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์ และคณะ, 2553, หน้า 5-85)

2.3) กรมสอบสวนคดีพิเศษ

กรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการป้องกัน ปราบปราม และควบคุมการกระทำความผิดอันเป็นคดีพิเศษ ที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคงของประเทศ ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ซึ่งมีความต่อเนื่องเกี่ยวพันกับการกระทำความผิดทางอาญาฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ประกอบกับมีภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2553 -2558 และได้มีการจัดตั้ง

ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกรมสอบสวนคดีพิเศษขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลาง
ดำเนินการ และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ
ดังกล่าว (คำสั่งกรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่ 705/2554 เรื่อง จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงิน กรมสอบสวนคดีพิเศษ)

โดยกรมสอบสวนคดีพิเศษได้กำหนดคดีพิเศษที่จะต้องดำเนินการสืบสวนและ
สอบสวนตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ได้แก่ ความผิดทางอาญาดังต่อไปนี้

1) คดีความผิดทางอาญาทางกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้
และที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของ กกพ. โดยคดีความผิดทางอาญาตามกฎหมาย
ดังกล่าว จะมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

ก) คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวน
และรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ

ข) คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่อความสงบ
เรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
หรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

ค) คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญหรือ
เป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม

ง) คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน

จ) คดีความผิดทางอาญาที่มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ซึ่งมิใช่
พนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นผู้ต้องสงสัยเมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่า
น่าจะได้กระทำความผิดอาญาหรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา

ทั้งนี้ ตามรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่ กกพ. กำหนด

ประกาศ กกพ. (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 เรื่อง กำหนดรายละเอียดของลักษณะของ
การกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวน
คดีพิเศษ พ.ศ. 2547 คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

1) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน คดีความผิดตาม
กฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 12 มาตรา 15 แห่งพระราชกำหนดการ
กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีจำนวน
ผู้เสียหายตั้งแต่สามร้อยคนขึ้นไป หรือมีจำนวนเงินที่กู้ยืมรวมกันตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป

2) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 8 และมาตรา 8 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีราคาหรือมูลค่าเป็นเงินตราต่างประเทศตั้งแต่ห้าสิบล้านบาทขึ้นไป

3) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 12 และมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีกระทำความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาเพื่อเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐซึ่งมีวงเงินหรือมูลค่าตั้งแต่ห้าสิบล้านบาทขึ้นไป

4) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 108 มาตรา 109 มาตรา 109/1 มาตรา 110 และมาตรา 114 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีกระทำความผิดในลักษณะเป็นแหล่งผลิต แหล่งจำหน่าย สถานที่รับซื้อ สถานที่เก็บสินค้า หรือได้นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีสิ่งของหรือสินค้าไว้ในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิด หรือซึ่งมีไว้เป็นความผิดอันมีมูลค่าตามราคาท้องตลาดตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไป หรือคดีที่น่าเชื่อว่ามีมูลค่าความเสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิดตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไป

5) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 193 มาตรา 197 มาตรา 216 มาตรา 217 มาตรา 221 และมาตรา 222 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่ห้าสิบล้านบาทขึ้นไป

6) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 60 และมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีความผิดมูลฐานเป็นคดีพิเศษ ซึ่งอยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือคดีที่มีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป

7) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 69 มาตรา 70 และมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีกระทำความผิดในลักษณะเป็นแหล่งผลิตแหล่งจำหน่าย สถานที่รับซื้อ สถานที่เก็บสินค้า หรือได้นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีสิ่งของหรือสินค้าไว้ในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยการกระทำ

ความผิด หรือซึ่งมีไว้เป็นความผิดอันมีมูลค่าตามราคาท้องตลาดตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไป หรือคดีที่น่าเชื่อว่ามีมูลค่าความเสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิดตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไป

8) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 85 มาตรา 86 และมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูลค่าเชื่อว่ามีกระทำความผิดในลักษณะเป็นแหล่งผลิตแหล่งจำหน่าย สถานที่รับซื้อ สถานที่เก็บสินค้า หรือได้นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีสิ่งของหรือสินค้าไว้ในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิด หรือซึ่งมีไว้เป็นความผิดอันมีมูลค่าตามราคาท้องตลาดตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไป หรือคดีที่น่าเชื่อว่ามีมูลค่าความเสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิดตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไป

9) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 278 มาตรา 281/2 วรรคสอง มาตรา 288 มาตรา 289 มาตรา 296 มาตรา 296/1 มาตรา 300 เฉพาะความผิดตามมาตรา 278 มาตรา 288 มาตรา 289 และมาตรา 306 ถึงมาตรา 315 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป

10) คดีความผิดตามประมวลรัษฎากร

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 37 มาตรา 90/4 มาตรา 90/5 และมาตรา 91/21 (7) แห่งประมวลรัษฎากร และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่ว่าจะเป็ความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรมต่างกัันที่มีหรือมีมูลค่าเชื่อว่าเป็นเหตุให้รัฐขาดรายได้เป็นเงินภาษีอากรรวมเบี่ยปรับและเงินเพิ่ม หรือทุจริตขอคืนภาษีอากรตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป

11) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 205 มาตรา 206 มาตรา 242 มาตรา 243 มาตรา 244 มาตรา 245 มาตรา 246 มาตรา 247 และมาตรา 253 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ไม่ว่าจะเป็ความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรมต่างกััน ที่มีหรือมีมูลค่าเชื่อว่ามีของกลางมูลค่าราคาของรวมค่าภาษีอากรทุกประเภทเข้าด้วยกันแล้วรวมเป็นเงินตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป หรือมีการน้อค่าอากรหรือขอคืนค่าอากรโดยทุจริต รวมเป็นเงินค่าภาษีอากรทุกประเภทตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป

12) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 186 มาตรา 202 มาตรา 203 มาตรา 204 และมาตรา 208 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ไม่ว่าจะเป็ความผิดกรรมเดียว

หรือหลายกรรมต่างกัน ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีมูลค่าสินค้าหรือรายรับของสถานบริการรวมเป็นเงินตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไปหรือมีปริมาณยาสูบหรือยาเส้นน้ำหนักตั้งแต่หนึ่งล้านกรัมขึ้นไป หรือมีปริมาณสุราตั้งแต่ห้าพันลิตรขึ้นไป

13) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 5 มาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 9 มาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 14 และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีผลกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศของประเทศด้านความมั่นคงและบริการภาครัฐที่สำคัญ ด้านการเงิน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม ด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ ด้านพลังงานและสาธารณูปโภคหรือด้านสาธารณสุข หรือกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ซึ่งความผิดดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีและก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

14) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 37 มาตรา 38 และมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.2542 ที่เป็นการกล่าวหานิติบุคคลหรือคนต่างด้าวซึ่งมีสิทธิทรัพย์สินตามกฎหมายแสดงฐานะการเงินรวมกันตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป

15) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 52 มาตรา 53 มาตรา 54 มาตรา 55 และมาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ที่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังนี้

- (1) มีเจ้าหน้าที่ของรัฐมาเกี่ยวข้อง หรือมีความเชื่อมโยงกับต่างประเทศ
- (2) ได้รับคำร้องขอจากหน่วยงานภาครัฐ
- (3) สถานประกอบการมีเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้มีอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้อง
- (4) มีตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป
- (5) มีรายได้หรือเงินหมุนเวียนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์มากกว่าหนึ่งแสนบาทต่อวัน

(6) ผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะต่อเนื่อง เป็นเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(7) มีการกระทำในลักษณะเปิดเป็นสถานบริการที่มีขนาดใหญ่ เปิดทำการอย่างเห็นได้ชัดโดยไม่เกรงกลัวกฎหมาย

16) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยแร่

(1) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 159 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ที่เป็นการกระทำต่อแร่ปริมาณตั้งแต่ห้าพันตันขึ้นไป หรือเป็นเนื้อที่รวมกันตั้งแต่ห้าสิบไร่ขึ้นไป หรือมูลค่าของแร่รวมกันตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไป

(2) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 163 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ที่มีการซื้อขาย ครอบครอง เก็บ หรือขนแร่ปริมาณตั้งแต่ห้าพันตันขึ้นไป หรือมูลค่าของแร่รวมกันตั้งแต่ห้าสิบล้านบาทขึ้นไป

(3) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 166 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ที่ปรากฏว่าแร่ที่มีการฝ่าฝืนประกาศตามกฎหมายมีปริมาณตั้งแต่ห้าพันตันขึ้นไป หรือมูลค่าของแร่รวมกันตั้งแต่ห้าสิบล้านบาทขึ้นไป

(4) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 169 และมาตรา 170 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นวงกว้างมีเนื้อที่รวมกันตั้งแต่หนึ่งร้อยไร่ขึ้นไป หรือจำนวนคนในพื้นที่ดังกล่าวมีจำนวนตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไป

17) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 121 มาตรา 132 มาตรา 139 มาตรา 140 มาตรา 141 มาตรา 142 มาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 145 มาตรา 146 มาตรา 147 มาตรา 148 มาตรา 149 และมาตรา 150 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

18) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 74 มาตรา 75 มาตรา 76 และมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีมูลค่าวัตถุอันตรายตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไป หรือมีจำนวนผู้เสียหายตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไป

19) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

(1) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 47 เฉพาะความผิดตามมาตรา 23 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่ห้าสิบล้านบาทขึ้นไป

(2) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีการบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่ามีเนื้อที่ตั้งแต่หนึ่งร้อยไร่ขึ้นไป หรือการบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่ได้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินโดยมิชอบด้วยกฎหมายมีเนื้อที่รวมกันตั้งแต่หนึ่งร้อยไร่ขึ้นไป หรือคดีที่มี

มูลค่าความเสียหายตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป ทั้งนี้ ตามราคาประเมินที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมิน

20) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

(1) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 69 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีมูลค่าความเสียหายเป็นไม้สักหรือไม้พะยูงที่มีปริมาณตั้งแต่ห้าสิบลูกบาศก์เมตรขึ้นไป

(2) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 72 ตรี แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีการบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่ป่ามีเนื้อที่ตั้งแต่หนึ่งร้อยไร่ขึ้นไป หรือการบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่ป่าที่ได้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน โดยมีขอบด้วยกฎหมายมีเนื้อที่รวมกันตั้งแต่หนึ่งร้อยไร่ขึ้นไป หรือคดีที่มีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป ทั้งนี้ตามราคาประเมินที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมิน

(3) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 73 เฉพาะความผิดตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีมูลค่าความเสียหายเป็นไม้สักหรือไม้พะยูงที่มีปริมาณตั้งแต่ห้าสิบลูกบาศก์เมตรขึ้นไป

21) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตาม มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีการบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติมีเนื้อที่ตั้งแต่หนึ่งร้อยไร่ขึ้นไป หรือการบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ได้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน โดยมีขอบด้วยกฎหมายมีเนื้อที่รวมกันตั้งแต่หนึ่งร้อยไร่ขึ้นไป หรือคดีที่มีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป ทั้งนี้ตามราคาประเมินที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมิน

22) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ที่มีการบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่อุทยานแห่งชาติมีเนื้อที่ตั้งแต่หนึ่งร้อยไร่ขึ้นไป หรือการบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่ได้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน โดยมีขอบด้วยกฎหมายมีเนื้อที่รวมกันตั้งแต่หนึ่งร้อยไร่ขึ้นไป หรือคดีที่มีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป ทั้งนี้ตามราคาประเมินที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมิน

23) คดีความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 108 และมาตรา 108 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีการบุกรุกยึดถือครอบครองที่ดินของรัฐที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามประมวลกฎหมายที่ดินมีเนื้อที่ตั้งแต่หนึ่งร้อยไร่ขึ้นไป หรือการบุกรุกยึดถือครอบครองที่ดินของรัฐที่ได้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน โดยมีขอบด้วยกฎหมายมีเนื้อที่รวมกันตั้งแต่หนึ่งร้อยไร่ขึ้นไป หรือคดีที่มีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่หนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป ทั้งนี้ตามราคาประเมินของกรมธนารักษ์

4) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

5) สำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานอัยการสูงสุดมีหน้าที่ดำเนินคดีเพื่อการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย อีกทั้งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อกระบวนการยุติธรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับอนุสัญญาาระหว่างประเทศว่าด้วยการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมทั้งสนธิสัญญาว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญา การร้องขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศในส่วนที่ไม่ใช่การร้องขอตามสนธิสัญญาในเรื่องการฟอกเงิน รวมทั้งการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบ (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2554, หน้า 64)

พนักงานอัยการมีบทบาทในการใช้ดุลพินิจเพื่อนำคดีอาชญาฐานฟอกเงินขึ้นสู่ศาล และในการขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งต้องดำเนินการ โดยเร็วนั้น การประสานงานและความเข้าใจร่วมกันของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นสิ่งสำคัญในการนำไปสู่การดำเนินการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (วิระพงษ์ บุญโยภาส, 2547, หน้า 56)

6) ศาลยุติธรรม

ความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นอกจากจะอยู่ที่ความการดำเนินการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ทศนคดีและความรู้ความเข้าใจของศาลก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญเช่นกัน ในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน นอกจากศาลจะสามารถมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้แล้ว ยังมีอำนาจในการอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ใช้เครื่องมือในการสืบสวนคดีพิเศษ

ด้วย เช่น อนุญาตให้ดักฟังทางโทรศัพท์ หรือเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น การประสานงานและความเข้าใจตรงกันสามารถทำให้ดำเนินคดีกับอาชญากรรมฟอกเงินได้อย่างเด็ดขาดตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ (วิระพงษ์ บุญโญภาส, 2547, หน้า 56)

3.2 ความผิดมูลฐาน

การกำหนดความผิดมูลฐานมีมาตั้งแต่เริ่มร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และปรากฏในการแก้ไขเพิ่มเติมความผิดมูลฐานในฉบับต่อมา ซึ่งในตอนเริ่มร่างกฎหมายสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้ยกร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ขึ้น และนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี สาระสำคัญประการหนึ่งของร่างพระราชบัญญัตินี้คือการสร้างบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” โดยให้ความหมายของความผิดมูลฐาน หมายถึง ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น เมื่อคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติที่สำนักงาน ป.ป.ส. เสนอ และได้มีข้อสังเกตให้เพิ่มความผิดมูลฐานอีกสองฐาน คือ ฐานค้าหญิงค้าเด็ก และฐานฉ้อโกงประชาชนแล้วส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นเรื่องด่วน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาโดยกรมการร่างกฎหมาย คณะพิเศษ ได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวโดยได้ยึดหลักของ UN Model Law on Money Laundering เป็นแนวทางในการพิจารณาร่างดังกล่าว และได้แก้ไขชื่อร่างพระราชบัญญัติเป็น “ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.” และเพิ่มความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็กอยู่ในความหมายของคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ด้วย แต่มิได้เพิ่มความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน เนื่องจากคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนมีลักษณะของการกระทำความผิดที่มีได้มีการรวมตัวกันเป็นองค์กรกระทำความผิดและมีใช่เป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ

ในการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ครั้งแรก ในวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2540 ที่ประชุมมีความเห็นว่าหลายประเทศที่มีกฎหมายฟอกเงินบังคับใช้จะเริ่มต้นจากความผิดฐานค้ายาเสพติดก่อน และความผิดฐานค้ายาเสพติดและความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็กถือว่าเป็นปัญหาระดับโลก จึงควรกำหนดความผิดมูลฐานไว้จำกัด แต่คณะกรรมการอีกฝ่ายหนึ่ง เห็นว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายฟอกเงิน ก็เพื่อป้องกันปราบปรามผู้มีรายได้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายฟอกเงิน ดังนั้น ธุรกิจใดก็ตามที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย กฎหมายฟอกเงินควรครอบคลุมทั้งหมดไม่จำกัดเฉพาะความผิดมูลฐานในเรื่องการค้ายาเสพติดและความผิดว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กเท่านั้น ควรจะขยายไปถึงกรณีรายได้จากการค้าอาวุธสงคราม รายได้จากการเปิดบ่อนการพนัน การหลีกเลียงภาษีอากรและ

รายได้จากการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมาย เพราะการขยายความผิดมูลฐานให้กว้างขวางขึ้นจะสามารถป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการวิสามัญจึงได้มีการเพิ่มเติมความผิดมูลฐานขึ้นอีก 7 ฐาน รวมเป็น 9 ฐาน ต่อมาในชั้นรับหลักการได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจำนวน 3 ฉบับ ด้วยกัน โดยร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ของคณะรัฐมนตรีนั้น คณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติได้ชี้แจงถึงแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐาน 4 ประการคือ (1) ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินงาน มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม (2) ความผิดที่มีลักษณะของการประกอบอาชญากรรมทำให้มีผลตอบแทนสูง (3) ความผิดที่มีลักษณะการกระทำสลับซับซ้อน ยากแก่การปราบปราม (4) ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐทางเศรษฐกิจ และที่ประชุมได้มีมติรับหลักการในร่างพระราชบัญญัติที่รัฐบาลเสนอ ในการพิจารณาต่อในวาระที่ 2 ซึ่งมีการเพิ่มเติมอีกเป็น 10 ฐาน แต่ก็ยังมีการตั้งข้อสังเกตในหลายประเด็น จึงมีการขอถอนร่างพระราชบัญญัติแล้วทบทวนความผิดมูลฐานเสียใหม่ โดยใช้ร่างเดิมในวาระที่ 1 ทำให้เหลือเพียง 2 ฐาน คือ ยาเสพติดและค้าหญิงและเด็ก และพิจารณาแล้วส่งผ่านร่างดังกล่าวไปยังวุฒิสภา คณะกรรมการวิสามัญวุฒิสภาพิจารณาแล้วในวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2541 เพิ่มความผิดมูลฐานขึ้นไปอีก 6 ฐาน รวมเป็น 8 ฐานความผิด แต่เมื่อได้ส่งร่างพระราชบัญญัตินี้กลับไปยังสภาผู้แทนราษฎร แต่ในเรื่องความผิดมูลฐาน สภาผู้แทนราษฎรไม่ได้เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาส่งกลับมา ทำให้มีการตั้งคณะกรรมการรวม 2 ฝ่าย แล้วประชุมรวมกัน 11 ครั้ง คงเหลือเพียง 7 ฐาน และในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ที่มีกำหนดความผิดมูลฐานไว้ในมาตรา 3 โดยมีความหมายดังนี้ (1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นและความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี (3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (4) ความผิดเกี่ยวกับการชักยอกหรือนื้อ โกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริตตาม

กฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดย กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ สถาบันการเงินนั้น (5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการ ยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น (6) ความผิดเกี่ยวกับการกรร โชก หรือริบเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอำนาจอ้างอิง หรือช่องโหว่ตาม ประมวลกฎหมายอาญา (7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร จากการพิจารณาความผิดมูลฐานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 - 2542 แสดงให้เห็นว่า การกำหนดความผิดทาง อาญาที่นำไปการดำเนินคดีความผิดฐานฟอกเงินจะต้องเป็นไปตามแนวคิดและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เพราะถ้าหากมีการเพิ่มหรือลดความผิดมูลฐานที่ไม่เหมาะสมกับการปราบปรามการฟอกเงิน ก็ย่อม ส่งกระทบต่อการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรม อันทำให้อาชญากรรมไม่ลดน้อยลง แต่ให้ อาชญากรสามารถนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากความผิดอาญาฐานอื่น ๆ ไปสนับสนุน อาชญากรรมที่อยู่ความผิดมูลฐานได้ และอาจจะไปกระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้

ต่อมาได้มีการร่างพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2546 ความผิดมูลฐานที่ 8 ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวล กฎหมายอาญา อันเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมเนื่องจากเหตุการณ์ก่อการร้ายในปี พ.ศ. 2544 ทำให้แต่ละ ประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกขององค์การสหประชาชาติจะต้องออกกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับ กฎหมายระหว่างประเทศคือ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงิน แก่การก่อการร้าย ค.ศ. 1999 (พ.ศ. 2542) ต้องกำหนดให้การกระทำตามอนุสัญญานี้เป็นความผิดมูล ฐานตามความผิดฐานฟอกเงิน ส่วนข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ 1373 ได้มีมติ ให้ทุกรัฐร่วมกันป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เพื่อจำกัดการ สนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และในข้อแนะนำที่ 5 ความผิดฐานสนับสนุนทางการเงิน แก่การก่อการร้ายของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินก็ได้มีการกำหนดให้การ สนับสนุนทางการเงินเป็นความผิดอาญา และให้แต่ละประเทศควรดำเนินการให้มั่นใจว่าได้ กำหนดให้ความผิดเช่นนั้นเป็นความผิดมูลฐานของการฟอกเงิน จากที่กล่าวมา ทำให้ประเทศ ไทยต้องมีการกำหนดความผิดมูลฐานให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล จึงเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความ จำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศและความปลอดภัย สาธารณะ

ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 กำหนดความผิดมูลฐานที่ 9 ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาต และมีจำนวนผู้เข้าเล่นหรือเข้าพนันในการเล่นแต่ละครั้งเกินกว่าหนึ่งร้อยคน หรือมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าเกินกว่าสิบล้านบาทขึ้นไป โดยมีสภาวะการณ์ของปัญหาจากความผิดเกี่ยวกับการพนันที่มีผู้จัดให้มีการเล่นการพนันในแต่ละครั้งมีผู้เข้าเล่นเป็นจำนวนมาก และมีวงเงินการกระทำความผิดเป็นจำนวนมากมหาศาล ทำให้เป็นความผิดที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ และได้มีการนำเงินและทรัพย์สินที่ได้มาจากการพนันในแต่ละคราวมาใช้ในการสนับสนุนการกระทำความผิดอาญาใน 8 สถานที่มีการกำหนดไว้ อยู่ จากที่กล่าวมาทำให้เห็นว่า การกำหนดความผิดมูลฐานที่ 9 นี้ ได้พิจารณาจากมีเจตนาธรรมณ์ในการดำเนินการกับความผิดที่มีรายได้จำนวนมาก หรือเป็นความผิดที่มีผู้เข้าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจำนวนมาก และส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ความมั่นคงของรัฐ หรือความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2556 โดยกำหนดเพิ่มเติมความผิดมูลฐานที่ 10 ถึงความผิดมูลฐานที่ 21 อันมีสภาวะการณ์ของปัญหาจากการที่คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินได้กำหนดให้ประเทศมีข้อบกพร่องเชิงยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ด้วยเหตุผลที่ว่า ประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศภาคีสมาชิกขององค์การสหประชาชาติต้องจัดให้มีการป้องกันปราบปรามและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมทั้งต้องนำแนวทางปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน มาประยุกต์ใช้กับประเทศของตน เมื่อได้มีประเมินตามข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินในปี พ.ศ. 2550 ผู้ประเมินระบุว่า ประเทศไทยมีข้อบกพร่องเนื่องจากการกำหนดความผิดมูลฐานไม่ครอบคลุมความผิดที่ร้ายแรงทั้งหมดและไม่ครอบคลุมความผิด 14 ประเภท จาก 20 ประเภทที่คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการเกี่ยวกับการฟอกเงินกำหนด ซึ่งข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินได้การแนะนำวิธีการกำหนดความผิดมูลฐานในข้อ 1 โดยระบุวิธีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้ 4 วิธีการ ด้วยกัน คือ (1) วิธีไม่ระบุรายชื่อเป็นความผิดมูลฐาน เป็นวิธีการที่อ้างอิงถึงความผิดอาญาทั้งหมด (All Crime) หรือความผิดอาญาร้ายแรงทั้งหมด (All Serious Crime) เป็นการกำหนดที่มุ่งเน้นให้ครอบคลุมความผิดมูลฐาน ผลที่ได้คือ ความผิดอาญาทั้งหมดหรือความผิดอาญาร้ายแรงทั้งหมดภายใต้กฎหมายของประเทศนั้นจะมาเป็นความผิดมูลฐาน สำหรับการฟอกเงิน โดยมีเงื่อนไขว่า ความผิด

อาญานั้นต้องได้ทรัพย์สินจากการกระทำความผิด (2) วิธีระบุรายชื่อ (List Approach) เป็นความผิดมูลฐาน เป็นวิธีระบุรายชื่อโดยเฉพาะเจาะจงและระบุชื่อการกระทำความผิดอาญา แต่วิธีการนี้มีข้อเสียคือ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยในการออกกฎหมายเป็นความผิดใหม่ที่ต้องมีการประกาศใช้ (3) วิธีกำหนดเพดานโทษขั้นต่ำ (Threshold Approach) เป็นความผิดมูลฐาน เป็นแนวทางการกำหนดระดับของขั้นต่ำที่เชื่อมโยงกับความผิดอาญาร้ายแรงหรืออัตราโทษจำคุกที่เหมาะสมเป็นความผิดมูลฐาน ในขณะที่แนวทางนี้ไม่ได้ระบุชื่อความผิดมูลฐานไว้ แต่ความผิดมูลฐานจะจำกัดขอบเขตมากกว่าวิธีกำหนดความผิดอาญาทั้งหมด (All Crime) (4) วิธีผสมผสาน (Mix Approach) เป็นวิธีที่นำการผสมผสานของวิธีต่าง ๆ มาใช้ เช่น นำวิธีระบุรายชื่อ และวิธีกำหนดเพดานโทษขั้นต่ำมาผสมผสานกัน โดยกำหนดว่า ความผิดมูลฐานต้องเป็นความผิดอาญาร้ายแรง (Serious Offences) นอกจากนี้อาจจะกำหนดให้รายชื่อความผิดที่มีอัตราโทษน้อยกว่าความผิดอาญาร้ายแรงให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐาน โดยให้แต่ละประเทศนำเอาแนวทางดังกล่าวไปใช้ประกอบกับการกำหนดความผิดมูลฐานให้เหมาะสมกับองค์ประกอบความผิดของประเทศของตน โดยประเทศไทยได้ยอมรับนำเอาวิธีการระบุรายชื่อ (List Approach) มาใช้

ในการกำหนดความผิดมูลฐานต้องเป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำตามประเภทของความผิดที่กำหนดไว้ (Designated categories of offences) 21 ประเภท หมายถึง (1) การเข้าร่วมในกลุ่มองค์กรอาชญากรรมและแก๊งค์เชี่ยญเรียกค่าคุ้มครอง (2) การก่อการร้าย รวมถึงการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (3) การค้ามนุษย์ และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน (4) การเอารัดเอาเปรียบทางเพศ รวมถึงการเอารัดเอาเปรียบทางเพศกับเด็ก (5) การลักลอบค้ายาเสพติดและสารที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท (6) การลักลอบค้าอาวุธ (7) การลักลอบค้าของโจรและสินค้าอื่น ๆ (8) การฉ้อราษฎร์บังหลวง และการให้สินบน (9) การฉ้อโกง (10) การปลอมแปลงเงินตรา (11) การปลอมผลิตภัณฑ์และการละเมิดลิขสิทธิ์ผลิตภัณฑ์ (12) อาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (13) ฆาตกรรม, การประทุษร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส (14) การลักพาตัว การกักขังหน่วงเหนี่ยวโดยผิดกฎหมายและการจับเป็นตัวประกัน (15) การปล้นหรือลักทรัพย์ (16) การลักลอบขน (รวมถึงในแง่ที่เกี่ยวกับศุลกากร และภาษีสรรพสามิต และภาษีทั่วไป) (17) อาชญากรรมเกี่ยวกับภาษี (เกี่ยวกับภาษีโดยตรงและทางอ้อม) (18) การข่มขู่กรรโชก (19) การปลอมแปลง (20) การกระทำอันเป็นโจรสลัด (21) การซื้อขายหุ้นด้วยข้อมูลภายในและการปั่นหุ้น โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความผิดทั้ง 21 ประเภทว่า เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับความผิดประเภทต่าง ๆ ที่จะนำมารวมไว้เป็นความผิดมูลฐานภายใต้หัวข้อแต่ละหัวข้อข้างต้นนั้น แต่ละประเทศอาจจะพิจารณาจากกฎหมายภายในประเทศของตนว่าจะกำหนดหรือนิยามการกระทำความผิดเหล่านั้นอย่างไร และลักษณะของ

องค์ประกอบความผิดแต่ละอย่างนั้นจะเป็นอย่างไรจึงจะทำให้ความผิดเหล่านั้นเป็นความผิดร้ายแรง

ในการแก้ไขสภาพการณ์ของปัญหาเพื่อให้ประเทศไทยถูกถอดรายชื่อออกจากประเทศที่มีความเสี่ยงในด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายแล้ว คณะรัฐมนตรีได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวในมูลฐานความผิดที่ (10) - (21) ดังนี้

(10) ความผิดเกี่ยวกับการเข้าร่วมเป็นสมาชิกอั้งยี่หรือเป็นพรรคพวกช่องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการเข้าร่วมกับองค์กรอาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด

(11) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ซื้อ รับจํานำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า

(12) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือแปลงเงินตราตามประมวลกฎหมายอาญา

(13) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการละเมิดทางปัญญาของสินค้าตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

(14) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญา

(15) ความผิดเกี่ยวกับการใช้ยึดถือ หรือครอบครองทรัพย์สินสาธารณะหรือกระบวนกรแสวงหาประโยชน์จากทรัพย์สินสาธารณะโดยมิชอบตามกฎหมายว่าด้วยแร่ กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ หรือกฎหมายว่าด้วยสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เฉพาะที่มีลักษณะการค้า

(16) ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนทำให้ได้รับอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการจัดหาผู้กระทำความผิด หรือการจ้างหรือการรับจ้างกระทำความผิดดังกล่าวอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ

(17) ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะกรณีเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์หรือเพื่อต่อรองให้ได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

(18) ความผิดเกี่ยวกับลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ กรร โขก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา

(19) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด

(20) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(21) ความผิดเกี่ยวกับอาวุธหรือเครื่องมืออุปกรณ์ของอาวุธที่ใช้หรืออาจนำไปใช้ในการรบหรือการสงครามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์

อีกทั้งยังกำหนดมาตรา 3 วรรคสาม เพิ่มเติมให้ความผิดอาญาที่จะเป็นความผิดมูลฐานตาม (4) (5) (7) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) และ (20) จะต้องมียุทธภัณฑ์หรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจการคลังของประเทศ เป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือมีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน ทั้งนี้ ให้กำหนดรายละเอียดลักษณะของการกระทำความผิดในกฎกระทรวง แต่ในวาระที่ 2 สภาผู้แทนราษฎรได้ตัดมาตรา 3 วรรคสาม ออกเนื่องจากเลขานุการกลุ่มความร่วมมือเพื่อต่อต้านการฟอกเงินเอเชียแปซิฟิก (Asia Pacific Group on Money Laundering - APG) ได้ทำความเห็นเสนอมายังคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่า การกำหนดเงื่อนไขตามมาตรา 3 วรรคสาม นี้ไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดกฎหมายระหว่างประเทศตามอนุสัญญาองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานของ FATF ทาง APG จึงได้มีข้อเสนอแนะให้ประเทศไทย ควรตัดเงื่อนไขดังกล่าวออก ทำให้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมได้มีการตัดมาตรา 3 วรรคสามออก และได้กำหนดความผิดมูลฐาน (10) ถึง (21) ตามความเห็นสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้ครอบคลุมความผิดอาญาร้ายแรงบางฐานความผิด โดยเพิ่มความผิดมูลฐานตามมาตรฐานขั้นต่ำและกำหนดครอบคลุมความผิดมูลฐานให้ชัดเจนเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ประกอบกับเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ และความปลอดภัยสาธารณะ

(10) ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด

(11) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ซื้อ รับจำนำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า

(12) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตั๋วตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

(13) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอม หรือ การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครอง ทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

(14) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทาง ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า

(15) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือ ครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า

(16) ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตราย สิ้นสุดตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน

(17) ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะ กรณีเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์หรือเพื่อต่อรองให้ได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

(18) ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ ทรัพย์ โจร ทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ นื้อ โกง หรือขี้ยกอก ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ

(19) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด

(20) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(21) ความผิดเกี่ยวกับอาวุธหรือเครื่องมืออุปกรณ์ของอาวุธที่ใช้หรืออาจนำไปใช้ในการ รบหรือการสงครามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์

ภายหลังจากการเพิ่มเติมความผิดมูลฐานที่ 10 ถึง 21 แล้ว สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังพบปัญหาในการใช้บังคับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในความผิดมูลฐานที่ 15 ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่งหนังสือด่วนที่สุดที่ ปง. 0002.2/4067 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2557 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หาหรือเรื่อง ความผิดตาม (15) ของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เนื่องจากมาตรา 3 (15) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอก เงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมโดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครอง ทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วย กฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้าอันเป็นความผิดมูลฐาน แต่มิได้บัญญัติไว้ว่าการกระทำอันเป็น

ความผิดต่อทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมดังกล่าวครอบคลุมความผิดตามกฎหมายใด ซึ่งแตกต่างกับมูลฐานความผิดอื่นที่จะระบุไว้ว่าความผิดมูลฐานนั้น ๆ เป็นความผิดตามกฎหมายฉบับใด ทำให้เกิดความผิดไม่ชัดเจนและส่งผลกระทบต่อการใช้กฎหมาย โดยสำนักงาน ปปง. ได้ส่งรายชื่อความผิดตามกฎหมาย 10 ฉบับ เพื่อให้พิจารณา แต่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ ลักษณะการกระทำผิดอันเป็นองค์ประกอบตามความผิดตาม (15) เท่านั้น หาได้ชี้ชัดว่า มาตราใดบ้างในกฎหมาย 10 ฉบับ ที่เป็นความผิดมูลฐานที่ 15 แต่ให้สำนักงาน ปปง. ไปพิจารณาว่า ในความผิดในกฎหมาย 10 ฉบับ ถ้าหากเข้าลักษณะของการกระทำที่เป็นองค์ประกอบความผิดในความผิดมูลฐานที่ 15 แล้ว กฎหมายต่าง ๆ นั้นก็ย่อมอยู่ในความหมายของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน”

ต่อมาได้มีการประกาศแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558 ปรับปรุงความผิดมูลฐาน เนื่องจากมีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมต่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดมูลฐาน ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และลักษณะการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยยกเลิกความผิดมูลฐาน (2) (4) (9) (20) (21) และปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสมต่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(2) ความผิดเกี่ยวกับการค้ำนุษย์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป หรือรับไว้เพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น หรือความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ เฉพาะที่เกี่ยวกับการกระทำเพื่อหาทำไรหรือเพื่ออนาจาร หรือโดยทุจริต ชื่อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากนั้น หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไป เพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแล หรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณี ในสถานการค้าประเวณี เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายปัจจุบันเนื่องจากกฎหมายว่าด้วยมารการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ได้ถูกยกเลิกแล้ว โดยกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

(4) ความผิดเกี่ยวกับการชักยอกหรือนื้อ โกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดยกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายปัจจุบันเนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการ

ธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ได้ถูกยกเลิกแล้วโดยกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

(9) ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนัน โดยไม่ได้รับอนุญาตโดยมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อปรับปรุงความผิดมูลฐานในความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนันให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

(20) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมที่มีผลกระทบต่อราคาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าหรือเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า เพื่อให้ความผิดมูลฐานนี้ครอบคลุมถึงความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้าหรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมที่มีผลกระทบต่อราคาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าหรือเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าด้วย

(21) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน เฉพาะที่เป็นการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด และความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์เฉพาะที่เป็นการค้ายุทธภัณฑ์เพื่อนำไปใช้ในการก่อการร้าย การรบ หรือการสงคราม เพื่อให้ความผิดมูลฐานนี้ครอบคลุมถึงความผิดเกี่ยวกับการค้าอาวุธตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน และให้รวมถึงยุทธภัณฑ์โดยสภาพตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์ด้วย

นอกจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่มีการกำหนดความผิดมูลฐาน 21 ฐานแล้ว แต่ยังมีกฎหมายอื่นที่มีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายความผิดอาญาดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเป็นความผิดมูลฐานที่ 22 และ 23

ในปี พ.ศ. 2550 มีการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งวุฒิสภา พ.ศ. 2550 แต่ภายหลังในปี พ.ศ. 2561 ได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว และแยกความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งจากความผิดมูลฐานเดียวเป็นความผิดมูลฐาน 2 ฐาน เป็นความผิดมูลฐานที่ 22 และ 23 โดย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 กำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นความผิดมูลฐานที่ 21 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 กำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา เป็นความผิดมูลฐานที่ 22 ต่อมาในปี พ.ศ. 2556 การประกอบอาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นองค์ประกอบอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของประเทศเป็นอย่างมาก ทำให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์ประกอบอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 เป็นความผิดมูลฐานที่ 24 กำหนดความผิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในองค์ประกอบอาชญากรรมข้ามชาติเป็นความผิดมูลฐาน

ในปี พ.ศ. 2559 การกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายนั้น ไม่ครอบคลุมถึงการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 กำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง อันเป็นความผิดมูลฐานที่ 25 และ 26 และยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2556 ต่อมาในปี พ.ศ. 2560 เนื่องจากประเทศไทยในฐานะสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้ง Asia Pacific Group on Money Laundering (APG) มีเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับ (Terms of References) ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตามข้อแนะนำของ Financial Action Task Force (FATF) ในการกำหนดให้อาชญากรรมเกี่ยวกับภาษีอากรที่มีลักษณะร้ายแรงเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้มีประกาศแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร โดยกำหนดให้ความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีหรือฉ้อโกงภาษีเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นความผิดมูลฐานที่ 27

ในปี พ.ศ. 2562 มีการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการที่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตายตามมาตรา 6/1 ที่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย เป็นความผิดมูลฐานที่ 28 เนื่องจากไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาการบังคับใช้แรงงานหรือบริการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามความผิดฐานค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562 เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการให้สอดคล้องกับหลักสิทธิ

มนุษย์ชนตามแนวทางเดียวกับผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ อีกทั้งเพื่อประโยชน์ในการสร้างความมั่นคงทางด้านแรงงาน สังคมและความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ และมีการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการกระทำการเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนน ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 เป็นความผิดมูลฐานที่ 29 โดยมีเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ

จะเห็นได้ว่า การกำหนดความผิดมูลฐานเป็นขั้นตอนที่สำคัญของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพราะจะต้องมีการพิจารณาให้รอบคอบว่าจะให้มาตรการของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการกับเงินทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดอาญาฐานใดบ้าง เนื่องจากอาจจะมีผลกระทบต่อประชาชนและการประกอบธุรกิจในภาคธุรกิจ ซึ่งจะต้องมีการปรับตัวเองเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การกำหนดจึงต้องมีความชัดเจนในการนำมาตรการริบทรัพย์สินไปใช้กับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดว่า จะต้องดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

3.2.1 ความหมายของความผิดมูลฐาน

ความหมายของความผิดมูลฐาน (Predicate offence) ในเริ่มแรกกฎหมายว่าด้วยกฎหมายต้นแบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (UN Model Law) ที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ เพื่อเป็นรูปแบบให้แต่ละประเทศนำไปเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายภายในของประเทศก็ไม่ได้มีการกำหนดคำนิยามหรือให้ความหมายไว้โดยเฉพาะ (ชัยนันท์ แสงปุตตะ, 2541, หน้า 27) เพียงแต่มีความหมายปรากฏไว้ในอนุสัญญาระหว่างประเทศหลายฉบับตามแต่เจตนารมณ์ของอนุสัญญานั้น และปรากฏในกฎหมายต้นแบบการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย สำหรับระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Model legislation on money laundering and financing of terrorism) (for civil law legal system) ที่ให้ความหมายว่า เป็นการกระทำความผิดอาญาที่ได้ทรัพย์สินจากการกระทำความผิด

สำหรับประเทศไทยนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็ไม่ได้มีการกำหนดความหมายไว้ชัดเจน แต่กำหนดคำจำกัดความของความผิดมูลฐานตามประเภทของความผิดอาญา ซึ่งคำจำกัดความที่เป็นความหมายนั้น ได้มีนักกฎหมายหลายท่าน ได้ให้ความหมายของความผิดมูลฐานไว้ ดังนี้

ศาสตราจารย์วระพงษ์ บุญโยภาส อธิบายว่า ความผิดมูลฐาน คือ ความผิดอาญาที่เป็นเหตุ เป็นที่มา หรือเป็นฐานก่อให้เกิดหรือให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เมื่อนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาดังกล่าวไปกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ การกระทำความผิดดังกล่าวย่อมเรียกได้ว่าเป็น “การฟอกเงิน” (วระพงษ์ บุญโยภาส และคณะ, 2546, หน้า 178-179)

พันตำรวจเอก ดร.สีหนาท ประยูรรัตน์ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อธิบายว่า ความผิดมูลฐาน คือ ความผิดทางอาญาที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นการกระทำความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุน ช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นการกระทำความผิดมูลฐาน (สีหนาท ประยูรรัตน์, 2544, หน้า 71)

อาจารย์อรรถพล ลิขิตจิตตะ อธิบายว่า ความผิดมูลฐาน คือ ความผิดที่เป็นฐานที่ทำให้เกิดรายได้ที่นำไปสู่การฟอกเงิน (อรรถพล ลิขิตจิตตะ, 2541, หน้า 65)

จากความหมายของความผิดมูลฐานที่ได้กำหนดมา ผู้วิจัยจึงเห็นได้ว่า “ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า การกระทำความผิดอาญาใด ๆ ที่เป็นมูลเหตุ เป็นที่มา หรือเป็นฐานก่อให้เกิดหรือให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิด หลังจากนั้นก็มีกรนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดอาญาดังกล่าวไปโอน เปลี่ยนสภาพ หรือกระทำความด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิด อำพรางที่มาของเงิน หรือทรัพย์สินนั้น ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความผิดมูลฐานเป็นความผิดหลักที่จะนำเอากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปใช้บังคับ

3.2.2 วิธีการกำหนดความผิดมูลฐาน

วิธีการกำหนดความผิดมูลฐานในประเทศไทยนั้นมาจากการที่การฟอกเงิน ได้แก่ การแปลงสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเพื่อปกปิดซ่อนเร้นแหล่งที่มาของการกระทำผิดโดยตรง และความศักดิ์สิทธิ์ของความผิดมูลฐานจะอยู่ที่จำนวนฐานความผิดที่แต่ละประเทศได้มีการกำหนดให้เป็นความผิดฐานฟอกเงิน โดยในกฎหมายต้นแบบขององค์การสหประชาชาติหรือคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการการเงิน ก็ได้กำหนดวิธีการไว้อย่างกว้างขวางในการที่แต่ละประเทศจะกำหนดความผิดอาญาต่าง ๆ ลงในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศตน โดยประเทศไทยได้กำหนดให้มีฐานความผิดไว้ 29 ฐาน สหรัฐอเมริกาคำหนดให้มีฐานความผิดไว้กว่า 200 ฐาน ส่วนสาธารณรัฐสิงคโปร์กำหนดฐานความผิดไว้กว่า 400 ฐาน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นว่า การที่กำหนดฐานความผิดในการฟอกเงินไว้จำนวนมาก นอกจากจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการฟอกเงินแล้ว ยังถือว่าเป็นการเพิ่มความ

ศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องของ “ความผิดมูลฐาน” แต่เนื่องจากการกำหนดฐานความผิดของประเทศไทยยังติดอุปสรรคบางประการ ทั้งในเรื่องระบบกฎหมายและในเรื่องการเมือง จึงทำให้ไม่สามารถกำหนดจำนวนความผิดที่ถือว่าเป็นฐานความผิดในการฟอกเงินไว้มากมายเหมือนประเทศอื่น ๆ แต่เมื่อประเทศไทยรับพันธุจากอนุสัญญาต่าง ๆ ในการที่จะต้องพัฒนากฎหมายให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานสากล และต้องรับการประเมินของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (กมลศักดิ์ หมั่นภักดี, 2552, หน้า 20)

ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นเครื่องมือในการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมในทุกรูปแบบที่มีอยู่ในปัจจุบันและเตรียมพร้อมที่จะเป็นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของอาชญากรรมที่จะมีการพัฒนารูปแบบขึ้นในอนาคต เพื่อให้การกระทำ ความผิดที่นำไปสู่ความผิดฐานฟอกเงินจะต้องมีการกระทำความผิดที่ได้จากการกระทำความผิด หรือความผิดมูลฐาน ที่จะต้องเป็นความผิดอาญาที่ทำให้เกิดรายได้จากการกระทำความผิด ซึ่งวิธีการกำหนดของแต่ละประเทศจะแตกต่างกันตามความผิดอาญาที่นำไปสู่การฟอกเงิน ซึ่งสามารถแบ่งวิธีการกำหนดความผิดมูลฐานที่นำไปสู่การฟอกเงินได้ (Interpol Office of legal affairs, 2014, p.149) ดังนี้

1) วิธีการไม่ระบุรายชื่อเป็นความผิดมูลฐาน (Non-list approach to Predicate offences)

วิธีการนี้เป็นการอ้างอิงถึงความผิดอาญาทั้งหมด (All Crime) เพื่อมุ่งเน้นให้ครอบคลุมความผิดมูลฐาน (Underlying unlawful activity) ผลที่ได้คือ ความผิดอาญาทั้งหมดภายใต้กฎหมายของประเทศนั้นจะถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐาน (Predicate offences) โดยมีเงื่อนไขว่าความผิดอาญาทั้งหมดนั้นต้องได้ทรัพย์สินจากการกระทำความผิด (Proceeds)

2) วิธีการระบุรายชื่อเป็นความผิดมูลฐาน (List of predicate offences approach)

วิธีการนี้จะกำหนดรายชื่อประเภทความผิด โดยเฉพาะเจาะจงและระบุรายชื่อฐานความผิดอาญาไว้ เช่น ประเทศญี่ปุ่นระบุการกระทำความผิดอาญาให้เป็นความผิดมูลฐาน ซึ่งความผิดมูลฐานรวมถึง การลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท การลักลอบค้าอาวุธ การลักลอบค้าของโจรและสินค้าอื่น ๆ การทุจริตและการติดสินบน การปลอมแปลงสินค้า การละเมิดลิขสิทธิ์ผลิตภัณฑ์และอาชญากรรมสิ่งแวดล้อม

3) วิธีการระบุเพดาน โทษขั้นต่ำ (Threshold approach)

วิธีการกำหนดเพดานโทษขั้นต่ำจะเชื่อมโยงกับประเภทของความผิดอาญาร้ายแรงหรืออัตราโทษจำคุกที่เหมาะสมเป็นความผิดมูลฐาน ในขณะที่วิธีการนี้ไม่ได้ระบุรายชื่อความผิดมูลฐาน

ไว้ แต่ความผิดมูลฐานจะจำกัดขอบเขตมากกว่าวิธีการไม่ระบุรายชื่อ หรือวิธีการกำหนดให้ความผิดอาญาทั้งหมดเป็นความผิดมูลฐาน (All Crime)

4) วิธีการผสมผสาน (Combination of approaches)

บางประเทศได้นำการผสมผสานของวิธีการต่าง ๆ เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้นำวิธีการระบุรายชื่อ (List Approaches) และวิธีการระบุเพดานโทษขั้นต่ำ (Threshold Approaches) มาผสมผสานกัน โดยเฉพาะกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีกำหนดความผิดมูลฐานที่ต้องเป็นความผิดอาญาร้ายแรง (Serious Offences) ตามที่มีการเพดานอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำหนึ่งปีหรือมากกว่านั้นขึ้นไป นอกจากนี้ยังมีการระบุชื่อที่มีอัตราโทษน้อยกว่าความผิดอาญาร้ายแรงให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐาน

4. ประเภทของความผิดมูลฐาน

ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และตามกฎหมายอื่น ๆ รวมทั้งรวม 29 ฐาน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

4.1 ความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่ผ่านมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมความผิดมูลฐานหลายครั้ง จนปัจจุบันมีความผิดมูลฐานทั้งหมด 21 ความผิดมูลฐาน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

4.1.1 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- (1) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
- (2) พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518
- (3) พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533
- (4) พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.

2534

ความผิดมูลฐานเกี่ยวกับยาเสพติด จะประกอบไปด้วยกฎหมายยาเสพติดรวมจำนวน 4 ฉบับ จะประกอบด้วยความผิดที่แตกต่างกันไป เช่น การกระทำความผิดในลักษณะของการผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก จะมีโทษก่อนข้างรุนแรงเนื่องจากเป็นการกระทำความผิดที่มี

ผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงของประเทศ และการกระทำความผิดในลักษณะเล็กน้อย เช่น การเสพยาเสพติด ซึ่งจะเห็นว่า การกำหนดความผิดยาเสพติดตามกฎหมายทั้ง 4 ฉบับดังกล่าวเป็นความผิดตามมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยไม่แยกความผิดลักษณะเล็กน้อยซึ่งสามารถนำมาตรการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับจะเป็นผลดีกว่า (วิทยา นิติธรรม, 2548, หน้า 85)

4.1.2 ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับพรากเด็ก และผู้เยาว์และความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณี มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- (1) ประมวลกฎหมายอาญา (ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ)
- (2) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551
- (3) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539

ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ เกี่ยวกับเพศ และการค้าหญิงและเด็ก เป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่สร้างความเสียหายแก่สังคมและเศรษฐกิจอย่างมาก ซึ่งอาชญากรรมประเภทนี้ได้มีการพัฒนาเป็นรูปแบบขององค์กรอาชญากรรม เป็นการขบวนการค้ามนุษย์ทั้งในประเทศและข้ามชาติ ทำให้การดำเนินคดีเอาผิดแก่ผู้เป็นตัวการ หรือนายทุนผู้อยู่เบื้องหลังได้ยาก และรายได้จากการกระทำความผิดยังถูกนำไปใช้เป็นต้นทุนในการกระทำความผิดขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง และมีลักษณะการกระทำความผิดต่อหญิงและเด็ก โดยการซื้อ ขาย จำหน่าย พา หรือจัดหาหญิงหรือเด็กนั้น ไปด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อสำเร็จความใคร่ทั้งแก่ตนและผู้อื่น เพื่อการอนาจาร หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นอันมิชอบ ไม่ว่าจะโดยการขายเด็กให้เด็กเป็นขอทาน หรือทำงานในสภาพที่ใช้แรงงานโดยทารุณโหดร้าย

4.1.3 ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน

ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- (1) ประมวลกฎหมายอาญา (ลักษณะ 12 หมวด 3 มาตรา 343)
- (2) พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2534

ลักษณะการกระทำของการฉ้อโกงประชาชนหรือแชร์ลูกโซ่นั้น แม้ว่าเป็นกฎหมายที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา แต่การหลอกลวงประชาชนที่หวังจะได้ดอกเบี้ยในอัตราสูงให้นำเงินมาเก็บไว้กับตนด้วยการใช้วิธีการจ่ายดอกเบี้ยในอัตราสูงเป็นเครื่องล่อใจ แล้วนำเงินที่ได้มาจากการกู้ยืมหรือรับฝากเงินรายอื่น ๆ มาจ่ายเป็นดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์ให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินหรือผู้ฝากเงินรายก่อน ๆ ในลักษณะต่อเนื่องกัน และการหลอกลวงประชาชนให้นำเงินเข้ามาร่วม

ลงทุนในธุรกิจซื้อขายเงินตราต่างประเทศหรือเก็งกำไร ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนที่ถูกลดกลวงแล้วยังเกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจในวงกว้าง

4.1.4 ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือนื้อ โกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริต

ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือนื้อ โกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดยกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 (มาตรา 140 ถึง มาตรา 156)

(2) พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 (มาตรา 306 ถึง มาตรา 312)

ลักษณะการกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่มีหน้าที่ มีความรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน ดำเนินการยกยอกหรือนื้อ โกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์ หรือกระทำโดยทุจริต ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 หรือเป็นการกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่มีหน้าที่ มีความรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน ดำเนินการยกยอกหรือนื้อ โกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์ หรือกระทำโดยทุจริต ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

4.1.5 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) ประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 147 ถึงมาตรา 166 และมาตรา 200 ถึงมาตรา 205)

(2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 172 มาตรา 173 มาตรา 174 มาตรา 175

(3) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502

(4) กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่

ลักษณะการกระทำเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ย่อมส่งผลเสียหายร้ายแรงแก่รัฐและประชาชน และมีการกระทำ

อันเป็นการร่ำรวยผิดปกติและการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

4.1.6 ความผิดเกี่ยวกับการกรร โชก หรือริดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจอัยย์หรือช่องโจร โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 209, 210 ประกอบมาตรา 337, 338 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลักษณะการกระทำเป็น โดยมีการปกปิดวิธีดำเนินการและมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นการกระทำสมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปเพื่อการข่มขืนใจผู้อื่นให้ส่งมอบทรัพย์สินให้หรือประโยชน์ในลักษณะซึ่งเป็นทรัพย์สิน

4.1.7 ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ซึ่งมีลักษณะการกระทำเป็นการนำของที่ยังไม่ได้เสียค่าภาษีอากร หรือของที่ควบคุมการนำเข้าหรือของที่ยังไม่ได้ผ่านพิธีการศุลกากรโดยถูกต้องเข้ามาหรือส่งออกไปนอกประเทศไทย การนำของที่ต้องชำระค่าภาษีอากรเข้ามาหรือส่งของออกไปนอกประเทศไทยโดยนำมาผ่านพิธีการศุลกากร โดยถูกต้อง แต่ใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีเจตนาเพื่อมิให้ต้องชำระค่าภาษีอากรหรือชำระในจำนวนที่น้อยกว่าที่จะต้องชำระ การสำแดงใด ๆ เกี่ยวกับการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าไม่ตรงกับหลักฐานเอกสารและข้อเท็จจริงในการนำเข้าและส่งออก นำของที่มีกฎหมายห้ามมิให้นำเข้าหรือส่งออก เช่น วัตถุลามก ของที่มีการแสดงถิ่นกำเนิดเป็นเท็จ นำของที่ละเมิดลิขสิทธิ์ หรือทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี และเศรษฐกิจ

ก่อนที่กรมศุลกากรจะ ได้มีการแก้ไขกฎหมายในปี พ.ศ. 2560 กรมศุลกากร ได้ใช้บังคับพระราชบัญญัติกรมศุลกากร พ.ศ. 2469 ซึ่งในขณะนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการออกประกาศกรมศุลกากรที่ 66/59 เรื่อง การกระทำซึ่งเป็นการผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินที่สมควรรายงานให้แก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยกำหนดการกระทำซึ่งเป็นการผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่สมควรให้แก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ การกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรหรือมีเหตุอันสมควรเชื่อว่าการกระทำผิดมูลฐานฟอกเงินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือมีลักษณะการกระทำผิดอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) ลักลอบทำของที่มีได้เสียภาษี หรือของที่ยังมิได้ผ่านศุลกากรโดยถูกต้อง ออกไปนอกหรือเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีมูลค่าของเช่นว่านั้นรวมกันไม่ต่ำกว่า 200,000 บาท สำหรับความผิดครั้งหนึ่ง

(2) ลักลอบนำของต้องห้ามหรือของกักเข้ามาในหรือส่งหรือนำผ่านออกไปนอกราชอาณาจักร

(3) สำแดงเท็จเพื่อหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร เป็นเหตุให้อากรขาดรวมกันไม่ต่ำกว่า 200,000 บาท สำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ

(4) สำแดงเท็จเพื่อหลีกเลี่ยงข้อห้ามหรือข้อกัก

(5) นำเงินตราหรือเงินตราต่างประเทศออกไปนอกหรือเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงหรือคำสั่งที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

ลักษณะการกระทำความผิดดังกล่าว จะต้องมีความผิดพิเศษอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ด้วย

ในข้อ (1) และ (3) ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ประกอบธุรกิจที่มีได้จดทะเบียนพาณิชย์ตามกฎหมายและไม่มีสถานประกอบการถาวร หรือการกระทำความผิดเป็นขบวนการหรือกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันมาแล้วเกินกว่าสองครั้ง ในข้อ (1) (2) (3) (4) ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ประกอบธุรกิจที่ได้จดทะเบียนพาณิชย์ตามกฎหมายและมีประวัติการเปลี่ยนแปลงทะเบียนพาณิชย์ ทำให้มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการปกปิดการกระทำความผิด หรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะเกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายหรือองค์กรอาชญากรรมหรือผู้ทรงอิทธิพล โดยมีลักษณะเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ในข้อ (2) และ (4) ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจการคลังของประเทศ และรวมถึงการกระทำความผิดต่อหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งในการยุติธรรมในประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของเจ้าพนักงานในองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตตามกฎหมายอื่นที่มีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

4.1.8 ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 135/1 ถึงมาตรา 135/4 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการกระทำเป็นภัยร้ายแรง มีการสนับสนุนทางทรัพย์สินหรือกรณีอื่นใดที่มีวัตถุประสงค์จะนำไปใช้ดำเนินการก่อการร้าย และหากมีการก่อการร้ายเกิดขึ้นจนเป็นผลสำเร็จแล้ว ย่อมจะก่อความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศและความปลอดภัยสาธารณะ อีกทั้งยังกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย

4.1.9 ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนัน โดยไม่ได้รับอนุญาต โดยมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าเกินกว่าห้าล้านบาทขึ้นไป หรือมีการจัดให้เล่นการพนันทางสื่อออนไลน์ โดยมีกฎหมาย

เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลักษณะการกระทำเป็นการตั้ง
 ป่อนการพนัน โดยไม่ได้รับอนุญาต มีวงเงินเกินห้าล้านบาท หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนัน
 ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ ผลกระทบต่อ
 ศาสนา และส่งผลกระทบต่อสังคม (วัชระ ทานะวงศ์, 2555, หน้า 91-92)

4.1.10 ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ หรือการมีส่วนร่วมในองค์กร
 อาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ ประมวลกฎหมาย
 อาญา มาตรา 209 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลักษณะการกระทำเป็นการปกปิดวิธีดำเนินการและมีความ
 มุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือสคบ เพื่อกระทำความผิดอาญา หรือมีส่วนร่วมใน
 การกระทำขององค์กรอาชญากรรม

4.1.11 ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจร อันมีลักษณะเป็นการค้า โดยมีกฎหมายที่
 เกี่ยวข้อง คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 357 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลักษณะการกระทำเป็นการช่วย
 จำหน่าย ซื่อ รับจํานำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดตาม
 ประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

4.1.12 ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตัว
 อันมีลักษณะเป็นการค้า โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 240 ถึงมาตรา
 247 มาตรา 249 ถึงมาตรา 262 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลักษณะการกระทำเป็นการกระทำปลอม แปลง ซึ่ง
 เงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตัว โดยมีลักษณะเป็นการค้า

4.1.13 ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอม
 หรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครอง
 ทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- (1) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 273
- (2) ความผิดตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534
- (3) ความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
- (4) ความผิดตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522
- (5) ความผิดตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545
- (6) ความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแบบผังของวงจรรวม พ.ศ. 2543
- (7) ความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546
- (8) ความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

ลักษณะการกระทำเป็นการกระทำความผิดโดยหลอกลวงให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือปริมาณแห่งของนั้น หรือลักษณะการกระทำเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา แต่ความผิดดังกล่าวจะต้องเป็นลักษณะการค้า และควรมุ่งดำเนินการกับผู้กระทำความผิดรายใหญ่เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อตัดวงจรอาชญากรรม เช่น กรณีโรงงานผลิตซีดีเถื่อน หรือสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์

4.1.14 ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทางอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 265 มาตรา 266 มาตรา 269/1 ถึงมาตรา 269/15 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลักษณะการกระทำเป็นการกระทำความปลอม แปลง เอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทาง รวมถึงการนำไปใช้ โดยมีเจตนาที่จะกระทำในลักษณะเป็นการกระทำซ้ำ ๆ ต่อไป หรือกระทำลักษณะเพื่อการค้า

4.1.15 ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- (1) ความผิดตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560
- (2) ความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484
- (3) ความผิดตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507
- (4) ความผิดตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514
- (5) ความผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562
- (6) ความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562
- (7) พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558
- (8) พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ. 2482

ลักษณะการกระทำเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ป่า แต่ต้องเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการค้า และไม่กระทบต่อประชาชนที่ประกอบอาชีพโดยปกติเพื่อความจำเป็นในการดำรงชีพ เช่น การดำเนินการกับทรัพย์สินของนายทุนซึ่งบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนเพื่อทำรีสอร์ท เป็นต้น

4.1.16 ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 มาตรา 289 มาตรา 290 มาตรา 297 มาตรา 298 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลักษณะการกระทำเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายของบุคคล โดยเป็นการกระทำเพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน เช่น มื้อปิ่นรับจ้าง หรือฆ่าผู้อื่นเพื่อให้ได้เงินประกันชีวิต เป็นต้น

4.1.17 ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นเฉพาะกรณีเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์หรือเพื่อต่อรองให้ได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 313 มาตรา 314 และมาตรา 315 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลักษณะการกระทำเป็นการกระทำ หรือควั่นการกระทำอันเป็นการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น โดยเป็นการกระทำเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์หรือเพื่อต่อรองให้ได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การจับบุคคลไปเรียกค่าไถ่ เป็นต้น

4.1.18 ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ ทรัพย์ โจร ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ น้อ โกง หรือยักยอกอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 มาตรา 335 มาตรา 335 ทวิ มาตรา 337 ถึงมาตรา 347 มาตรา 352 ถึงมาตรา 355 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลักษณะการกระทำเป็นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ได้ทรัพย์สิน ซึ่งเป็นการกระทำต้องมีลักษณะเป็นปกติธุระ เช่น ลักขยานพาหนะ เป็นต้น

4.1.19 ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัด โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด พ.ศ. 2534 มาตรา 15 ถึงมาตรา 20 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลักษณะการกระทำเป็นโจรสลัดหรือการปล้นทรัพย์ทางทะเล เช่น กรณีโจรสลัดปล้นเรือสินค้าในทะเลหลวง เป็นต้น

4.1.20 ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมที่มีผลกระทบต่อราคาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า หรือเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 (มาตรา 238 ถึงมาตรา 244/7)

(2) พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546 (มาตรา 92 ถึงมาตรา 100)

ลักษณะการกระทำเป็นการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น ความผิดเกี่ยวกับการปั่นหุ้น เป็นต้น

4.1.21 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน เฉพาะที่เป็นการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิดและความผิดตามกฎหมายยุทธภัณฑ์เฉพาะที่เป็นการค้ายุทธภัณฑ์เพื่อนำไปใช้ในการก่อการร้าย การรบหรือการสงคราม โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 (มาตรา 15 และ 42)

(2) พระราชบัญญัติอาวูฐปีน เครื่องกระสุนปีน วัตถุประสงค์ ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวูฐปีน พ.ศ. 2490 (มาตรา 24 มาตรา 25 มาตรา 38 มาตรา 41 มาตรา 47 มาตรา 48 มาตรา 52 มาตรา 53)

ลักษณะการกระทำเป็นการค้าอาวูฐ เครื่องกระสุนปีน วัตถุประสงค์ โดยนำไปเพื่อใช้ก่อการร้าย เช่น การลักลอบค้าอาวูฐสงคราม เป็นต้น

4.2 ความผิดมูลฐานตามกฎหมายอื่น

นอกจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้วยังมีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายอื่น ๆ อีก 8 ฐานด้วยกัน โดยกฎหมายอื่นให้ถือว่า การกระทำ ความผิดนั้นเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น ดังนี้

4.2.1 ความผิดเกี่ยวกับการกระทำการเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ใ้ห้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 73

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 73 ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ใ้ห้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(1) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(2) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถานศึกษา สถานสงเคราะห์หรือสถาบันอื่นใด

....

ความผิดตาม (1) หรือ (2) ให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้

ลักษณะการกระทำเป็นการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด ด้วยวิธีการให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

4.2.2 ความผิดเกี่ยวกับการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือถอนการสมัคร หรือกระทำการใด ๆ อันไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ผู้นั้นหมดสิทธิที่จะเลือกหรือได้รับเลือกหรือเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นสมัครหรือผู้มีสิทธิเลือกลงคะแนนหรือไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้ใด ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 มาตรา 77

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 มาตรา 77 ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้เพื่อจูงใจให้ผู้อื่นสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือถอนการสมัคร หรือกระทำการใด ๆ อันไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ผู้นั้นหมดสิทธิที่จะเลือกหรือได้รับเลือก หรือเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นสมัครหรือผู้มีสิทธิเลือกลงคะแนนหรือไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้ใดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

(1) จัด ทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

....

ความผิดตาม (1) ให้ถือเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้

4.2.3 ความผิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 22

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 22 มีการกำหนดให้การกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา 5 ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) เป็นสมาชิกหรือเป็นเครือข่ายดำเนินงานขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (2) สมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดร้ายแรงอันเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

(3) มีส่วนร่วมกระทำการใด ๆ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมในกิจกรรมหรือการดำเนินการขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยรู้ถึงวัตถุประสงค์และการดำเนินกิจกรรมหรือโดยรู้ถึงเจตนาที่จะกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว

(4) จัดการ ส่งการ ช่วยเหลือ ยุยง อำนวยความสะดวก หรือให้คำปรึกษาในการกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยรู้ถึงวัตถุประสงค์และการดำเนินกิจกรรมหรือโดยรู้ถึงเจตนาที่จะกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

มาตรา 3 “องค์กรอาชญากรรม” หมายความว่า คณะบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป ที่รวมตัวกันช่วงระยะเวลาหนึ่งและร่วมกันกระทำการใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำความผิดร้ายแรงและเพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

“ความผิดร้ายแรง” หมายความว่า ความผิดอาญาที่กฎหมายกำหนดโทษจำคุกขั้นสูงตั้งแต่สี่ปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น

4.2.4 ความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 มาตรา 25 กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดย

“มาตรา 25 ผู้ใดจัดหา รวบรวม หรือดำเนินการทางการเงินหรือทรัพย์สิน หรือดำเนินการด้วยประการใด ๆ เพื่อการก่อการร้าย หรือโดยรู้อยู่แล้วว่าผู้ได้รับประโยชน์ทางการเงินหรือทรัพย์สินหรือจากการดำเนินการนั้นเป็นบุคคลที่ถูกกำหนด หรือโดยเจตนาให้เงินหรือทรัพย์สินหรือการดำเนินการนั้นถูกนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของบุคคลที่ถูกกำหนดหรือของบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

.....

ให้ความผิดตามมาตรา นี้ เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”

ลักษณะการกระทำเป็นการจัดหา รวบรวม หรือดำเนินการทางการเงินหรือทรัพย์สิน หรือดำเนินการด้วยประการใด ๆ เพื่อการก่อการร้าย โดยรู้อยู่แล้วว่าผู้ได้รับประโยชน์ทางการเงินหรือทรัพย์สินหรือจากการดำเนินการนั้นเป็นบุคคลที่ถูกกำหนด หรือโดยเจตนาให้เงินหรือ

ทรัพย์สินหรือการดำเนินการนั้นถูกนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของบุคคลที่ถูกกำหนดหรือของบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย

4.2.5 ความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายทางอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 มาตรา 25 กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“มาตรา 25 วรรคสอง ผู้ใดจัดหา รวบรวม หรือดำเนินการทางการเงินหรือทรัพย์สินหรือดำเนินการด้วยประการใด ๆ เพื่อการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง หรือโดยรู้อยู่แล้วว่าผู้ได้รับประโยชน์ทางการเงินหรือทรัพย์สินหรือจากการดำเนินการนั้นเป็นบุคคลที่ถูกกำหนด หรือ โดยเจตนาให้เงินหรือทรัพย์สินหรือการดำเนินการนั้นถูกนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของบุคคลที่ถูกกำหนดหรือของบุคคลคณะบุคคล นิติบุคคล หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

.....

ให้ความผิดตามมาตรา นี้ เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”

ลักษณะการกระทำเป็นการจัดหา รวบรวม หรือดำเนินการทางการเงินหรือทรัพย์สินหรือดำเนินการด้วยประการใด ๆ เพื่อการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง โดยรู้อยู่แล้วว่าผู้ได้รับประโยชน์ทางการเงินหรือทรัพย์สินหรือจากการดำเนินการนั้นเป็นบุคคลที่ถูกกำหนด หรือ โดยเจตนาให้เงินหรือทรัพย์สินหรือการดำเนินการนั้นถูกนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของบุคคลที่ถูกกำหนดหรือของบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

4.2.6 ความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลียงหรือนื้อ โกงภาษีตามประมวลรัษฎากร

“มาตรา 37 บัญญัติว่า “ความผิดตามมาตรา 37 มาตรา 37 ทวิ หรือมาตรา 90/4 ที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือนำส่งภาษีอากร และเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับจำนวนภาษีอากรที่หลีกเลียงหรือนื้อ โกงตั้งแต่ 10 ล้านบาทต่อปีภาษีขึ้นไปหรือจ่ายภาษีอากรที่ขอคืนโดยความเท็จ โดยนื้อ โกงหรืออุบาย หรือโดยวิธีการอื่นใดทำนองเดียวกัน ตั้งแต่สองล้านบาทต่อปีภาษีขึ้นไป และผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือนำส่งภาษีอากรดังกล่าวในลักษณะที่เป็นกระบวนการหรือเป็นเครือข่าย โครงสร้างธุรกรรมอันเป็นเท็จหรือปกปิดเงินได้พึงประเมินหรือรายได้ เพื่อ

หลีกเลี่ยงหรือนื้อ โกงภาษีอากร และมีพฤติกรรมปกปิดหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดเพื่อมิให้ติดตามทรัพย์สินนั้นได้ ให้ถือว่าความผิดดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เมื่ออธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาถ่วงดุลความผิดทางภาษีอากรที่เข้าข่ายความผิดมูลฐานส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป”

ลักษณะเป็นการกระทำของผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือนำส่งภาษีอากร และเป็นความผิดที่เกี่ยวกับจำนวนภาษีอากรที่หลีกเลี่ยงหรือนื้อ โกงหรืออุบาย หรือโดยวิธีการอื่นใดทำนองเดียวกัน โดยมีการกำหนดจำนวนเงินตั้งแต่สองล้านบาทต่อปีภาษีขึ้นไป และผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือนำส่งภาษีอากรดังกล่าวในลักษณะที่เป็นกระบวนการหรือเป็นเครือข่าย โครงสร้างธุรกรรมอันเป็นเท็จหรือปกปิดเงินได้พึงประเมินหรือรายได้ เพื่อหลีกเลี่ยงหรือนื้อ โกงภาษีอากร และมีพฤติกรรมปกปิดหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดเพื่อมิให้ติดตามทรัพย์สินนั้นได้

4.2.7 ความผิดเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการที่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 มาตรา 14 มีการกำหนดให้ ความผิดตามมาตรา 6/1 ที่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“มาตรา 6/1 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ทำงานหรือให้บริการ โดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น

(2) ขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ

(3) ใช้กำลังประทุษร้าย

(4) ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้

(5) นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ

(6) ทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระทำความผิดดังกล่าวข้างต้น

ถ้าได้กระทำให้ผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ”

ลักษณะเป็นการกระทำเป็นการข่มขืนใจผู้อื่นให้ทำงานหรือให้บริการ โดยวิธีการ เช่น ทำให้กลัว โดยการขู่เชิญหรือใช้กำลังประทุษร้าย อันทำให้ผู้ถูกข่มขืนใจได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย

4.2.8 ความผิดเกี่ยวกับการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น ینگเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562

“มาตรา 65 ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ینگเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(1) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(2) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัดหรือศาสนสถานอื่น สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

.....

ความผิดตาม (1) หรือ (2) ให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้”

ลักษณะเป็นการกระทำเป็นการจัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ینگเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

5. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การฟอกเงินซึ่งเป็นการกระทำความผิดที่มีการแปรสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ให้เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ต้องนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้ในการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรม ซึ่งได้มีการกำหนดแนวทางไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ และต่างประเทศ ดังนี้

5.1 กฎหมายระหว่างประเทศ

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในระดับระหว่างประเทศนั้น ได้มีการจัดทำในรูปแบบเป็นอนุสัญญา ข้อเสนอของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินและกฎหมายต้นแบบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.1.1 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบการค้ายาเสพติดให้โทษและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2531) (UN Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988) หรืออนุสัญญาเวียนนา (Vienna Convention)

เจตนารมณ์สำคัญในการจัดรายได้จาก การประกอบอาชญากรรม ยาเสพติด และมาตรการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด สำหรับในเรื่องการฟอกเงินนั้น อนุสัญญาได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนให้การฟอกเงินเป็นความผิดตามกฎหมาย ทั้งนี้ เพราะสหประชาชาติมีความเห็นดังที่กล่าวปรารภในอนุสัญญานี้ว่า “...ผลกำไรและความร่ำรวยมหาศาล ทำให้องค์กรอาชญากรรมสร้างความเสียหายและเลวร้ายให้กับโครงสร้างของรัฐบาล ธุรกิจการค้า การเงินที่ถูกกฎหมาย รวมทั้งสังคมทุกระดับ” และการแก้ไขปัญหาที่สำคัญคือ การลดรอนผลประโยชน์ของอาชญากร โดยมีให้ได้รับผลประโยชน์จากการประกอบอาชญากรรมของตน ซึ่งเป็นการขจัดแรงจูงใจในการประกอบอาชญากรรม (สุรพล ไตรเวทย์, 2542, หน้า 104) อนุสัญญานี้ได้กำหนดให้ภาคีต้องกำหนดมาตรการที่จำเป็นในการกำหนดให้การฟอกเงินซึ่งได้จากการค้าและผลิตยาเสพติดเป็นความผิดอาญา และได้เน้นให้มีความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นวิธีการสำคัญในการจัดการฟอกเงิน (สุรพล ไตรเวทย์, 2542, หน้า 147)

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบการค้ายาเสพติดให้โทษและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2531) หรืออนุสัญญาเวียนนา (Vienna Convention) เพื่อต่อต้านการลักลอบการค้ายาเสพติด ซึ่งประเทศต่าง ๆ ยอมรับว่ามีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในการลักลอบการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ จึงกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับค้ายาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายของประเทศภาคีทั้งหลาย และได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดไว้ในข้อ 1 (M) การค้าโดยมิชอบ หมายถึง ความผิดประเภทที่ระบุไว้ในข้อ 3 ของวรรค 1 และ 2 ของอนุสัญญานี้ และ (P) สิ่งที่ได้มาจากการทำความผิด หมายถึง ทรัพย์สินใด ๆ ซึ่งเกิดขึ้นหรือได้รับโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการทำความผิดประเภทที่ระบุไว้ในข้อ 3 วรรค 1 ส่วน (Q) ทรัพย์สิน หมายถึง สินทรัพย์ทุกชนิดไม่ว่ามีรูปร่างหรือไม่มีรูปร่าง สิ่งห้ามทรัพย์ หรืออสังหาริมทรัพย์ และเอกสารสิทธิตามกฎหมายหรือเอกสารหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ดังกล่าวหรือดอกผลของสินทรัพย์ดังกล่าว

ส่วนข้อ 3 ความผิดและมาตรการลงโทษ มีรายละเอียดดังนี้

1) ในการความผิดและมาตรการลงโทษนั้น ได้มีการกำหนดให้ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงจัดให้มีมาตรการที่จำเป็นเพื่อกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาภายใต้กฎหมายภายในของประเทศนั้นสำหรับการกระทำความผิดดังต่อไปนี้ที่ได้กระทำโดยเจตนา

(a) การจัดทำ การผลิต การสกัด การเตรียม การเสนอ การเสนอเพื่อการค้า การแจกจ่าย การค้า การส่งไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ การเป็นนายหน้า การจัดส่ง การตัดส่งโดยการขนถ่าย การขนส่ง การนำเข้าหรือการส่งออก ซึ่งยาเสพติดให้โทษชนิดใด ๆ หรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทชนิดใด ๆ

การครอบครองหรือซื้อยาเสพติดให้โทษ หรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทชนิดใด ๆ เพื่อวัตถุประสงค์สำหรับการกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวข้างต้น

การจัดตั้ง การจัดการหรือการให้เงินสนับสนุน ซึ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(b) การเปลี่ยนหรือการโอนซึ่งทรัพย์สิน โดยรู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวได้มาจากการกระทำความผิดประเภทที่ระบุไว้ในอนุวรรค (a) หรือได้มาจากการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะปิดบังหรือซ่อนเร้นที่มาอันผิดกฎหมายของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อที่จะช่วยเหลือบุคคลใดซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวในการหลบเลี่ยงผลทางกฎหมายของการกระทำความผิด ดังกล่าวนั้น

การปิดบังหรือซ่อนเร้น ซึ่งลักษณะ แหล่งกำเนิด ที่ตั้ง การใช้สอย การเคลื่อนย้าย สิทธิที่เกี่ยวข้องหรือกรรมสิทธิ์ที่ถูกต้องของทรัพย์สินนั้น โดยรู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวได้มาจากการกระทำความผิดประเภทที่ระบุไว้ในอนุวรรค (a) หรือได้มาจากการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดดังกล่าว

(c) ภายใต้อำนาจของหลักการทางรัฐธรรมนูญ และหลักการพื้นฐานของระบบกฎหมายของประเทศนั้น

(1) การได้มา การครอบครอง หรือการใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในเวลาที่ได้รับทรัพย์สินดังกล่าวว่าทรัพย์สินดังกล่าวได้มาจากการกระทำความผิดประเภทที่ระบุไว้ในอนุวรรค (a) หรือได้มาจากการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดดังกล่าว

(2) การครอบครองอุปกรณ์ หรือวัตถุ หรือสารซึ่งระบุไว้ในบัญชีตามตารางแรกหรือตารางที่สอง โดยรู้ว่าสิ่งเหล่านั้นอยู่ระหว่างถูกใช้ หรือจะถูกใช้สำหรับหรือในการ

เพาะปลูก การจัดทำหรือการผลิตโดยผิดกฎหมายซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

(3) การยุยงส่งเสริมอย่างเปิดเผยทั่วไป หรือการชักจูงผู้อื่นโดยวิธีการใด ๆ เพื่อให้กระทำความผิดประเภทที่ระบุไว้ในข้อนี้หรือเพื่อให้ใช้ยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายนั้น

(4) การมีส่วนร่วม การร่วมกัน หรือการสมคบกันเพื่อที่จะกระทำ พยายาม กระทำและช่วยเหลือ ยุยงส่งเสริม สนับสนุนและให้คำแนะนำแก่การกระทำ ซึ่งความผิดประเภทที่ระบุไว้ในข้อนี้

2) ภายใต้บังคับของหลักการทางรัฐธรรมนูญ และหลักการพื้นฐานของระบบกฎหมายของประเทศนั้น ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงจัดให้มีมาตรการที่จำเป็นเพื่อกำหนดให้ความผิดทางอาญาภายใต้กฎหมายภายในของประเทศนั้น สำหรับการกระทำโดยเจตนาในการครอบครอง การซื้อหรือการเพาะปลูก ซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทเพื่อการบริโภคส่วนบุคคล

3) การรู้ข้อเท็จจริง เจตนา หรือวัตถุประสงค์ อันเป็นองค์ประกอบของความผิดประเภทที่ระบุไว้ในวรรค 1 ของข้อนี้ อาจพิจารณาไปตามพฤติการณ์แห่งข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นนั้น

4) (a) ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงกำหนดให้การกระทำความผิดประเภทที่ระบุไว้ในวรรค 1 ของข้อนี้ จะต้องรับผิดชอบตามมาตรการลงโทษ ซึ่งเป็นไปตามระดับความร้ายแรงของความผิดนั้นเช่นโทษจำคุกหรือรูปแบบอื่นของการจำกัดอิสรภาพ มาตรการลงโทษทางการเงิน และริบทรัพย์สิน

5) ประเทศภาคีพึงดำเนินการให้เกิดความแน่นอนว่าศาลและหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามเขตอำนาจการดำเนินคดีของประเทศนั้น สามารถที่จะนำเอาพฤติการณ์แห่งข้อเท็จจริงของการกระทำความผิดประเภทที่ระบุไว้ในวรรค 1 ของข้อนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร้ายแรงของการกระทำความผิดนั้นมาประกอบการพิจารณาได้แก่

(a) การเกี่ยวพันกับการกระทำความผิดนั้นของกลุ่มอาชญากรซึ่งผู้กระทำความผิดนั้นอยู่ในสังกัด

(b) การเกี่ยวพันของผู้กระทำความผิดนั้น ในกิจกรรมของกลุ่มอาชญากรระหว่างประเทศอื่น ๆ

(c) การเกี่ยวพันของผู้กระทำความผิดนั้น ในกิจกรรมที่ผิดกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากการกระทำความผิดนั้น

(d) การใช้วิธีการรุนแรง หรืออาวุธปืน โดยผู้กระทำความผิดนั้น

(e) ข้อเท็จจริงที่ว่าผู้กระทำความผิดนั้นมีตำแหน่งหน้าที่ทางราชการ และการกระทำความผิดได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับตำแหน่งหน้าที่ทางราชการนั้น

(f) การทำให้ผู้เยาว์ตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิด หรือการใช้ผู้เยาว์ในการกระทำความผิดนั้น

ส่วนมาตรการบังคับเอาภัยทรัพย์สินของอนุสัญญานี้ได้มีการบัญญัติไว้ในข้อ 5 ซึ่งได้แก่ การบังคับเอาภัยยาเสพติด อุปกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการจำหน่าย และทรัพย์สินที่เป็นผลประโยชน์จากการจำหน่าย ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 3 วรรคหนึ่ง และแต่ละรัฐสามารถออกมาตรการที่จำเป็นเพื่อกำหนดแนวทางการทำรายงานแสดงบัญชีทรัพย์สิน วิธีการ ยึดอายัดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด และกฎหมายที่ใช้ควบคุมการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่ได้จากการกระทำความผิดระหว่างประเทศ

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดถูกแปลงสภาพเป็นทรัพย์สินอย่างอื่น อนุสัญญานี้ให้มีการบังคับเอาภัยทรัพย์สินที่แปลงสภาพได้โดยอนุ โลม และเจ้าหน้าที่สามารถใช้มาตรการ ยึด อายัดทรัพย์สินก่อนดำเนินคดี เพื่อป้องกันมิให้มีการยกย้ายทรัพย์สินออกนอกเขตอำนาจของศาลก็ได้ และให้รวมเอาเงินรายได้ที่ได้มาจากการกระทำความผิด ค้ายาเสพติด การเคลื่อนย้าย หรือแปลงสภาพยาเสพติดและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง อยู่ในกลุ่มทรัพย์สินที่ต้องถูกบังคับตามอนุสัญญานี้ด้วย

5.1.2 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) (United Nations Convention Against Transnational Organized Crime (2000) - UNTOC)

วัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้ คือ เพื่อส่งเสริมให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นในความร่วมมือด้านการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งได้กำหนดคำนิยามที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความผิดมูลฐานไว้ในข้อ 2 ดังนี้

(a) องค์กรอาชญากรรม ให้หมายถึง กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป โดยการรวมกลุ่มกันในระยะเวลาหนึ่งและร่วมมือกันเพื่อการก่ออาชญากรรมร้ายแรงตั้งแต่หนึ่งฐานความผิดขึ้นไปในประเภทที่ระบุไว้ในอนุสัญญานี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินหรือทางวัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยอ้อม

(b) อาชญากรรมร้ายแรง หมายถึง การกระทำความผิดซึ่งสามารถลงโทษโดยการจำคุกอิสระภาพซึ่งมีอัตราโทษขั้นสูงเป็นเวลาอย่างน้อย 4 ปี หรือโดยโทษที่หนักกว่านั้น

(d) ทรัพย์สิน ให้หมายถึง สินทรัพย์สินทุกชนิด ไม่ว่าจะ เป็น วัตถุหรือไม่เป็น วัตถุ สหทรัพย์ หรืออสังหาริมทรัพย์ มีรูปร่างหรือไม่มีรูปร่าง และเอกสารหลักฐานทางกฎหมาย หรือเอกสารสิทธิที่แสดงหรือเพื่อประโยชน์ของสินทรัพย์ดังกล่าว

(e) สิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด หมายถึง ทรัพย์สินใดที่เกิดจากหรือได้รับมา โดยตรงหรือโดยอ้อม โดยอาศัยการกระทำความผิด

(h) ความผิดมูลฐาน หมายถึง ความผิดใดซึ่งผลของการกระทำเป็นเหตุให้ได้มาซึ่ง ทรัพย์สินอันเป็นมูลฐานของความผิดประเภทที่ระบุไว้ในข้อ 6 ของอนุสัญญา

โดยข้อ 6 กำหนดให้แต่ละจัดให้มีมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นที่จำเป็น เพื่อกำหนดให้การกระทำดังต่อไปนี้เป็นความผิดอาญาเมื่อกระทำโดยเจตนา วรรคหนึ่ง (a) (1) การ เปลี่ยนสภาพ หรือโอนทรัพย์สิน โดยรู้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยมุ่ง หมายเพื่อปิดบังหรือซ่อนเร้นที่มาซึ่งผิดกฎหมายของทรัพย์สินนั้นหรือเพื่อช่วยเหลือบุคคลใดซึ่ง เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานเพื่อหลบเลี่ยงผลตามกฎหมายอันเกิดจากการกระทำของ บุคคลนั้น (2) ปิดบังหรือซ่อนเร้นลักษณะอันแท้จริง ที่มา สถานที่ตั้ง การจำหน่าย จ่ายโอน การ เคลื่อนย้าย หรือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือสิทธิที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน โดยรู้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็น สิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด

(b) (1) การได้มา การครอบครอง หรือการใช้ทรัพย์สิน โดยในขณะที่รับทรัพย์สินนั้น รู้ว่าเป็นสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด (2) การมีส่วนร่วม การมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือการสคบกัน กระทำ พยายามกระทำการช่วยเหลือ ยุยงส่งเสริม อำนาจความสะดวก และให้คำปรึกษาแนะนำใน การกระทำความผิดใดประเภทที่ระบุไว้ในข้อนี้

วรรคสอง ในวัตถุประสงค์ในการนำไปปฏิบัติหรือใช้บังคับตามความในวรรคหนึ่ง ของนี้ (a) ให้ประเทศภาคีแต่ละประเทศพยายามใช้บังคับตามความในวรรคหนึ่งของข้อนี้ต่อ ความผิดมูลฐาน โดยกว้างที่สุด (b) ให้แต่ละประเทศ รวมอาชญากรรมร้ายแรงทั้งหมดประเภทที่ ระบุไว้ในข้อของอนุสัญญาฉบับนี้และความผิดประเภทที่ระบุไว้ในข้อ 5 ข้อ 8 และข้อ 23 ของ อนุสัญญาฉบับนี้เป็นความผิดมูลฐานด้วย ในกรณีที่กฎหมายของประเทศภาคีกำหนดรายชื่อฐาน ความผิดของความผิดมูลฐานที่เฉพาะเจาะจง ให้ประเทศภาคีเหล่านั้นรวมกลุ่มความผิดทั้งหมดที่ เกี่ยวพันกับองค์การอาชญากรรมไว้ในรายชื่อฐานความผิดดังกล่าว (f) การรู้ข้อเท็จจริง เจตนา หรือ ความมุ่งหมาย ซึ่งเป็นองค์ประกอบของความผิดตามที่ระบุในวรรคหนึ่งของข้อนี้ อาจพิจารณาได้ จากพฤติการณ์แห่งข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นนั้น

โดยขอบเขตของการใช้บังคับ (ข้อ 3) ได้กำหนดให้อนุสัญญาฉบับนี้ในการป้องกันการ สอบสวน และการฟ้องร้องดำเนินคดีต่ออาชญากรรมข้ามชาติ ที่เกี่ยวข้องกับองค์การ

อาชญากรรม ในกรณีดังต่อไปนี้ (1) ความผิดตามที่ระบุไว้ในข้อ 5 ข้อ 6 ข้อ 8 และข้อ 23 และ (2) ความผิดร้ายแรงตามที่ระบุไว้ในข้อ 2

จากที่กล่าวมาในข้อ 3 และข้อ 4 ทำให้เห็นได้ว่า ความผิดมูลฐานตามอนุสัญญาพาเลโอโมนั้น จะต้องกำหนดให้อาชญากรรมร้ายแรงตามคำนิยามไว้ในข้อ 2 กล่าวคือ เป็นการกระทำความผิดซึ่งสามารถลงโทษซึ่งมีอัตราขั้นสูงเป็นเวลาอย่างน้อย 4 ปี หรือโดยโทษที่หนักกว่านั้น เป็นความผิดมูลฐาน และในข้อ 2 ก็ยังได้มีการกำหนดคำนิยามเกี่ยวกับ “สิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด” ให้หมายถึง ทรัพย์สินใดที่เกิดจากหรือได้รับมาโดยตรงหรือโดยอ้อม โดยอาศัยการกระทำความผิด และ “ทรัพย์สิน” หมายถึง สินทรัพย์ทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นวัตถุหรือไม่เป็นวัตถุ สิ่งห้ามทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ มีรูปร่างหรือไม่มีรูปร่าง และเอกสารหลักฐานทางกฎหมายหรือเอกสารสิทธิ์ที่แสดงหรือเพื่อประโยชน์ของสินทรัพย์ดังกล่าวมาจากการกระทำความผิดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม เพื่ออธิบายการกำหนดให้การฟอกสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิดเป็นความผิดอาญาในข้อ 6 อีกด้วย

นอกจากความผิดมูลฐานที่กำหนดในข้อ 2 แล้ว ยังมีความผิดอาญาตามข้อ 5 ข้อ 8 ข้อ 23 ที่อนุสัญญาฉบับนี้กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การกำหนดให้การมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นความผิดอาญา โดยเป็นการกระทำโดยเจตนาที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งที่ประกอบไปด้วยบุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป เพื่อก่ออาชญากรรมร้ายแรงตั้งแต่หนึ่งฐานความผิดขึ้นไป เพื่อประโยชน์ทางการเงินหรือวัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือโดยอ้อม และบุคคลที่มีส่วนร่วมในการตกลงนั้นได้มีส่วนไปกระทำการที่ตกลงกัน หรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการก่ออาชญากรรมร้ายแรงทั้งหมด (Article 5)

กำหนดให้การทุจริตเป็นความผิดอาญา โดยเป็นการกระทำโดยเจตนาที่มีสัญญาว่าจะให้ผลประโยชน์อันมิชอบแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้เจ้าหน้าที่นั้นกระทำการหรือไม่กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ หรือเรียกหรือรับผลประโยชน์อันมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ทั้งนี้ สามารถพิจารณาให้การกระทำทุจริตในรูปแบบอื่นเป็นความผิดอาญาด้วย (Article 8)

กำหนดให้การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมเป็นความผิดอาญา และเป็นการกระทำโดยเจตนา มีการให้คำมั่นสัญญา การเสนอให้หรือให้ประโยชน์อันมิชอบเพื่อจูงใจให้การเท็จ หรือเพื่อแทรกแซงการให้การหรือเสนอพยานหลักฐานในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด (Article 23)

นอกจากความผิดมูลฐานที่กำหนดในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) แล้ว ยังต้องพิจารณาถึงความผิดมูลฐานตามพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษค้ำมนุษย์โดยเฉพาะการค้าสตรีและเด็ก ค.ศ.

2000 (พ.ศ. 2543) กำหนดให้การกระทำโดยเจตนาที่เป็นการค้ามนุษย์เป็นความผิดอาญาโดยเป็นการจัดจ้าง การขนส่ง การถ่ายโอน การให้ที่หลบซ่อนหรือการรับบุคคลใด ๆ หรือกระทำวิธีการใด ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ หมายถึง แสวงหาประโยชน์จากการที่บุคคลอื่นค้าประเวณีหรือรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ การบังคับใช้แรงงานหรือให้บริการ การใช้เป็นทาสหรือการปฏิบัติใกล้เคียงกับการใช้เป็นทาส (กระทรวงยุติธรรม, 2557, หน้า 24)

นอกจากการกระทำความผิดที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) แล้วยังพิธีสารที่เพิ่มเติมการกระทำความผิดตามอนุสัญญาดังกล่าว คือ พิธีสารต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานทางบก ทางทะเล และทางอากาศ ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) (Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air 2000) และพิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก (The Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children)

โดยพิธีสารต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานทางบก ทางทะเล และทางอากาศ พิธีสารฉบับนี้ ได้กำหนดความมุ่งประสงค์ที่สำคัญ คือ เพื่อป้องกันและต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน ซึ่งข้อบัญญัติในพิธีสารพบว่ามี ความเกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์การอาชญากรรมเนื่องจาก อนุสัญญาฯ ฉบับนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร จึงย่อมจะต้องมีความเกี่ยวพันกัน และตามพิธีสารกำหนดให้รัฐภาคีจะต้องกำหนดให้การลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายในของตน รวมถึงการกระทำใด ๆ เพื่อมุ่งประสงค์ให้มีการเข้าเมืองที่ไม่ถูกกฎหมาย เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน หรือวัตถุประสงค์อื่นไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม การผลิตเอกสารเดินทาง หรือเอกสารแสดงตนปลอม การล่อลวง การจัดหาหรือมีไว้ในครอบครอง และการผลิตเอกสารปลอมเช่นว่านั้นเพื่อประโยชน์ในการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นให้เป็นความผิดทางอาญา

ส่วนพิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก เพื่อป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยให้ความสนใจเป็นการเฉพาะต่อสตรีและเด็ก โดยข้อ 5 ได้กำหนดให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอาญาไว้ และกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานเมื่อกระทำโดยเจตนา

ในส่วนของการยึดทรัพย์ได้มีการกำหนดไว้ในข้อ 12 การยึดทรัพย์และการริบทรัพย์

1) ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงจัดให้มีมาตรการดังกล่าวที่จำเป็นภายในขอบเขตที่กว้างที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ตามระบบกฎหมายภายในของประเทศนั้น เพื่อให้สามารถริบ

(ก) สิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิดประเภทที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้หรือทรัพย์สินที่มีมูลค่าเทียบได้กับสิ่งดังกล่าว

(ข) ทรัพย์สิน อุปกรณ์ หรือสิ่งอื่นที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิดทั้งหลายประเภทที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้

2) ประเทศภาคีทั้งหลายพึงจัดให้มีมาตรการที่จำเป็นดังกล่าวเพื่อให้สามารถทำการพิสูจน์รูปพรรณ ตรวจสอบแหล่งที่มา อาศัยหรือยึดสิ่งของใดๆ ที่อ้างถึงในวรรคหนึ่งของข้อนี้ได้เพื่อการริบทรัพย์สินดังกล่าวในที่สุด

3) หากสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิดถูกเปลี่ยนรูปหรือแปรสภาพบางส่วนหรือทั้งหมดเป็นทรัพย์สินอื่น ให้ทรัพย์สินดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบตามมาตรการที่อ้างถึงในข้อนี้แทนสิ่งนั้น

4) หากสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิดถูกนำไปผสมรวมกับทรัพย์สินที่ได้รับมา โดยถูกต้องตามกฎหมาย ให้ทรัพย์สินดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบที่จะต้องถูกริบไม่เกินกว่ามูลค่าที่ประเมินจากสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิดซึ่งนำไปผสมรวมอยู่นั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่ออำนาจในการอายัดหรือการยึดทรัพย์สินนั้น

5.1.3 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (พ.ศ. 2546)
(United Nations Convention against Corruption 2003- UNCAC)

อนุสัญญาฉบับนี้ได้กำหนดความผิดมูลฐาน หมายความว่า ความผิดใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุก่อให้เกิดทรัพย์สินที่อาจกลายเป็นมูลฐานของความผิดที่ระบุไว้ในข้อ 23 การฟอกทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด (Laundering of proceeds of crime) โดยกำหนดให้ภาคีแต่ละประเทศกำหนดให้เป็นการกระทำความผิดต่อไปนี้เป็นความผิดอาญาถ้าได้กระทำโดยเจตนา

(a) (1) การปรับเปลี่ยนหรือการโอนซึ่งทรัพย์สินโดยรู้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยประสงค์เพื่อการปิดบังหรือซ่อนเร้นที่มาอันมิชอบของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือบุคคลใดซึ่งเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดมูลฐานให้หลบเลี่ยงผลทางกฎหมายอันเกิดจากการกระทำความผิดของบุคคลนั้น (2) การปิดบังหรือซ่อนเร้นลักษณะที่มา ที่ตั้ง การจำหน่ายใช้สอย การเคลื่อนไหวหรือการเป็นเจ้าของหรือสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยรู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด

(b) ภายใต้บังคับของหลักการพื้นฐานของระบบกฎหมายของประเทศนั้น (1) การได้มา การครอบครองหรือการใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในเวลาที่ได้รับทรัพย์สินนั้นมาว่าทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด (2) การมีส่วนร่วม การเข้าร่วม หรือการสมคบเพื่อกระทำ

พยายามกระทำและช่วยเหลือ ยุ่งส่งเสริม สนับสนุน และให้คำปรึกษาหารือในการกระทำคามผิดประเภทที่ระบุไว้ในข้อนี้ (ข้อ 23)

สำหรับการกระทำโดยเจตนาที่จะพอกเงินจากความผิดมูลฐาน ซึ่งกำหนดให้แต่ละประเทศพยายามกำหนดความผิดมูลฐานนั้นอย่างกว้างขวางที่สุด และเอาระดับขั้นต่ำให้แต่ละประเทศของขอบเขตความผิดทางอาญาทั้งหมดที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้เป็นความผิดมูลฐานด้วย ได้แก่

การกระทำโดยเจตนาที่มีลักษณะเป็นการให้คำมั่นสัญญา คำเสนอหรือการใช้ หรือการเรียกร้องหรือยอมรับซึ่งผลประโยชน์อันมิชอบเพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น อันถือว่าการให้สินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นความผิดมูลฐาน (ข้อ 15)

การกระทำโดยเจตนาที่มีลักษณะเป็นการให้สินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การภาครัฐระหว่างประเทศ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การภาครัฐระหว่างประเทศกระทำการหรือไม่กระทำการ เพื่อที่จะรับหรือได้ไปเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจหรือผลประโยชน์อันมิชอบอื่น ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจต่างประเทศ อันถือว่าเป็นความผิดมูลฐาน (ข้อ 16)

การกระทำโดยเจตนาที่มีลักษณะเป็นการขักยอก การจัดสรรโดยมิชอบหรือการยกย้ายทรัพย์สินโดยประการอื่นของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเองหรือบุคคลอื่น ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้รับมอบหมายให้ดูแล โดยตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น อันถือว่าการขักยอก การจัดสรรโดยมิชอบหรือการยกย้ายทรัพย์สิน โดยประการอื่นของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นความผิดมูลฐาน (ข้อ 17)

การกระทำโดยเจตนาที่มีลักษณะเป็นการให้คำมั่นสัญญา การเสนอหรือการให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่น หรือการเรียกหรือยอมรับของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่น ซึ่งผลประโยชน์อันมิชอบสำหรับเจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นนั้นใช้อำนาจทางมิชอบ เพื่อที่จะได้มาซึ่งผลประโยชน์โดยมิชอบจากหน่วยงานของรัฐหรือรัฐบาลของต่างประเทศ อันถือว่าการค้าที่อาศัยอิทธิพลเป็นความผิดมูลฐาน (ข้อ 18)

การกระทำโดยเจตนาที่มีลักษณะเป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ การกระทำการหรือไม่กระทำการ อันเป็นการฝ่าฝืน เพื่อที่จะได้มาซึ่งผลประโยชน์อันมิชอบด้วยสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้นั้นหรือบุคคลอื่น อันถือว่าการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบเป็นความผิดมูลฐาน (ข้อ 19)

การกระทำโดยเจตนาที่มีลักษณะเป็นกำหนดให้การร่ำรวยผิดปกติโดยมีการเพิ่มขึ้นอย่างมากในสินทรัพย์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่สามารถอธิบายที่มาโดยชอบด้วยกฎหมายของสินทรัพย์นั้นได้ ถือว่าการร่ำรวยโดยผิดปกติเป็นความผิดมูลฐาน (ข้อ 20)

การกระทำโดยเจตนาที่มีลักษณะเป็นการกระทำในเรื่องกิจการเศรษฐกิจการเงิน หรือการค้า ซึ่งมีลักษณะการให้คำมั่นสัญญา การเสนอ การให้ หรือการเรียกหรือการยอมรับ โดยตรง หรือโดยอ้อมซึ่งผลประโยชน์อันมิชอบแก่บุคคลซึ่งควบคุมหรือปฏิบัติงานในขอบเขตหน้าที่ของบุคคลนั้นในหน่วยภาคเอกชน อันถือว่าการให้สินบนในภาคเอกชนเป็นความผิดมูลฐาน (ข้อ 21)

การกระทำโดยเจตนาที่มีลักษณะเป็นการกระทำในเรื่องกิจการเศรษฐกิจการเงิน หรือการค้า ซึ่งมีลักษณะเป็นการขกขอกของบุคคลซึ่งควบคุมหรือปฏิบัติงานในขอบเขตหน้าที่ของบุคคลนั้นในภาคเอกชนซึ่งทรัพย์สิน กองทุนหรือหลักทรัพย์ของเอกชนหรือสิ่งมีค่าอื่นใดที่บุคคลนั้นได้รับมอบหมายให้ดูแลในตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลนั้น อันถือว่าการขกขายทรัพย์สินในภาคเอกชนเป็นความผิดมูลฐาน (ข้อ 22)

การกระทำโดยเจตนาที่มีลักษณะเป็นการปิดบังซ่อนเร้นหรือการที่ยังคงเก็บไว้ซึ่งทรัพย์สินที่บุคคลนั้นรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เป็นผลมาจากการกระทำผิดประเภทตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฯ (ข้อ 24)

ส่วนการอายัด การยึดหรือการริบทรัพย์สิน ได้กำหนดไว้ในข้อ 31 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ประเทศภาคีแต่ละประเทศ ในขอบเขตอย่างกว้างขวางที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ตามระบบกฎหมายภายในของประเทศนั้น พึงดำเนินมาตรการที่จำเป็นดังกล่าวเพื่อทำให้สามารถริบทรัพย์สินดังกล่าวต่อไปนี้ได้

(ก) สิ่งที่ได้มาจากการกระทำผิดประเภทที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้หรือทรัพย์สินหรือมูลค่าของสิ่งที่ได้มาจากการกระทำผิดดังกล่าว

(ข) ทรัพย์สิน อุปกรณ์ หรือเครื่องมืออื่นๆ ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำผิดประเภทที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้

2) ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงดำเนินมาตรการที่จำเป็นดังกล่าวเพื่อทำให้สามารถบ่งชี้ ติดตาม อายัด หรือยึดสิ่งที่จะระบุไว้ในวรรคหนึ่งของข้อนี้ เพื่อนำไปสู่การริบทรัพย์สินนั้นในที่สุด

3) ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงจัดให้มีมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นที่จำเป็น โดยสอดคล้องกับกฎหมายภายในของประเทศนั้น เพื่อเป็นข้อบังคับการจัดการของ

หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการอายัด การยึด หรือการริบทรัพย์สินประเภทที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ของข้อนี้

4) ในกรณีที่สิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้นได้มีการแปลงรูปหรือแลกเปลี่ยนทั้งหมดหรือบางส่วนไปเป็นทรัพย์สินอย่างอื่นก็ให้ทรัพย์สินนั้นตกอยู่ภายใต้บังคับของมาตรการที่ระบุไว้ในข้อนี้แทนสิ่งดังกล่าวนั้น

5) ประเทศภาคีพึงพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องเป็นฝ่ายแสดงถึงที่มาอันชอบด้วยกฎหมายของสิ่งที่จะต้องหาว่าได้มาจากการกระทำความผิดหรือของทรัพย์สินอื่นที่อยู่ภายใต้ของการริบนั้น ทั้งนี้ ภายในขอบเขตที่การกำหนดดังกล่าวจะเป็นการสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎหมายภายในของประเทศนั้น และลักษณะของการพิจารณาคดีของศาลหรือการดำเนินการอื่นๆ ของประเทศนั้น (ข้อ 31 (8))

6) บทบัญญัติของข้อนี้ไม่พึงถูกแปลความไปในทางที่เสื่อมเสียต่อสิทธิของบุคคลที่กระทำการโดยสุจริตนั้น (ข้อ 31 (9))

5.1.4 อนุสัญญาของสภายุโรปว่าด้วยการฟอกเงิน การตรวจค้น การยึด และการริบสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด (Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and confiscation of The Proceeds of Crime, 1990: Strasbourg Convention)

ในขณะที่หลายประเทศให้ความสำคัญเกี่ยวกับระบบการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมากขึ้นนั้น ประเทศสมาชิกของสภายุโรป (The Council of Europe) ก็ได้ร่วมกันจัดทำอนุสัญญาแห่งสภายุโรปว่าด้วยการฟอกเงิน การตรวจค้น การยึดและการริบทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2533) (Council of Europe, (Online), <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/198> สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2563) โดยวัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้ ประเทศภาคีต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นสำหรับการสืบสวน สอบสวน และการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมยาเสพติด และต้องกำหนดมาตรการที่จำเป็น คือ การยกเลิกความลับทางธนาคารของกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องความลับของลูกค้า (Bank Secrecy Laws) เพื่อให้สถาบันการเงินส่งมอบบันทึกทางการเงิน เมื่อมีกรณีสงสัยว่ามีการฟอกเงินเกิดขึ้นอันเป็นการลดอุปสรรคในการสอบสวนเรื่องการฟอกเงิน (กาญจนารัตน์ ติวิโรจน์, 2539, หน้า 11-12) โดยวัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้

(a) “สิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด” หมายถึง ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการกระทำความผิดทางอาญา อาจประกอบด้วยทรัพย์สินใดที่ระบุไว้ในวรรค (b) ของข้อนี้ก็

(b) “ทรัพย์สิน” หมายถึง ทรัพย์สินในลักษณะใด ๆ ไม่ว่ามีรูปร่างหรือไม่มีรูปร่าง สंहारิมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ และเอกสารสิทธิหรือหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือ ผลประโยชน์ในทรัพย์สินเช่นว่านั้น

(c) “เครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิด” หมายถึง ทรัพย์สินใด ๆ ที่ได้ใช้หรือเจตนา ที่จะใช้เป็นประการใด ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อกระทำความผิดทางอาญา

(d) “การริบ” หมายถึง โทษหรือมาตรการ ซึ่งเป็นคำสั่งศาลจากการพิจารณาคดี เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญา โดยมีผลสุดท้ายเป็นการพรากเอาทรัพย์สินนั้นมา

(e) “ความผิดมูลฐาน” หมายถึง ความผิดทางอาญาใด ๆ ซึ่งสิ่งที่ได้มาจากการกระทำ ความผิดนั้นเป็นมูลฐานแห่งความผิดประเภทที่ระบุไว้ในข้อ 6 ของอนุสัญญาฉบับนี้

ข้อ 2 มาตรการการริบ

ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงจัดให้มีมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นที่ จำเป็นเพื่อให้สามารถริบเครื่องมือและสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่มีมูลค่า เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิดดังกล่าว (ข้อ 2 (1))

ข้อ 3 มาตรการสอบสวน และมาตรการบังคับชั่วคราว

ประเทศภาคีแต่ละประเทศ พึงจัดให้มีมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นที่จำเป็น เพื่อให้สามารถบ่งชี้และติดตามทรัพย์สิน ซึ่งจะต้องถูกดำเนินการริบตามความในข้อ 2 วรรค หนึ่ง และเพื่อป้องกันการจำหน่ายโอนหรือการกระทำใดเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าว

ข้อ 5 การช่วยเหลือเยียวยาทางกฎหมาย

ประเทศภาคีแต่ละประเทศ พึงจัดให้มีมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นที่ จำเป็นเพื่อทำให้เกิดความแน่นอนว่า ผู้มีส่วนได้เสียซึ่งได้รับผลกระทบจากการใช้มาตรการตาม ความในข้อ 2 ข้อ 3 นั้น พึงมีสิทธิได้รับการช่วยเหลือเยียวยาทางกฎหมายเพื่อรักษาสิทธิของผู้นั้น

ข้อ 6 ความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน

(1) ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงจัดให้มีมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นที่ จำเป็นเพื่อกำหนดให้เป็นความผิดภายใต้กฎหมายภายในประเทศนั้นสำหรับการกระทำโดยเจตนา ในกรณีดังต่อไปนี้

(a) การเปลี่ยนหรือการ โอนซึ่งทรัพย์สิน โดยรู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นสิ่งที่ได้มา จากการกระทำความผิดนั้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปิดบังหรือซ่อนเร้นที่มาอันมิชอบของ ทรัพย์สินดังกล่าวหรือเพื่อช่วยเหลือบุคคลใดเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานในการหลบ เลี่ยงผลทางกฎหมายอันเกิดจากการกระทำของบุคคลนั้น

(b) การปิดบังหรือซ่อนเร้นซึ่งลักษณะที่แท้จริง แหล่งกำเนิด ที่ตั้ง การจำหน่ายใช้ สอย การเคลื่อนย้าย สิทธิหรือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน โดยรู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้บังคับของหลักการตามรัฐธรรมนูญและหลักการพื้นฐานของระบบกฎหมายของประเทศนั้น

(c) การได้มา การครอบครอง หรือการใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้รับมานั้นว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด

(d) การมีส่วนร่วม การร่วมมือ หรือการสมคบ เพื่อกระทำความผิด พยายามกระทำความผิด และช่วยเหลือ ยุยงส่งเสริม สนับสนุนและให้คำปรึกษาหารือในการกระทำความผิดประเภทที่ระบุไว้ในข้อนี้

(2) โดยวัตถุประสงค์ของการใช้บังคับของวรรค 1 ของข้อนี้

(a) ไม่คำนึงถึงว่าความผิดมูลฐานนั้นอยู่ภายใต้บังคับของเขตอำนาจการดำเนินคดีของประเทศภาคีประเทศนั้นหรือไม่

(b) อาจกำหนดได้ว่าความผิดประเภทที่ระบุไว้ในวรรค 1 ไม่ใช่บังคับกับบุคคลที่กระทำความผิดมูลฐานนั้น

(c) การรับข้อเท็จจริง เจตนา และจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการกระทำความผิดประเภทที่ระบุไว้ในวรรค 1 นั้นให้พิจารณาไปตามพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นตามข้อเท็จจริงนั้น

(3) ประเทศภาคีแต่ละประเทศอาจจัดให้มีมาตรการดังกล่าวตามที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อกำหนดให้เป็นความผิดภายใต้กฎหมายภายในของประเทศนั้นด้วยสำหรับการกระทำทั้งหมดหรือบางส่วนประเภทที่ระบุไว้ในวรรค 1 ของข้อนี้ ในกรณีใดกรณีหนึ่งหรือทุกกรณีดังต่อไปนี้ เมื่อผู้กระทำความผิดนั้น

(a) ควรคาดหมายได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด

(b) ได้กระทำโดยมีจุดมุ่งหมายในการทำกำไร

(c) ได้กระทำโดยมีจุดมุ่งหมายในการสนับสนุนการกระทำความผิดทางอาญาประการอื่นต่อไป

5.1.5 ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (The FATF Recommendation)

ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน เป็นเรื่องมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและแพร่หลายอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง ซึ่งในการพิจารณาความผิดมูลฐานของแต่ละประเทศนั้น ได้มีปรากฏในแต่ละอนุสัญญา ข้อแนะนำของหน่วยงาน และการประชุมร่วมกัน

ระหว่างประเทศ (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน . (Online). http://www.amlo.go.th/amlo-intranet/media/k2/attachments/FATFZRecommendationsZ2012Zcolumns8_6819.pdf, สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2563) ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินการทางมาตรการทางการเงิน (FATF)

ข้อเสนอแนะดังกล่าวนี้ ได้มีการกำหนดเกี่ยวกับการฟอกเงินและการริบทรัพย์ไว้ในข้อ 3 ความผิดฐานฟอกเงิน และข้อ 4 การริบทรัพย์และมาตรการชั่วคราว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1) ความผิดฐานฟอกเงิน

การกำหนดความผิดฐานฟอกเงินนั้น แต่ละประเทศควรกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา ตามอนุสัญญาเวียนนา และอนุสัญญาพาเลโอโม และควรกำหนดให้ความผิดร้ายแรงทุกประเภทเป็นความผิดฐานฟอกเงิน โดยมีเจตนาเพื่อกำหนดความผิดมูลฐานให้ครอบคลุมขอบเขตกว้างขวางที่สุด

(1) แต่ละประเทศควรกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาโดยอาศัยพื้นฐานของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ปี ค.ศ. 1988 (พ.ศ.2531) (อนุสัญญาเวียนนา) และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) (อนุสัญญาพาเลโอโม)

(2) แต่ละประเทศควรนำความผิดฐานฟอกเงินมาใช้กับความผิดร้ายแรงทั้งหมด โดยควรมุ่งกำหนดความผิดมูลฐานให้ครอบคลุมขอบเขตกว้างขวางที่สุด ความผิดมูลฐานอาจอ้างถึงความผิดทั้งหมด หรือตามการกำหนดโทษในการกระทำความผิดร้ายแรงประเภทหนึ่ง หรือระดับเพดานโทษที่ใช้กับความผิดมูลฐาน (Threshold approach) หรือกำหนดตามประเภทความผิดมูลฐานต่าง ๆ หรือทุกวิธีรวมกัน

(3) ในกรณีที่แต่ละประเทศใช้วิธี Threshold ความผิดมูลฐานทั้งหลายอย่างน้อยที่สุด ควรประกอบด้วยความผิดทั้งหมดที่อยู่ภายในกรอบของความผิดร้ายแรงตามกฎหมายในประเทศ หรือควรระรวมความผิดที่กำหนดโทษสูงสุดคือโทษจำคุกมากกว่า 1 ปีขึ้นไป หรือสำหรับประเทศที่กำหนดความผิดขั้นต่ำในกฎหมาย ความผิดมูลฐานควรประกอบด้วยความผิดทั้งหมดที่มีบทลงโทษจำคุกอย่างน้อยมากกว่า 6 เดือนขึ้นไป

(4) ไม่ว่าจะนำวิธีใดมาใช้ อย่างน้อยที่สุดแต่ละประเทศควรกำหนดความผิดตามประเภทของความผิดที่ FATF กำหนดไว้ ความผิดฐานฟอกเงินควรขยายไปครอบคลุมถึงทรัพย์สินประเภทใดที่ได้จากอาชญากรรมไม่ว่าจะโดยทางตรง หรือทางอ้อม และไม่ว่าจะมีมูลค่าเท่าใด ใน

การพิสูจน์ว่าทรัพย์สินได้จากอาชญากรรมหรือไม่นั้น ไม่จำเป็นต้องมีคำพิพากษาว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดมูลฐาน

(5) ความผิดมูลฐานสำหรับการฟอกเงินควรขยายไปครอบคลุมถึงการกระทำที่เกิดขึ้นในอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งเป็นความผิดในประเทศนั้น และจะเป็นความผิดมูลฐานหากการกระทำเกิดขึ้นในประเทศ แต่ละประเทศอาจกำหนดไว้ว่าเงื่อนไขเพียงประการเดียวที่ต้องเกิดขึ้นก่อน ก็คือการกระทำดังกล่าวจะเป็นความผิดมูลฐานหากความผิดเกิดขึ้นภายในประเทศ

(6) แต่ละประเทศอาจกำหนดว่าความผิดฐานฟอกเงินไม่นำมาใช้กับบุคคลผู้ซึ่งกระทำความผิดมูลฐาน หากเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของกฎหมายภายในประเทศ

(7) แต่ละประเทศควรดำเนินการให้มั่นใจว่า

(ก) เจตนาและความรู้ที่จำเป็น ซึ่งจะนำมาพิสูจน์ว่าเป็นความผิดฐานฟอกเงิน อาจอนุมานเอาจากสภาพการณ์ของความเป็นจริงที่เป็นกลางอย่างแท้จริง

(ข) ควรใช้มาตรการลงโทษทางอาญาที่มีประสิทธิผลและเหมาะสม อีกทั้งมีผลเป็นการยับยั้งด้วยกับบุคคลธรรมดาที่ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิดฐานฟอกเงิน

(ค) ความรับผิดทางอาญาและมาตรการลงโทษทางอาญา ซึ่งถ้าใช้ไม่ได้ (เพราะหลักการขั้นพื้นฐานของกฎหมายภายในประเทศไม่เอื้อ) ก็ให้ใช้ความรับผิดและมาตรการลงโทษทางแพ่งหรือทางปกครองกับนิติบุคคลการกระทำดังกล่าวนี้ไม่ควรเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินคดีทางอาญา ทางแพ่ง หรือทางปกครองกับนิติบุคคลไปพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะในประเทศที่มีความรับผิดมากกว่ารูปแบบเดียว มาตรการทั้งหลายดังกล่าวไม่ควรลดความรับผิดทางอาญาของบุคคลธรรมดา การลงโทษทั้งหมดควรเป็นการลงโทษที่สัมฤทธิ์ผล เหมาะสมและมีผลเป็นการยับยั้ง

(ง) ควรมีความผิดอันดับรอง ต่อเนื่องจากความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วม การมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือการสมคบคิดที่จะกระทำ พยายามจะกระทำ ช่วยเหลือสนับสนุน อำนวยความสะดวกให้ และให้คำปรึกษาในการกระทำความผิด เว้นเสียแต่ว่าหลักการขั้นพื้นฐานของกฎหมายภายในประเทศไม่อนุญาตให้กระทำได้ (FATF Recommendation 3) และ

ได้มีการให้ความหมายของประเภทของความผิดที่กำหนดไว้ (Designated categories of offences) หมายถึง

- การเข้าร่วมในกลุ่มองค์กรอาชญากรรมและแก๊งค์เชี่ยเรียกค่าคุ้มครอง
- การก่อการร้าย รวมถึงการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย
- การค้ำมนุษย์ และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน
- การเอารัดเอาเปรียบทางเพศ รวมถึงการเอารัดเอาเปรียบทางเพศกับเด็ก

- การลักลอบค้ายาเสพติดและสารที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท
- การลักลอบค้าอาวุธ
- การลักลอบค้าของโจรและสินค้าอื่น ๆ
- การฉ้อราษฎร์บังหลวง และการให้สินบน
- การฉ้อโกง
- การปลอมแปลงเงินตรา
- การปลอมผลิตภัณฑ์และการละเมิดลิขสิทธิ์ผลิตภัณฑ์
- อาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
- ฆาตกรรม, การประทุษร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส
- การลักพาตัว การกักขังหน่วงเหนี่ยวโดยผิดกฎหมายและการจับเป็นตัวประกัน
- การปล้นหรือลักทรัพย์
- การลักลอบขน (รวมถึงในแง่ที่เกี่ยวกับศุลกากร และภาษีสรรพสามิต และภาษี

ทั่วไป)

- อาชญากรรมเกี่ยวกับภาษี (เกี่ยวกับภาษีโดยตรงและทางอ้อม)
- การข่มขู่กรรโชก
- การปลอมแปลง
- การกระทำความผิดเป็นโจรสลัด
- การซื้อขายหุ้นด้วยข้อมูลภายในและการปั่นหุ้น

เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับความผิดประเภทต่าง ๆ ที่จะนำมารวมไว้เป็นความผิดมูลฐานภายใต้หัวข้อแต่ละหัวข้อข้างต้นนั้น แต่ละประเทศอาจจะพิจารณาจากกฎหมายภายในประเทศของตนว่าจะกำหนดหรือนิยามการกระทำความผิดเหล่านั้นอย่างไร และลักษณะขององค์ประกอบความผิดแต่ละอย่างนั้นจะเป็นอย่างไรจึงจะทำให้ความผิดเหล่านั้นเป็นความผิดร้ายแรง

อันเป็นข้อแนะนำเบื้องต้นที่จะให้ทุกประเทศที่เป็นภาคีสหประชาชาติต้องมีการกำหนดความผิดทางอาญาดังกล่าวไว้เป็นความผิดมูลฐานด้วย

1.2) การริบทรัพย์และอายัดชั่วคราว

แต่ละประเทศควรใช้มาตรการที่คล้ายคลึงกับมาตรการทั้งหลายที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาเวียนนา อนุสัญญาพาเลโอโม และอนุสัญญาว่าด้วยการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายรวมถึงมาตรการทางนิติบัญญัติเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของตนสามารถอายัดหรือยึดและริบสิ่งต่อไปนี้ได้ โดยไม่ทำให้สิทธิโดยสุจริตของบุคคลที่สามเสียหาย คือ (a) ทรัพย์สินที่ได้มาจาก ML (b) รายได้จาก ML หรือความผิดมูลฐานหรือเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้หรือมีเจตนาจะใช้ใน ML

หรือความผิดมูลฐาน (c) ทรัพย์สินที่ได้หรือที่ใช้ หรือมีเจตนาจะใช้ หรือจัดสรรเพื่อใช้ใน TF หรือ การกระทำอันเป็นการก่อการร้าย หรือองค์กรก่อการร้าย หรือ (d) ทรัพย์สินที่มีมูลค่าเท่ากัน

มาตรการเช่นว่าควรรวมถึงอำนาจที่จะ (a) ระบุ ติดตามร่องรอย และประเมินทรัพย์สินที่ตก อยู่ในข่ายจะถูกริบ (b) ใช้มาตรการชั่วคราว เช่น ยึดและอายัด เพื่อป้องกันการซื้อขาย การโอน หรือ การจำหน่ายทรัพย์สินดังกล่าวออกไป (c) ดำเนินการป้องกันหรือยกเลิกการกระทำที่จะเป็น อุปสรรคในอันที่จะยึด หรืออายัด หรือกอบกู้ทรัพย์สินที่ตกอยู่ในข่ายจะถูกริบนั้นกลับคืนมาและ (d) มาตรการสืบสวนสอบสวนที่เหมาะสม (THE FATF RECOMMENDATIONS, 2555, หน้า 10-11)

แต่ละประเทศควรพิจารณาใช้มาตรการที่อนุญาตให้บริษัทรายได้หรือเครื่องมือต่างๆ โดยไม่ ต้องกำหนดให้มีคำพิพากษาว่ามีความผิดทางอาญาก่อน (คือ เป็นการริบทางแพ่ง) หรือใช้มาตรการ ที่กำหนดให้จำเลยมีหน้าที่พิสูจน์ว่า ทรัพย์สินที่จะถูกริบนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ตราบเท่าที่ข้อกำหนดดังกล่าวนั้นสอดคล้องกับหลักการของกฎหมายภายในประเทศ (THE FATF RECOMMENDATIONS, 2555, หน้า 31)

5.1.6 กฎหมายต้นแบบการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย สำหรับระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Model legislation on money laundering and financing of terrorism) (for civil law legal system)

กฎหมายต้นแบบในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการ สนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เป็นผลงานที่สำนักงานควบคุมยาเสพติดและอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติ (The United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC)) และกองทุน การเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund (IMF)) โดยกฎหมายจะวางมาตรการทาง กฎหมายภายในประเทศในการป้องกัน การตรวจสอบ และมาตรการลงโทษที่มีประสิทธิภาพเพื่อ ดำเนินการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายโดยความร่วมมือ ระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านอาชญากรรมฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายนี้

กฎหมายต้นแบบการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การร้ายได้วาง แนวทางให้กับประเทศกลุ่มระบบกฎหมายซีวิลลอว์ในเดือนตุลาคม ค.ศ.2005 (พ.ศ. 2548) เพื่อเป็น การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และได้กำหนด คำนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ไว้ (The Global Programme against Money-Laundering, Proceeds of Crime and the Financing of Terrorism (GPML), (Online) , <https://www.unodc.org/documents/money-laundering/2005%20UNODC%20and%20IMF%20Model%20Legislation .pdf> สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2563) ดังนี้

“ความผิดมูลฐาน” (Predicate Offence) หมายถึง การกระทำผิดทางกฎหมายใด ๆ (any offence) ที่ได้ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด (Proceeds of Crime)

“ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด” (Proceeds of Crime) หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ที่ได้มาจากหรือได้รับ โดยตรงหรือโดยอ้อม โดยมีลักษณะการกระทำเป็นตัวแปร (Variant) ดังต่อไปนี้

ตัวแปรที่ 1 : จากการกระทำผิดกฎหมายใด ๆ (any offence)

ตัวแปรที่ 2 : จากการกระทำความผิดที่มีโทษโดยมีอัตราโทษขั้นสูงจำคุกไม่เกินหนึ่งปี

ตัวแปรที่ 3 : จากการกระทำความผิดที่มีโทษโดยมีอัตราโทษขั้นต่ำจำคุกหกเดือนขึ้นไป (มีไว้สำหรับประเทศที่มีการลงโทษโดยกำหนดระดับขั้นต่ำ (Minimum threshold))

ตัวแปรที่ 4 : การกระทำความผิดที่กำหนดไว้เป็นรายมาตรา (ในบทบัญญัติที่ระบุไว้ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา)

ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิดจะต้องรวมถึงทรัพย์สินที่แปรสภาพ เปลี่ยนสภาพในบางส่วนหรือทั้งหมดกลายเป็นทรัพย์สินอื่น ๆ และเป็นผลตอบแทน

ไม่ว่าแต่ละประเทศจะนำการกระทำความผิดในตัวแปรใดมาใช้ก็ตาม แต่ละประเทศน่าจะกำหนดการกระทำความผิดขั้นต่ำให้กว้างที่สุดโดยให้ครอบคลุมการกระทำความผิดในแต่ละประเภทความผิดที่กำหนดไว้ คือ (1) การเข้าร่วมในกลุ่มองค์กรอาชญากรรมและแก๊งค์เชี่ยเรียกค่าคุ้มครอง (2) การก่อการร้าย รวมถึงการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (3) การค้ามนุษย์และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน (4) การเอารัดเอาเปรียบทางเพศ รวมถึงการเอารัดเอาเปรียบทางเพศกับเด็ก (5) การลักลอบค้ายาเสพติดและสารที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท (6) การลักลอบค้าอาวุธ (7) การลักลอบค้าของโจรและสินค้าอื่น ๆ (8) การฉ้อราษฎร์บังหลวง และการให้สินบน (9) การฉ้อโกง (10) การปลอมแปลงเงินตรา (11) การปลอมผลิตภัณฑ์และการละเมิดลิขสิทธิ์ผลิตภัณฑ์ (12) อาชญากรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (13) ฆาตกรรม, การประทุษร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส (14) การลักพาตัว การกักขังหน่วงเหนี่ยวโดยผิดกฎหมายและการจับเป็นตัวประกัน (15) การปล้นหรือลักทรัพย์ (16) การลักลอบขน (รวมถึงในแง่ที่เกี่ยวกับศุลกากร และภาษีสรรพสามิต และภาษีทั่วไป) (17) อาชญากรรมเกี่ยวกับภาษี (เกี่ยวกับภาษีโดยตรงและทางอ้อม) (18) การข่มขู่กรรโชก (19) การปลอมแปลง (20) การกระทำอันเป็นโจรสลัด (21) การซื้อขายหุ้นด้วยข้อมูลภายในและการปั่นหุ้น

ส่วนการกระทำที่เป็นความผิดฐานฟอกเงินนั้น ได้กำหนด โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) สำหรับวัตถุประสงค์ในกฎหมายนี้ การฟอกเงินอาจจะหมายถึงกรณีดังนี้

(ก) การแปรสภาพหรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สิน

ตัวแปรที่ 1 โดยบุคคลใด ๆ รู้ หรือควรรู้

ตัวแปรที่ 2 โดยบุคคลใด ๆ รู้หรือสงสัย

ตัวแปรที่ 3 โดยบุคคลใด ๆ ที่รู้ อาจจะรู้ หรือสงสัย

ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด สำหรับมุ่งหมายในการปกปิดหรืออำพราง แหล่งที่หรือมาที่ผิดกฎหมายของทรัพย์สินดังกล่าวหรือให้ความช่วยเหลือบุคคลใด ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำที่เป็นความผิดมูลฐานเพื่อหลีกเลี่ยงการที่บุคคลนั้นจะถูกดำเนินการทางกฎหมาย

(ข) การปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง แหล่งที่มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การเคลื่อนย้าย หรือการได้กรรมสิทธิ์ หรือการได้สิทธิที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน

ตัวแปรที่ 1 โดยบุคคลใด ๆ รู้ หรือควรรู้

ตัวแปรที่ 2 โดยบุคคลใด ๆ รู้หรือสงสัย

ตัวแปรที่ 3 โดยบุคคลใด ๆ ที่รู้ อาจจะรู้ หรือสงสัย

ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด

ค) การได้มาการครอบครองหรือการใช้ทรัพย์สิน

ตัวแปรที่ 1 โดยบุคคลใด ๆ รู้ หรือควรรู้

ตัวแปรที่ 2 โดยบุคคลใด ๆ รู้หรือสงสัย

ตัวแปรที่ 3 โดยบุคคลใด ๆ ที่รู้ อาจจะรู้ หรือสงสัย

ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิด

5.1.7 กฎหมายต้นแบบการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย มาตรการป้องกันและการได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิด สำหรับระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Model Provisions on Money Laundering, Terrorist Financing, Preventive Measures and Proceeds of Crime) (for common law legal system)

กฎหมายต้นแบบการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย มาตรการป้องกันและการได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดเป็นข้อเสนอแนะที่เกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักเลขาธิการประเทศเครือจักรภพ (Commonwealth Secretariat) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และสำนักงานควบคุมยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ทำให้มีการออกข้อเสนอแนะเพื่อนำมาวางมาตรการทางกฎหมายภายในประเทศในการป้องกัน การตรวจสอบ และมาตรการลงโทษที่มีประสิทธิภาพเพื่อดำเนินการป้องกันการฟอกเงิน

การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย มาตรการป้องกันและการได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำผิด

ข้อเสนอแนะของกฎหมายต้นแบบการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย มาตรการป้องกันและการได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำผิดได้ออกมาสำหรับกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ นั้น ไม่ได้มีการกำหนดคำนิยามของ “ความผิดมูลฐาน” (Predicate offence) ไว้ แต่กำหนดความหมายของการกระทำผิด (Offence) ที่จะนำไปสู่การฟอกเงินไว้เท่านั้น โดยมีสาระสำคัญ (The Global Programme against Money-Laundering, Proceeds of Crime and the Financing of Terrorism (GPML), (Online), https://www.unodc.org/documents/money-laundering/Model_Provisions_2009_Final.pdf สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563) ดังนี้

(1) นอกจากความผิดเฉพาะที่อ้างอิงไว้ในอนุมาตรา (2) (3) (4) (5) และ (6) แล้ว การ “การกระทำผิด” (Offence) หมายความว่า

ตัวแปรที่ 1 (ก) การกระทำผิดทั้งหมดภายใต้กฎหมายของ (ชื่อของรัฐ) และ

(ข) ทุกการกระทำผิดภายใต้กฎหมายของรัฐต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำหรือละเว้นการกระทำที่มีเกิดขึ้นใน (ชื่อของรัฐ) จะต้องเป็นการกระทำผิดภายใต้อนุมาตรา (ก)

ตัวแปรที่ 2 (ก) การกระทำผิดกฎหมายใด ๆ ที่บัพัญญัติของกฎหมาย (ชื่อของรัฐ) ซึ่งโทษสูงสุดคือประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต หรือการจำกัดเสรีภาพอื่น ๆ มากกว่าหนึ่งปีขึ้นไป และ

(ข) ทุกการกระทำผิดภายใต้กฎหมายของรัฐต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำหรือละเว้นการกระทำที่มีเกิดขึ้นใน (ชื่อของรัฐ) จะต้องเป็นการกระทำผิดภายใต้อนุมาตรา (ก)

ตัวแปรที่ 3 (ก) กำหนดฐานความผิดของพระราชบัญญัติไว้ในตารางที่ 1 และ

(ข) ทุกการกระทำผิดภายใต้กฎหมายของรัฐต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำหรือละเว้นการกระทำที่มีเกิดขึ้นใน (ชื่อของรัฐ) จะต้องเป็นการกระทำผิดภายใต้อนุมาตรา (ก)

หมายเหตุ การกำหนดคำนิยามของ “การกระทำผิด” (Offence) ควรจะสะท้อนให้เห็นถึง 1 ใน 3 แนวทางที่กำหนดไว้ในข้อแนะนำ 40 ข้อ (40 Recommendation) ของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน

(1) ผู้จัดทำร่างควรพิจารณาวิธีการที่จะนำมาใช้ดังต่อไปนี้ คือ การกระทำผิดทางอาญาทั้งหมด (All Offence) การกระทำผิดอาญาร้ายแรงทั้งหมด (all serious offences)

กำหนดรายชื่ออย่างกว้างให้สะท้อนเห็นถึงความผิดอาญาร้ายแรงทั้งหมด หรือการผสมผสานของแนวทางเหล่านี้ทั้งหมด ส่วนตัวแปรที่ 2 แนวทางกำหนดความผิดอาญาร้ายแรงอาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามระบบกฎหมายของแต่ละประเทศที่มีการกำหนดระดับขั้นต่ำไว้

ข้อแนะนำที่ 1 ของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน เป็นสิ่งที่สำคัญเพราะไม่ว่าจะเลือกแนวทางใดก็ตามการกระทำความผิดภายใต้กฎหมายของประเทศอื่นจะต้องครอบคลุมเหมือนกัน การใช้แนวทางที่ระบุรายชื่อ (List Approach) มีข้อเสียของการต้องมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยในการออกกฎหมายเป็นความผิดใหม่ที่ต้องมีการประกาศใช้

ข้อแนะนำที่ 1 ของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF) แสดงให้เห็นว่าความผิดมูลฐานที่นำไปสู่การฟอกเงิน อาจจะอธิบายโดยอ้างอิงถึงการกระทำผิดทั้งหมด (All Offences) หรือระดับขั้นต่ำที่เชื่อมโยงไปถึงความผิดอาญาร้ายแรง (Serious Offence) หรือใช้โทษจำคุกเป็นความผิดมูลฐาน (แนวทางระดับโทษขั้นต่ำ) (Threshold approach) หรือแนวทางระบุรายชื่อ (List Approach) ของความผิดมูลฐานหรือผสมผสาน (Combination) ทุกแนวทางทั้งหมด

ไม่ว่าแต่ละประเทศจะขอมนำตัวแปรใดมาใช้ก็ตาม แต่ละประเทศน่าจะกำหนดการกระทำผิดขั้นต่ำให้กว้างที่สุดโดยให้ครอบคลุมการกระทำผิดภายในแต่ละประเภทความผิดที่กำหนดไว้ (Designated categories of offences) โดยประเภทความผิดที่กำหนดไว้นั้นมีคำนิยามในข้อแนะนำ 40 ข้อ (40 Recommendation) ของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF) กำหนดไว้

(2) บุคคลใด ๆ ที่เปลี่ยนสภาพหรือโอนทรัพย์สิน

ตัวแปรที่ 1: ู้ [หรือเชื่อ] ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด

ตัวแปรที่ 2: ู้ [เชื่อ] หรือสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด

เพื่อวัตถุประสงค์ในการปกปิดหรืออำพราง แหล่งที่มาที่ผิดกฎหมายของทรัพย์สินดังกล่าวหรือช่วยเหลือบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องในการกระทำผิดเพื่อหลบเลี่ยงการดำเนินคดีทางกฎหมาย

(3) บุคคลใด ๆ ปกปิดหรืออำพราง ลักษณะที่แท้จริง แหล่งที่มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การเคลื่อนย้าย หรือกรรมสิทธิ์หรือการได้สิทธิที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน

ตัวแปรที่ 1: ู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด

ตัวแปรที่ 2: ู้หรือสงสัยว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด

(4) บุคคลใด ๆ ที่ได้รับ นำไปใช้หรือครอบครองทรัพย์สิน

ตัวแปรที่ 1: รัฐในขณะที่รับมาว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำ
ความผิด

ตัวแปรที่ 2: รัฐหรือสงสัยในขณะที่ได้รับว่า ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจาก
การกระทำความผิด

5.2 กฎหมายต่างประเทศ

ปัจจุบันพบว่ามิโครงสร้างของกฎหมายฟอกเงินที่ถือได้ว่าเป็นต้นแบบ (Model Law on Money Laundering) จัดทำโดยองค์การสหประชาชาติซึ่งมีโครงสร้างสำคัญเอาไว้ 2 ส่วน คือ ส่วนแรก จะเป็นการอธิบายเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของแต่ละมาตรา และส่วนที่สอง เป็นประเด็นเนื้อหาที่เป็นองค์ประกอบของตัวบทกฎหมาย 4 ประการ ได้แก่ การป้องกัน การตรวจสอบจับกุม มาตรการในการสืบสวน และบทลงโทษ ดังนั้น โดยหลักการแล้วกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของแต่ละประเทศ จึงควรสอดคล้องกับมาตรฐานในระดับสากล เพื่อเป็นเครื่องมือในการสืบหาและควบคุมการฟอกเงินให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพแก่ประเทศของตนเองมากที่สุด (ขวัญชัย ลิ้มประเสริฐ, (2544). หน้า 26)

5.2.1 สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาได้ชื่อว่าเป็นประเทศแรกในโลกที่กำหนดให้การฟอกเงิน (Money laundering) เป็นความผิดทางอาญาแยกออกมาโดยเฉพาะ (Specific Crime) เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2529) ประธานาธิบดี Reagen ได้ประกาศใช้กฎหมาย The Anti-Abuse Act of 1986 ส่วน H ตอน 1 ที่เรียกว่า Money Laundering Control Act of 1986 (วินัย ศักดาไกร, 2545, หน้า 57) เนื่องจากการฟอกเงินถือว่าเป็นปัญหาที่ร้ายแรงของสหรัฐอเมริกา โดยต้นต่อของเงินส่วนใหญ่ประมาณปีละ 100,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เกิดขึ้นจากอาชญากรรมยาเสพติดที่กระทำการซื้อขายโดยเงินสด ทำให้เงินสดปรกเหล่านั้นหมุนเวียนเข้าสู่สถาบันการเงินมากถึงประมาณ 80-90% ส่วนที่เหลือจะเป็นเงินที่อยู่นอกระบบเศรษฐกิจที่ทำการลักลอบเข้าออกระหว่างประเทศสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ประเทศเป็นอย่างยิ่ง (Robert E-Powis, 1992, p.289) แม้ว่าสหรัฐอเมริกจะเป็นต้นแบบของกฎหมายฟอกเงินแต่อันดับความเสี่ยงต่ำในการฟอกเงินอยู่ในอันดับที่ 53 จากทั้งหมด 149 ประเทศ (Basel Governance, 2559. (Online). <https://baselgovernance.org/> สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562) โดยมีนำวิธีระบุรายชื่อ (List Approach) มาใช้ โดยระบุเป็นการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้ (Specified Unlawful Activities) (Charles Doyle, 2012, p.4)

สหรัฐอเมริกายังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ดังนี้

1) วิธีพิจารณาคriminal ทางอาญาและอาชญากรรมแห่งรัฐ (Federal Crimes and Criminal Procedure) เป็นหลักกฎหมายเบื้องต้นในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐ (The United States Code) ข้อ 18

หลักกฎหมายนี้มีสาระสำคัญที่ถือว่าเป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นบทกำหนดโทษเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน รวมทั้งการนำเข้าหรือการนำออกซึ่งตราสารหรือเอกสารทางการเงินประเภทต่าง ๆ โดยมีกำหนดโทษและลักษณะการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด คือ

1.1) การกระทำ หรือพยายามกระทำ ดังนี้

- สนับสนุนหรือช่วยเหลือในการกระทำความผิดเกี่ยวกับเงิน
- ปกปิดซ่อนเร้นการกระทำความผิด
- หลีกเลี่ยงไม่รายงานการโอนเงินต่อรัฐบาลกลาง

หากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องรับโทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือสองเท่าของมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องสูงสุดแต่จำนวนไหนจะมากกว่ากันหรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

1.2) การกระทำ หรือพยายามนำเข้าหรือนำออกไปซึ่งตราสารทางการเงินระหว่างประเทศ (Monetary Instrument) ในรูปแบบของการกระทำที่ผิดกฎหมาย เช่น เงินตราต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา หรือของประเทศอื่น เช็คเดินทาง เช็คธนาคารที่มีจำนวนตั้งแต่ 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไป โดยหลีกเลี่ยงการรายงานต่อรัฐบาลกลาง ผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องรับโทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือสองเท่าของมูลค่านั้น สูงสุดจำนวนไหนจะสูงกว่ากัน หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

1.3) หากมีการกระทำความผิดทั้ง 2 กรณีข้างต้น ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดทางแพ่งด้วยแต่ไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินนั้นหรือไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ (วิระพงษ์ บุญโญภาส, 2547, หน้า 69)

จากสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นบทกำหนดโทษเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน รวมถึงการนำเข้าหรือการนำออกเงิน ตัวเงินโดยเฉพาะ ซึ่งยังไม่เป็นข้อบ่งชี้ของความผิดมูลฐานอย่างชัดเจน (ชัยนันท์ แสงปุตตะ, 2541, หน้า 32)

2) รััฐบัญญัติความลับทางธนาคาร ค.ศ. 1970 (พ.ศ. 2513) (Bank Secrecy Act 1970 (BSA))

โดยกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่สภากรองเกรสของสหรัฐอเมริกาได้ออกมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรมที่ถือว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ที่ว่ากฎหมายนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพิสูจน์ทราบแหล่งที่มาของเงิน

ปริมาณเงิน และความเคลื่อนไหวของกระแสการเงินที่นำเข้าหรือออกนอกประเทศหรือที่ฝากไว้ในธนาคารหรือสถาบันการเงินเพื่อจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถตรวจสอบและสืบสวนหาผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนกฎหมายโดยที่มีต้องอาศัยข้อมูลจากธนาคารเพื่อที่จะได้ดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดต่อไป โดยความผิดมูลฐานของ Bank Secrecy Act 1970 นี้ คือ กฎหมายเกี่ยวกับความลับทางธนาคาร โดยเฉพาะเจาะจง (ชัชนันท์ แสงปุตตะ, 2541, หน้า 40)

3) รััฐบัญญัติควบคุมการฟอกเงิน ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2529) (Money Laundering Control Act 1986 (MLCA))

ในปี ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2529) ได้มีการประกาศใช้รััฐบัญญัติควบคุมการฟอกเงิน ค.ศ. 1986 (Money Laundering Control Act 1986 หรือ MLCA) โดยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐ (The United States Code) ข้อ 18 มาตรา 1956 (18 U.S.C. Section 1956) มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ด้วยการกระทำการในลักษณะเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน ซึ่งได้กำหนดความผิดอาญาของสาธารณรัฐที่จะเป็นความผิดฐานฟอกเงินจะต้องสอดคล้องกับอนุสัญญาเวียนนาและอนุสัญญาพาเลโอโม โดยความผิดที่จะเป็นความผิดมูลฐานจะต้องเป็นการกระทำหรือพยายามกระทำธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดร้ายแรง (Felony) ภายใต้กฎหมายมลรัฐ สาธารณรัฐหรือกฎหมายต่างประเทศและจะต้องมีข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายตามประเภทที่กำหนดไว้ (Specified Unlawful Activity (SUA))

3.1) มาตรา 1956 เครื่องมือในการฟอกเงิน (Laundering of monetary instruments)

(a) (1) ผู้ใดรู้ว่าทรัพย์สินเกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางการเงินได้มาจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้ (knowing that the property involved in a financial transaction represents the proceeds of some form of unlawful activity) กระทำการหรือพยายามกระทำการธุรกรรมทางการเงินดังกล่าวซึ่งทรัพย์สินที่ทำธุรกรรมดังกล่าวได้มาจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้ (specified unlawful activity) โดย

(A) (i) เจตนาที่จะสนับสนุนการดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้ หรือ

(ii) เจตนาที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินการละเมิดบทบัญญัติในมาตรา 7201 หรือมาตรา 7206 แห่งประมวลรัษฎากรปี 1986 หรือ

(B) รู้ว่าการทำธุรกรรมทางการเงินดังกล่าวนี้ถูกออกแบบมาทั้งหมดหรือบางส่วนโดย

(i) เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง แหล่งที่ตั้ง แหล่งที่มา การเป็นเจ้าของหรือการควบคุมการดำเนินการของการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้ หรือ

(ii) เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานการทำธุรกรรมตามที่กฎหมายของสาธารณรัฐกำหนดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ หรือมูลค่าสองเท่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางการเงิน แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่า หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

สำหรับจุดประสงค์สำหรับวรรคนี้ การทำธุรกรรมทางการเงินจะได้รับการพิจารณาว่าเป็นกระทำความหนึ่งในการได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายตามประเภทที่กำหนดไว้ (proceeds of specified unlawful activity) ถ้าการกระทำมีบางส่วนที่ได้ทำพร้อมกันหรือขึ้นอยู่กับการทำธุรกรรม หากการกระทำหนึ่งเกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งทรัพย์สินจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายตามประเภทที่กำหนดไว้ (proceeds of specified unlawful activity) และทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการแผนการหรือการเตรียมการ

(2) ผู้ใดขนส่ง ส่งผ่าน หรือโอน หรือความพยายามขนส่ง ส่งผ่าน หรือโอนตราสารทางการเงินหรือเงินทุน จากสถานที่ในประเทศสหรัฐอเมริกาไปยังหรือผ่าน ไปยังสถานที่นอกประเทศสหรัฐอเมริกาหรือสถานที่ในสหรัฐอเมริกา หรือจากสถานที่นอกประเทศสหรัฐอเมริกาไปยังหรือผ่าน ไปยังสถานที่ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดย

(A) เจตนาที่จะสนับสนุนการดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้ หรือ

(B) รู้ว่าตราสารทางการเงินหรือเงินทุนที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง ส่งผ่าน หรือโอน ได้มาจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายและรู้ว่าการขนส่ง ส่งผ่าน หรือโอน รู้ว่าการทำธุรกรรมทางการเงินดังกล่าวนั้นถูกออกแบบมาทั้งหมดหรือบางส่วน โดย

(i) เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง แหล่งที่ตั้ง แหล่งที่มา การเป็นเจ้าของหรือการควบคุมการดำเนินการของการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้ หรือ

(ii) เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานการทำธุรกรรมตามที่กฎหมายของสหพันธรัฐกำหนดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ หรือมูลค่าสองเท่าของตราสารทางการเงินหรือเงินทุนที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง ส่งผ่าน หรือ โอน แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่าหรือจำคุกไม่เกินยี่สิบปีหรือทั้งปรับทั้งจำ

(3) ผู้ใดมีเจตนาที่จะ

(A) สนับสนุนการดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้ หรือ

(B) เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง แหล่งที่ตั้ง แหล่งที่มา การเป็นเจ้าของ หรือการควบคุมการดำเนินการของการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้ หรือ

(C) เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานการทำธุรกรรมตามที่กฎหมายสหพันธรัฐกำหนด การกระทำหรือพยายามกระทำธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินซึ่งแสดงว่าได้มาจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้ หรือทรัพย์สินถูกใช้ในการทำหรืออำนวยความสะดวกในการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้ ต้องระวางโทษปรับตามบทบัญญัตินี้หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปีหรือทั้งปรับทั้งจำ

(c) ถ้อยคำต่อไปนี้ใช้ในมาตรานี้

(1) คำว่า “การรู้ว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องในการทำธุรกรรมทางการเงินที่แสดงให้เห็นถึงรายได้ที่ได้จากการกระทำบางอย่างอันมิชอบด้วยกฎหมาย” (knowing that the property involved in a financial transaction represents the proceeds of some form of unlawful activity) หมายความว่า บุคคลที่รู้ว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องในการทำธุรกรรมนั้นเป็นรายได้ที่มาจากบางรูปแบบ ที่ถือว่าเป็นความผิดร้ายแรงภายใต้กฎหมายของมลรัฐ สหพันธรัฐ หรือกฎหมายต่างประเทศ ไม่ว่ากิจกรรมดังกล่าวจะมีการระบุไว้ใน (7) หรือไม่ก็ตาม

(7) คำว่า “การกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้” (Specified Unlawful Activity) ไว้ดังต่อไปนี้

(A) การกระทำใด ๆ ที่เป็นความผิดตามมาตรา 1961(1) เว้นแต่การกระทำที่กำหนดตามบทที่ 31 เรื่อง การไม่รายงานการโอนเงินไปต่างประเทศ

(B) การมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางการเงินทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในสหรัฐอเมริกาซึ่งมีการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับต่างชาติ ดังต่อไปนี้

(i) การผลิต นำเข้า ขาย หรือจำหน่ายสารควบคุมโดยไม่ได้รับอนุญาต

(ii) การฆ่า ลักพาตัว ปล้น ฆาตกรรม โจรกรรม ทำลายทรัพย์สินโดยใช้ระเบิดหรือวางเพลิง หรืออาชญากรรมร้ายแรงตามที่กำหนดใน 18 U.S.C. 16

(iii) การฉ้อโกงหรือพยายามฉ้อโกงโดยหรือต่อธนาคารต่างประเทศตามกฎหมาย Banking Act of 1978 มาตรา 1(b) วรรคเจ็ด

(iv) การให้สินบนเจ้าพนักงานรัฐ การข่มขู่ การโจรกรรมหรือฉ้อฉล เงินกองทุนของประชาชน

(v) การลักลอบขนหรือส่งออกสินค้าควบคุม

(I) เกี่ยวกับอาวุธร้ายแรงตามกฎหมายควบคุมการส่งออกอาวุธ (The Arms Export Control Act มาตรา 38)

(II) วัตถุประสงค์ตามกฎหมาย The Export Administration Regulations (15 C.F.R. Parts 730-774)

(vi) ความผิดตามที่สหรัฐอเมริกาเป็นภาคีตามสัญญาพหุภาคีในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ในกรณีที่พบตัวผู้กระทำความผิดในสหรัฐอเมริกา

(C) การกระทำใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นองค์ประกอบอย่างต่อเนื่อง ตามบทบัญญัติ The Controlled Substance Act มาตรา 408

(D) การกระทำความผิดที่สำคัญ เช่น ความผิดเกี่ยวกับการทำลายอากาศยาน (มาตรา 32) ความผิดเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในท่าอากาศยานนานาชาติ (มาตรา 37) ความผิดเกี่ยวกับการมีอิทธิพลขัดขวางหรือตอบโต้กับรัฐบาลกลางโดยคุกคามสมาชิกในครอบครัว (มาตรา 115) ความผิดเกี่ยวกับการปกปิดทรัพย์สินเท็จ การให้คำปฎิญาณเท็จในการให้สินบน (มาตรา 152) ความผิดเกี่ยวกับการให้เงินรางวัลหรือของขวัญในการจัดการเงินกู้ยืม (มาตรา 215) ความผิดเกี่ยวกับการลอบสังหารสมาชิกสภาครองเกตและคณะรัฐมนตรี (มาตรา 351) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลง (มาตรา 500-503) ความผิดเกี่ยวกับความปลอดภัยของสหรัฐอเมริกาและหน่วยงานทางเอกชน (มาตรา 513) ความผิดเกี่ยวกับการแยกสินค้าเท็จ (มาตรา 541) ความผิดเกี่ยวกับการนำสินค้าเข้ามาโดยการแสดงรายการเท็จ (มาตรา 542) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบนำสินค้าเข้ามาในสหรัฐอเมริกา (มาตรา 545) ความผิดเกี่ยวกับการนำสินค้าออกจากศุลกากร (มาตรา 549) ความผิดเกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สินสาธารณะ (มาตรา 641) ความผิดเกี่ยวกับการโจรกรรมหรือการขโมยออกโดยพนักงานธนาคารหรือลูกค้า (มาตรา 656) ความผิดเกี่ยวกับการให้สินเชื่อ บัตรเครดิตและสถาบันประกันภัย (มาตรา 657) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่จำนอง (มาตรา 658) ความผิดเกี่ยวกับการโจรกรรมหรือสินบนเกี่ยวข้องกับทุนของรัฐกลาง (มาตรา 666) ความผิดเกี่ยวกับการจารกรรม (มาตรา 793, 794, 798) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำที่ต้องห้ามเกี่ยวกับวัสดุนิวเคลียร์ (มาตรา 831) ความผิดเกี่ยวกับการระเบิดหรือวางเพลิงทรัพย์สินราชการ (มาตรา 844) ความผิดเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารระหว่างรัฐ (มาตรา 875) ความผิดเกี่ยวกับปิ่นผิดกฎหมาย (มาตรา 924) ความผิดเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิดในการฆ่าหรือลักพาตัว การทำให้พิการหรือทำลายทรัพย์สินบางอย่างในต่างประเทศ (มาตรา 956) ความผิดเกี่ยวกับการทุจริตของธนาคาร (มาตรา 1005) ความผิดเกี่ยวกับการทุจริตของสถาบันเครดิต (มาตรา 1006) ความผิดเกี่ยวกับสถาบันประกันเงินฝากของรัฐกลาง (มาตรา 1007) ความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนหรือการขอเปิดใช้บัตรเครดิต (มาตรา 1014) ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (มาตรา 1030) ความผิดเกี่ยวกับการปกปิดทรัพย์สินจากสถาบันการเงิน (มาตรา 1032) ความผิดเกี่ยวกับการฆาตกรรม (มาตรา 1111) ความผิดเกี่ยวกับการฆาตกรรมเจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมายของสหรัฐอเมริกา (มาตรา 1114) ความผิด

เกี่ยวกับการมาตรการเจ้าหน้าที่ที่ต่างประเทศ (มาตรา 1116) ความผิดเกี่ยวกับการลักพาตัว (มาตรา 1201) ความผิดเกี่ยวกับการจับตัวประกัน (มาตรา 1203) ความผิดเกี่ยวกับการทำลายทรัพย์สินของรัฐบาล (มาตรา 1361) ความผิดเกี่ยวกับการทำลายทรัพย์สินภายในเรือเดินทะเลและดินแดนภายใต้อำนาจของสหรัฐอเมริกา (มาตรา 1363) ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์จากไปรษณีย์ (มาตรา 1708) ความผิดเกี่ยวกับการลอบสังหารประธานาธิบดี (มาตรา 1751) ความผิดเกี่ยวกับการจารกรรมธนาคารและไปรษณีย์ (มาตรา 2113, 2114) ความผิดเกี่ยวกับการนำทางเรือเดินทะเล (มาตรา 2280) ความผิดเกี่ยวกับการทำอันตรายท่าเรือเดินทะเล (มาตรา 2281) ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ (มาตรา 2319) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมสินค้าและบริการ (มาตรา 2320) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายในต่างประเทศ (มาตรา 2332) ความผิดเกี่ยวกับการใช้อาวุธทำลายล้างมวลมนุษย์ (มาตรา 2332a) ความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (มาตรา 2339 (a),(b)) ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดทางอาญาของกฎหมายเกี่ยวกับสารเคมีเฉพาะสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ที่จำเป็น (The Chemical Diversion and Trafficking Act of 1988) ความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติศุลกากร (The Tariff Act of 1930) ความผิดเกี่ยวกับการขนส่งยาเสพติดวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท (The Controlled Substance Act) ความผิดต่อการละเมิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกอาวุธ (The Controlled Substance Act) ความผิดต่อการละเมิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกอาวุธ (The Arms Export Control Act) ความผิดเกี่ยวกับการการละเมิดตามพระราชบัญญัติส่งออกอาวุธ (The Export Administration Act 1979) ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยอำนาจทางเศรษฐกิจฉุกเฉินระหว่างประเทศ (the International Emergency Economic Powers Act) ความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองอาหาร (The Food Stamp Act 1977) ความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติที่อยู่อาศัย (The Housing Act 1949) ความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติจดทะเบียนตัวแทนต่างชาติ (the Foreign Agents Registration Act 1938) พระราชบัญญัติการกระทำทุจริตในต่างประเทศ (the Foreign Corrupt Practices Act Crimes)

(E) การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมมลพิษทางน้ำ (the Federal Water Pollution Control Act (33 U.S.C. 1251 et seq.)) พระราชบัญญัติการทิ้งสิ่งของลงมหาสมุทร (the Ocean Dumping Act (33 U.S.C. 1401 et seq.)) พระราชบัญญัติป้องกันมลพิษทางเรือ (the Act to Prevent Pollution from Ships (33 U.S.C. 1901 et seq.)) พระราชบัญญัติน้ำดื่มปลอดภัย (the Safe Drinking Water Act (42U.S.C. 300f et seq.)) หรือพระราชบัญญัติการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร (The Resources Conservation and Recovery Act (42 U.S.C.6901 et seq.))

(F) การกระทำหรือกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับฟอกเงิน (Federal health care Money Laundering Control Act, (Online), สุขภาพของประชาชน)

https://www.ffiec.gov/bsa_aml_infobase/documents/regulations/ML_Control_1986.pdf สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2562)

(9) คำว่า “รายได้” (proceeds) หมายถึง ทรัพย์สินใด ๆ ที่ได้มาจากหรือได้รับหรือรับไว้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ผ่านรูปแบบการกระทำที่ผิดกฎหมาย และรวมถึง สิ่งที่ได้รับทั้งหมดจากการกระทำผิดกฎหมายดังกล่าว

(h) บุคคลใดที่สมคบกันจะกระทำความผิดใด ๆ ที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ หรือมาตรา 1957 จะต้องถูกลงโทษเช่นเดียวกับผู้ที่ได้กระทำความผิดนั้นตามที่ตนได้สมคบกัน

จากคำนิยามของ “การกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้” (Specified Unlawful Activity) จึงเห็นได้ว่า มาตรา 1956 มีความเชื่อมโยงกับมาตรา 1961 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ป้องกันการกระทำของมิฉาชีพ โดยมีได้กำหนดการกระทำความผิดเป็นฐานความผิดแค่เพียงฐานใดฐานหนึ่งเท่านั้น แต่ได้นำเอาฐานความผิดหลาย ๆ ฐานมารวมกันเป็น “แบบแผนของการประกอบมิฉาชีพ” เพื่อที่จะได้ตัวผู้บงการในการกระทำความผิดแต่ละฐานความผิดที่แท้จริงมาลงโทษเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นผล โดยในเรื่องเกี่ยวกับความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดความผิดมูลฐานรวมกันแล้วได้ประมาณ 200 ความผิดมูลฐาน ซึ่งเมื่อพิจารณาความผิดจากความผิดที่เป็นปัจจัยสำคัญนั้น คือ จะเป็นความผิดทางเศรษฐกิจและเป็นผลร้ายจากการกระทำความผิดดังกล่าวเหล่านี้ย่อมมีส่วนที่จะทำลายสังคม เศรษฐกิจ รวมถึงตลอดถึงजनมนุษยชาติ (สรเพชร ภิญ โย, 2553. หน้า 79-82)

3.2) มาตรา 1957 การได้รับทรัพย์สิน โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้ (Engaging in monetary transactions in property derived from specified unlawful activity)

(a) บุคคลใดก็ตามในกรณีที่กำหนดไว้ในข้อย่อย (d) บุคคลนั้นรู้เห็นหรือมีความพยายามที่จะมีส่วนร่วมในการทำธุรกรรมทางการเงินในทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่มีมูลค่ามากกว่า 10,000 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ และเป็น การ ได้มาจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายตามประเภทที่กำหนดไว้ จะต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในข้อ (b)

(b) (1) ยกเว้นตามที่กำหนดไว้ใน (2) การลงโทษสำหรับความผิดภายใต้บทบัญญัติซึ่งมีโทษปรับตามกฎหมาย 18 U.S.C., หรือจำคุกไม่เกิน 10 ปีหรือทั้งปรับทั้งจำ

(2) ศาลอาจกำหนดค่าปรับตาม (1) ไม่เกินสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องในการทำธุรกรรม

(c) ในการดำเนินคดีสำหรับความผิดตามมาตรา ๓๖๖ หน่วยงานรัฐบาลไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าจำเลยรู้ว่าการกระทำผิดกฎหมายจากการที่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้

(d) กรณีที่อ้างถึงในข้อ (a) คือ

(1) ความผิดตามมาตรา ๓๖๖ จะเกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาหรือในเขตอำนาจพิเศษทางทะเลหรือเขตแดนพิเศษของสหรัฐอเมริกา; หรือ

(2) ความผิดตามมาตรา ๓๖๖ จะเกิดขึ้นนอกประเทศสหรัฐอเมริกาและเขตอำนาจพิเศษดังกล่าว แต่จำเลยเป็นบุคคลสัญชาติสหรัฐอเมริกา (ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3077 แต่ไม่รวมถึงบทบัญญัติที่อธิบายไว้ในวรรค (2) (d) ของมาตราดังกล่าว)

(f) ถ้อยคำต่อไปนี้ใช้ในมาตรา ๓๖๖

(2) คำว่า “ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญา (criminally derived property) หมายถึง ทรัพย์สินใด ๆ ที่เข้าข่ายหรือได้มาจาก รายได้ที่ได้รับจากการกระทำความผิดอาญา

(3) คำว่า “การกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้” และ “รายได้” จะมีความหมายตามที่ได้กำหนดไว้ในส่วนนั้นของมาตรา 1956 (18 U.S. Code § 1957 - Engaging in monetary transactions in property derived from specified unlawful activity)

จากสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะใช้เป็นกฎหมายที่กำหนดความผิดมูลฐานเพื่อควบคุมการฟอกเงินของเหล่าอาชญากร ซึ่งมีการกำหนดห้ามการกระทำที่เกี่ยวข้องในการฟอกเงินในลักษณะกว้าง ๆ ของการ โอนเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม โดยผู้กระทำนั้นต้องมีเจตนาที่จะสนับสนุนการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมายหรือรู้ว่าการโอนเงินนั้นมีการกระทำไปโดยเจตนาที่จะปกปิดแหล่งที่มาหรือเจ้าของเงิน หรือการควบคุมเงินหรือการหลบเลี่ยงการรายงาน การ โอนเงินและกฎหมายฉบับนี้ยังมีการเน้นเกี่ยวกับเจตนาในใจของผู้กระทำความผิด โดยที่กฎหมายฉบับนี้จึงมีขอบเขตในการที่จะใช้บังคับกับบุคคลทั่วไปและสถาบันการเงินในการ โอนรายได้อันมิชอบด้วยกฎหมาย อันถือว่าเป็นการกระทำความผิดมูลฐานการกระทำความผิด (Felony) (United States, 2012, p.43)

ในตอนแรกมุ่งหมายเพื่อต่อต้านปัญหาการฟอกเงินที่ได้มาจากอาชญากรรมยาเสพติดเท่านั้น แต่ต่อมาได้มีการปรับปรุงให้ครอบคลุมถึงการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้ (Specified Unlawful Activity) หรือ ความผิดมูลฐาน (Predicate Crimes) (วีระพงษ์ บุญโยภาส, 2544, หน้า 69)

ความคิดเกี่ยวกับการฟอกเงินตามรัฐบัญญัติควบคุมการฟอกเงิน ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2529) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

(1) การฟอกเงินที่เกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน (Financial Transaction) คือ ความคิดในการพยายามทำธุรกรรมโดยใช้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานที่ระบุหรือที่เรียกว่า Specified Unlawful Activity ซึ่งปัจจุบันมีประมาณ 200 ฐานความผิด

(2) การผ่านข้ามแดนสหรัฐอเมริกาโดยไม่แจ้งรายการตราสารการเงิน เป็นความคิดในการพยายามเคลื่อนย้ายเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานข้ามเขตแดนสหรัฐอเมริกา

(3) การฟอกเงิน โดยปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่เพื่อหลอกลวงนักฟอกเงินหรือที่เรียกว่า Sting Operation ซึ่งคล้ายคลึงกับการฟอกเงินที่เกี่ยวกับธุรกรรมตามประเภทแรก แต่มีข้อแตกต่างคือ เงินหรือทรัพย์สินไม่จำเป็นต้องมาจากความผิดมูลฐานฟอกเงินจริง ๆ แต่เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่เจ้าหน้าที่ใช้ล่อนักฟอกเงิน โดยแสดงให้เห็นและผู้กระทำเชื่อว่าจะทำธุรกรรมได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน (วรวิณี ภูเพียน, 2550, หน้า 8)

4) รัฐบัญญัติต่อต้านการก่อการร้าย ค.ศ. 2001 (พ.ศ. 2544) (USA Patriot Act 2001) สหรัฐอเมริกาได้มีการออกกฎหมายต่อต้านการก่อการร้าย ค.ศ. 2001 (พ.ศ. 2544) ให้เป็นกฎหมายปราบปรามแหล่งเงินทุนขององค์กรก่อการร้ายข้ามชาติโดยเพิ่มฐานความผิดให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินรวมถึงการกระทำความผิดดังต่อไปนี้ด้วย (วีระพงษ์ บุญโยภาส และคณะ, 2548, หน้า 33-34)

(1) การฟอกเงินในสหรัฐอเมริกา ที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรมนอกประเทศและการวางแผนเพื่อประกอบอาชญากรรมทางการเมืองในสหรัฐอเมริกา

(2) การฟอกเงินผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Cyber Money Laundering) หรือเพื่อสนับสนุนองค์กรก่อการร้ายข้ามชาติ

(3) การเพิ่มโทษสำหรับความผิดฐานเคลื่อนย้ายเงินตราออกนอกประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต

(4) ให้ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา (Supreme Court) มีอำนาจในการพิจารณาเปรียบเทียบปรับผู้ที่เคลื่อนย้ายเงินออกนอกประเทศมากกว่า 300,000 เหรียญสหรัฐ และไม่รายงานต่อหน่วยงานของศุลกากร

(5) ให้อำนาจเจ้าหน้าที่สหรัฐอเมริกาในการดำเนินคดีการฉ้อ โกงบัตรเครดิตต่าง ๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เกิดขึ้นนอกประเทศ

(6) ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดีสถานที่ที่มีการวางแผนและเตรียมการกระทำฟอกเงินได้

จะเห็นได้ว่า การกำหนดความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา ดังกล่าวจะเป็นอาชญากรรมของรัฐกลาง (Federal Crimes) หรือความผิดมูลฐานที่รัฐเห็นว่าเป็นภัยคุกคามต่อทั้งประเทศ ไม่ใช่เพียงมลรัฐใดมลรัฐหนึ่ง และการกำหนดความผิดมูลฐานที่มีพื้นฐานมาจากอาชญากรรมทางการเงินแทบทั้งสิ้น โดยเฉพาะกระบวนการในการสร้างรายได้จากอาชญากรรมที่สำคัญคือ ยาเสพติด หลบเลี่ยงภาษี การก่อการร้าย รวมถึงการประกอบธุรกิจผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่อง การกระทำความผิดอาญาที่รัฐได้กำหนดไว้ส่วนใหญ่จะทำในรูปแบบขบวนการขนาดใหญ่และมีการสมคบและช่วยเหลือกันกระทำความผิดและมีลักษณะที่สลับซับซ้อนยากแก่การตรวจสอบ จึงได้ออกกฎหมายในลักษณะดังกล่าวนี้

จากการศึกษากฎหมายฟอกเงินของสหรัฐอเมริกาทั้ง 4 ฉบับดังกล่าวจะเห็นได้ว่า วิธีพิจารณาความอาญาและอาชญากรรมแห่งรัฐ ข้อ 18 ตามประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐ นั้นไม่ได้มีการบ่งชี้ความผิดมูลฐานอย่างชัดเจน สำหรับรัฐบัญญัติความลับธนาคาร ค.ศ. 1970 และรัฐบัญญัติควบคุมการฟอกเงิน ค.ศ. 1986 ทั้ง 2 ฉบับนี้ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ค่อนข้างเห็นได้ชัด คือ รัฐบัญญัติความลับธนาคาร ค.ศ. 1970 มีการกำหนดเจตจำนง (Will) เพื่อพิสูจน์ทราบแหล่งที่มาของเงิน ปริมาณและความเคลื่อนไหวของกระแสการเงินที่อยู่ในธนาคาร สถาบันการเงินต่าง ๆ เพราะฉะนั้นความผิดมูลฐานของกฎหมายฉบับนี้ก็จะเกี่ยวข้องกับความผิดของสถาบันการเงิน ส่วนรัฐบัญญัติควบคุมการฟอกเงิน ค.ศ. 1986 เป็นการกำหนดความผิดมูลฐานในหลายลักษณะให้ครอบคลุมการโอนเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรม โดยผู้กระทำนั้นต้องมีเจตนาที่จะสนับสนุนการกระทำความผิด หรือรู้ว่าการโอนเงินนั้นมีวัตถุประสงค์ที่จะปกปิดแหล่งที่มาหรือเจ้าของเงิน หรือหลบเลี่ยงการรายงานการโอนเงิน เป็นการเอาผิดกับบุคคลทั้งหลายที่เกี่ยวข้องทั้งสถาบันการเงินและบุคคลธรรมดา และรัฐบัญญัติการต่อต้านการก่อการร้าย ค.ศ. 2001 นั้นได้กำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนเงินทุนแก่องค์กรก่อการร้ายข้ามชาติเป็นความผิดที่นำไปสู่การฟอกเงิน

จากกฎหมายทั้ง 4 ฉบับนี้ ทำให้ทราบหลักเกณฑ์การกำหนดความผิดมูลฐานของสหรัฐอเมริกาประการหนึ่งว่า การกระทำความผิดอาญาที่จะเป็นความผิดมูลฐานจะต้องมาจากอาชญากรรมร้ายแรง ซึ่งความผิดอาญาร้ายแรง (Felony) คือ ความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป (felony is a crime of a graver or more serious nature, normally jail term more than 1 year) (จิริ นทิพย์ ตรีตริงศรีคุณ, 2556, หน้า 41)

5) รัฐบาลัญญัติปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล

18 U.S.C. 1963 ของรัฐบาลัญญัติปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล (Racketeer Influenced and Corrupt Organization Statute (RICO)) นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการแทรกแซงในทางธุรกิจจากองค์กรอาชญากรรม ดังนั้น การเอาไปซึ่งประโยชน์ของจำเลยในธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมายจึงเป็นปัจจัยสำคัญของ RICO ซึ่งการที่จะริบทรัพย์สินตาม 18 U.S.C 1963 ได้ขึ้นอยู่กับคำพิพากษาว่า จำเลยได้กระทำความผิดตามมาตรา 18 U.S.C. 1963 หรือไม่ กล่าวคือ ข้อกล่าวหาของการกระทำความผิดตาม RICO เป็นข้อหาของการกระทำความผิดอาญาครั้งก่อนอันเป็นแบบของการกระทำมิฉฉาชีพ ซึ่งมาตรา 1962 (a) ได้บัญญัติห้ามไม่ให้ใช้เงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมาย เพื่อให้ได้มาหรือคงไว้ ซึ่งผลประโยชน์ในธุรกิจโดยผ่านการกระทำที่ผิดกฎหมาย และมาตรา 1962 (c) ห้ามไม่ให้ใช้ธุรกิจเพื่อชกแจงการกระทำที่ผิดกฎหมาย และเมื่อบุคคลใดต้องคำพิพากษาตามข้อหาที่ได้บัญญัติไว้ใน RICO บุคคลนั้นจะต้องรับโทษจำคุก ปรับ และริบทรัพย์สิน

การริบทรัพย์สินที่กำหนดไว้ตาม 18 U.S.C. 1963(a) (1) การได้ทรัพย์สินมาซึ่งประโยชน์โดยไม่ชอบ โดยมาตรานี้ให้อำนาจรัฐที่จะริบ “ประโยชน์ใด ๆ” ที่ได้รับหรือคงอยู่โดยการละเมิดกฎหมาย RICO คำว่า “ประโยชน์ใด ๆ” ศาลสูงของสหรัฐอเมริกาได้วินิจฉัยไว้ว่ารวมถึงรูปแบบใดๆ ของทรัพย์สินและรวมทั้งกำไรหรือรายได้ซึ่งได้รับผ่านหรือส่งมาตามการกระทำผิดกฎหมาย RICO กรณีนี้รัฐมีหน้าที่พิสูจน์แต่เพียงว่าจำเลยได้รับจำนวนของรายได้โดยผิดกฎหมายจากการประกอบมิฉฉาชีพแต่ไม่ต้องพิสูจน์ถึงที่มาของรายได้ที่จำเลยเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ดังนั้น ผลของการริบทรัพย์สินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการริบเงิน คือ การริบทรัพย์สินเป็นโทษที่มุ่งกระทำต่อตัวบุคคล เมื่อมีคำพิพากษาให้ริบเงินเป็นจำนวนที่แน่นอน ก็คือ เงินที่จำเลยได้รับมาโดยผิดกฎหมาย ซึ่งจะเป็นจำนวนเงินเท่าใดก็ตาม รัฐไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ร่องรอยของรายได้มาโดยมิชอบเพื่อที่จะแยกแยะออกมาว่าเป็นตัวเงินใด เพราะเป็นสิ่งที่สัมผัสได้ รัฐเพียงแต่พิสูจน์ว่าจำเลยได้รับเงินจำนวนหนึ่งก็เป็นการเพียงพอแล้ว และแม้ว่าจำเลยจะโอนหรือจำหน่ายผลกำไรหรือกำไรของตนไปก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษา รัฐก็ยังคงสามารถที่จะริบจำนวนรายได้ที่มิชอบนั้นได้ เนื่องจากอาจสันนิษฐานได้ว่าเงินจำนวนนั้นเคยรวมอยู่ในทรัพย์สินที่จำเลยเป็นเจ้าของอยู่

การริบทรัพย์สินคดีอาชญากรรมคดีนี้ ได้นำหลัก relation back doctrine ซึ่งมีสาระสำคัญว่า “ให้พิจารณาย้อนหลังไปถึงสิทธิที่ปวง กรรมสิทธิ์ และผลประโยชน์ในทรัพย์สินที่จะริบตกเป็นของสหรัฐอเมริกานั้น จะต้องอยู่ภายในเขตอำนาจของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ในขณะที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น” ทำให้การโอนต่อๆ มาไม่มีผลทางกฎหมาย กล่าวคือ จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เพื่อให้พ้นจากการถูกริบทรัพย์สินไม่ได้ ซึ่งเป็นการยึดหลักมาจากการริบทรัพย์สินที่ไม่ใช้กระบวนการทาง

อาญามาใช้กับการริบทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางอาญา ทั้งนี้ เว้นแต่ผู้รับ โอนจะเป็นผู้สุจริตที่รับ โอน โดยมีค่าตอบแทนและขณะที่รับ โอนไม่มีเหตุที่จะเชื่อว่าทรัพย์สินนั้นอยู่ในบังคับแห่งริบทรัพย์สิน (18 U.S.C. 1963(c)) และ 21 U.S.C. 853 (c))

5.2.2 เครือรัฐออสเตรเลีย

เครือรัฐออสเตรเลียถือว่าเป็นประเทศที่มีระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการฟอกเงินที่มีความสมบูรณ์มากที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง ที่ใช้มาตรการในการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นกฎหมายที่มีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทุกรูปแบบอย่างครบวงจร (ไชยยศ เหมะรัชตะ, 2540, หน้า 36) ซึ่งปัจจุบันเครือรัฐออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีอันดับความเสี่ยงต่ำในการฟอกเงินเป็นอันดับที่ 44 จากทั้งหมด 149 ประเทศทั่วโลก และเป็นประเทศที่มีความเสี่ยงต่ำในการฟอกเงินในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก อยู่ที่อันดับ 4 จากทั้งหมด 21 ประเทศ (Basel Governance, (Online), <https://baselgovernance.org/> สืบค้นเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2562)

เครือรัฐออสเตรเลียมีการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาภายใต้ Division 400 ตามพระราชบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา ค.ศ. 1995 (Criminal Code Act 1995) (the Criminal Code หรือ CC) และมีการดำเนินการตามอนุสัญญาเวียนนา มาตรา 3(1) (ข) และ (ค) และอนุสัญญาพาเลโอโม มาตรา 6(1) (Division 400.2 (CC) ครอบคลุมการได้รับ ครอบครอง ปกปิด จำหน่าย นำเข้า ส่งออกหรือเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมของธนาคาร ซึ่งยังรวมถึงการ โอน เปลี่ยนสภาพ อำพราง การถือครอง) การมีส่วนร่วม การเข้าร่วมหรือการสมคบ การช่วยเหลือและสนับสนุน การให้คำปรึกษาหรือการจัดการ การยุบและการสมคบ ทั้งหมดจะครอบคลุมภายใต้ส่วนที่ 2.4 ของพระราชบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา (CC) ส่วน “การรู้” (Knowledge) เป็นสิ่งที่ต้องการ (ความเชื่อ, ประมาทโดยจงใจหรือประมาทธรรมดา) ถึงแม้ว่า Division 400.9 ตามพระราชบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา (CC) จะเป็นแบ่งแยกการกระทำผิดกฎหมายไว้ “การจัดการทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด”

พระราชบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา ค.ศ. 1995 (พ.ศ. 2538) (CC) ใช้แนวทางระดับขั้นต่ำ (Threshold Approach) เป็นความผิดมูลฐานที่นำไปสู่การฟอกเงินประกอบไปด้วยการกระทำความผิดอาญาทั้งหมดที่สามารถกำหนดเป็นระดับการลงโทษได้ เช่น ความผิดที่มีอัตราโทษขั้นต่ำจำคุก 12 เดือน (Division 400.1 CC และมาตรา 4G ตามพระราชบัญญัติอาชญากรรม ค.ศ. 1914 (พ.ศ. 2457) (Crime Act 1914) (FATF and APG, 2015, p.131) ส่วนคำนิยามของการฟอกเงินมีการกำหนดอย่างกว้าง ๆ ในประมวลกฎหมายอาญา โดยไม่ได้มีการจำกัดความผิดมูลฐานโดยระบุรายชื่อเฉพาะเจาะจง และแทนที่จะกำหนดความผิดมูลฐานเป็นจำคุกขั้นต่ำอย่างน้อย 1 ปี เครือรัฐ

ออสเตรเลียกำหนดการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นพิเศษจากแต่ละจำนวนที่กำหนดโดยเงินตราที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมและระดับเจตนาของผู้ถูกกล่าวหา (Australian Government, (Online), <https://www.australia.gov.au/> สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2562)

1) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ค.ศ. 2006 (พ.ศ. 2549) แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2016 (พ.ศ. 2559) (Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Act 2006)

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ค.ศ. 2006 (พ.ศ. 2549) ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 2016 (พ.ศ. 2559) โดยกำหนดความหมายของการฟอกเงินไว้ว่า การฟอกเงิน หมายถึง การดำเนินการรวมถึงกรณีดังต่อไปนี้

(ก) ความผิดอาญาใน Division 400 ของประมวลกฎหมายอาญา (Criminal Code Act 1995) หรือ

(ข) ความผิดอาญาของกฎหมายของรัฐหรือเขตการปกครองที่มีลักษณะคล้ายกับความผิดที่ได้อ้างถึงในวรรค (ก) หรือ

(ค) ความผิดอาญาในกฎหมายของต่างประเทศหรือส่วนหนึ่งของต่างประเทศที่มีลักษณะคล้ายกับความผิดที่ได้อ้างถึงในวรรค (ก)

2) พระราชบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา ค.ศ. 1995 (พ.ศ. 2538) (Crime Code Act 1995)

พระราชบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา ค.ศ. 1995 (พ.ศ. 2538) ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในวันที่ 14 มีนาคม ค.ศ. 2016 (พ.ศ. 2559) โดยในส่วนของความผิดฐานฟอกเงินนั้นอยู่ใน Division 400 โดยกำหนดความผิดอาญาที่เป็นความผิดนำไปสู่การฟอกเงินจากความผิดที่สามารถลงโทษได้ในเครือจักรภพออสเตรเลีย (Commonwealth indictable offence) ความผิดที่สามารถลงโทษได้ในเครือจักรภพ หมายความว่า ความผิดต่อกฎหมายเครือจักรภพหรือความผิดต่อกฎหมายของรัฐ (นอกเหนือจากรัฐในเขตการปกครองออสเตรเลียแคปปีทอลเทอร์ริทอรี (Australian Capital Territory) และเขตการปกครองนอร์ธเทิร์นเทอร์ริทอรี (Northern Territory) ซึ่งอาจจะเกี่ยวกับความผิดซึ่งสามารถลงโทษ แม้ว่าในบางสถานการณ์อาจจะเกี่ยวกับคดีที่มีความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ (Summary offence)

2.1) Division 400.1 คำนิยามศัพท์

(1) ในหมวดนี้ (Crime Code Act 1995)

“เกี่ยวข้องกับเงินตราหรือทรัพย์สินอย่างอื่น ๆ” (Deals with money or other property) มีการให้ความหมายไว้ใน Division 400.2

“เครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิด” (Instrument of crime) หมายถึง เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิด ถ้ามีการใช้ในการกระทำความผิดหรือถูกใช้อำนวยความสะดวกในการกระทำความผิดอันเป็นการกระทำความผิดกฎหมายในเครือจักรภพรัฐ เขตการปกครองหรือต่างประเทศ ที่อาจจะเกี่ยวข้องกับความผิดอาญาที่สามารถลงโทษได้ (แม้ว่าในบางสถานการณ์อาจจะเกี่ยวกับคดีที่มีความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ (Summary offence))

“ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด” (Proceeds of crime) หมายถึง เงินตราใด ๆ หรือทรัพย์สินอย่างอื่นที่ได้รับมาทั้งหมดหรือบางส่วนหรือเกิดขึ้น โดยทางตรงหรือทางอ้อม โดยบุคคลใด ๆ จากการกระทำความผิดกฎหมายเครือจักรภพ รัฐ เขตการปกครอง หรือต่างประเทศ ที่อาจจะเกี่ยวข้องกับความผิดอาญาที่สามารถลงโทษได้ (แม้ว่าในบางสถานการณ์อาจจะเกี่ยวกับคดีที่มีความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ (Summary offence))

2.2) Division 400.2 คำว่า “เกี่ยวข้องกับเงินตราหรือทรัพย์สินอย่างอื่น” (Deals with money or other property) หมายถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเงินตราหรือทรัพย์สินอย่างอื่น ถ้าบุคคลนั้นกระทำการใด ๆ ดังต่อไปนี้

- (ก) ได้รับ, ครอบครอง, ปกปิด, จำหน่าย เงินตราหรือทรัพย์สินอย่างอื่น
- (ข) นำเข้าเงินตราหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเข้าไปในเครือรัฐออสเตรเลีย
- (ค) ส่งออกเงินตราหรือทรัพย์สินอย่างอื่นออกจากเครือรัฐออสเตรเลีย
- (ง) มีส่วนร่วมในการรายงานธุรกรรมของธนาคาร (Banking Transaction) ที่เกี่ยวข้องกับเงินตราหรือทรัพย์สินอย่างอื่น

2.3) Division 400.2A “การกระทำความผิดที่เกี่ยวกับเครื่องมือในการกระทำความผิด” (Application of offences relating to possible instruments of crime)

(1) มาตรานี้จะมีส่งผลต่อการบังคับใช้ Division 400.3, 400.4, 400.5, 400.6, 400.7 และ 400.8 เท่าที่จะเกี่ยวข้องกับ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเงินตราหรือทรัพย์สินอย่างอื่น ๆ ที่

- (ก) บุคคลนั้นตั้งใจที่จะเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด หรือ
 - (ข) มีความเสี่ยงที่จะเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด
- (2) การนำมาตรานี้ไปใช้อย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ที่อธิบายไว้ในอนุมาตรา (3) และ (4)

(3) พฤติการณ์หนึ่งเป็นการได้เงินตราหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นการได้มาโดยเจตนา หรือที่มีความเสี่ยงของการกลายเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิดในความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ดังนี้

- (ก) ความผิดอาญาที่สามารถลงโทษได้ในเครือจักรภพ
- (ข) ความผิดอาญาที่สามารถลงโทษได้ในต่างประเทศ หรือ
- (ค) ความผิดอาญาที่สามารถลงโทษได้ในรัฐและอยู่ในระดับรัฐบาลกลาง หรือ
- (ง) ความผิดอาญาที่สามารถลงโทษได้ในเขตการปกครอง Australian Capital
- (จ) ความผิดอาญาที่สามารถลงโทษได้ในเขตการปกครอง Northern

(4) อีกรณีหนึ่งเกี่ยวข้องกับเงินตราหรือทรัพย์สินอย่างอื่นที่ปรากฏขึ้น

(ก) ในระหว่างหรือมุ่งประสงค์ในการนำเข้าสู่สินค้าหรือการส่งสินค้าออกจากเครือรัฐออสเตรเลีย

(ข) โดยการติดต่อสื่อสารโดยใช้ไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ หรือบริการอื่น ๆ ตามหมายความในวรรค 51(v) ตามรัฐธรรมนูญ หรือ

(ค) ในระหว่างการขนาคาร์ (นอกเหนือจากขนาคาร์กลางที่ไม่ขยายเกินขอบเขตไปถึงรัฐที่เกี่ยวข้อง)

(ง) นอกเหนือเครือรัฐออสเตรเลีย

(5) นำความรับผิดโดยสมบูรณ์มาใช้กับอนุมาตรา (3) และ (4)

2.4) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดและอื่น ๆ (Division 400.3-400.8)

2.4.1) Division 400.3 เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดและอื่น ๆ (Dealing in proceeds of crime etc) เป็นเงินตราหรือทรัพย์สินมูลค่า 1,000,000 ดอลลาร์ออสเตรเลียขึ้นไป

(1) บุคคลนั้นมีความผิด ถ้า

(a) บุคคลนั้นเกี่ยวข้องกับเงิน หรือทรัพย์สินอื่น (deals with money or other property) และ

(b) อย่างใดอย่างหนึ่ง:

(i) เงินหรือทรัพย์สินคือและบุคคลนั้นเชื่อว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด หรือ

(ii) บุคคลนั้นตั้งใจว่าเงินหรือทรัพย์สินจะกลายเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด และ (c) ณ เวลาที่ทำธุรกรรมมูลค่าของเงินและทรัพย์สินอื่น ๆ คือ 1,000,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือมากกว่า

บทลงโทษ: จำคุก 25 ปีหรือ 1,500 หน่วยโทษหรือทั้งจำทั้งปรับ

(2) บุคคลนั้นมีความผิดถ้า:

(a) บุคคลนั้นเกี่ยวข้องกับเงินหรือทรัพย์สินอื่น (deals with money or other property) และ

(b) อย่างใดอย่างหนึ่ง:

(i) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือ

(ii) มีความเสี่ยงที่เงินหรือทรัพย์สินจะกลายเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด และ

(c) บุคคลนั้นมีความประมาทโดยจงใจต่อความจริงที่ว่าเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือความจริงที่ว่ามีความเสี่ยงที่จะกลายเป็นเครื่องมือของอาชญากรรม (ตามที่ต้องการ) และ

(d) ในช่วงเวลาของการทำธุรกรรมมูลค่าของเงินและทรัพย์สินอื่น ๆ คือ 1,000,000 ดอลลาร์ออสเตรเลียหรือมากกว่า

บทลงโทษ: จำคุก 12 ปีหรือ 720 หน่วยโทษหรือทั้งสองอย่าง

(3) บุคคลนั้นมีความผิดถ้า:

(a) บุคคลนั้นเกี่ยวข้องกับเงินหรือทรัพย์สินอื่น (deals with money or other property) และ

(b) อย่างใดอย่างหนึ่ง:

(i) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือ

(ii) มีความเสี่ยงที่เงินหรือทรัพย์สินจะกลายเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด และ

(c) บุคคลนั้นกระทำโดยประมาทเลินเล่อ ซึ่งมีข้อเท็จจริงว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือข้อเท็จจริงว่ามีความเสี่ยงที่จะกลายเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด และ

(d) ในช่วงเวลาของการทำธุรกรรมมูลค่าของเงินและทรัพย์สินอื่น ๆ คือ 1,000,000 ดอลลาร์ออสเตรเลียหรือมากกว่า

บทลงโทษ: จำคุก 5 ปีหรือ 300 หน่วยโทษหรือทั้งจำทั้งปรับ

- (4) ความรับผิดชอบแบบสมบูรณ์มีผลบังคับใช้กับย่อหน้า (1) (c), (2) (d) และ (3) (d)
- 2.4.2) Division 400.4 เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด และอื่น ๆ (Dealing in proceeds of crime etc) เป็นเงินตราหรือทรัพย์สินมูลค่า 100,000 ดอลลาร์ออสเตรเลียขึ้นไป
- 2.4.3) Division 400.5 เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด และอื่น ๆ (Dealing in proceeds of crime etc) เป็นเงินตราหรือทรัพย์สินมูลค่า 50,000 ดอลลาร์ออสเตรเลียขึ้นไป
- 2.4.4) Division 400.6 เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด และอื่น ๆ (Dealing in proceeds of crime etc) เป็นเงินตราหรือทรัพย์สินมูลค่า 10,000 ดอลลาร์ออสเตรเลียขึ้นไป
- 2.4.5) Division 400.7 เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด และอื่น ๆ (Dealing in proceeds of crime etc) เป็นเงินตราหรือทรัพย์สินมูลค่า 1,000 ดอลลาร์ออสเตรเลียขึ้นไป
- 2.4.6) Division 400.8 เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด และอื่น ๆ เป็นเงินตราหรือทรัพย์สินใด ๆ ที่มีราคา

2.5) Division 400.9 เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด และอื่น ๆ (Crime Code Act 1995)

(3) พระราชบัญญัติศุลกากร ค.ศ. 1901 (พ.ศ. 2444) (Customs Act 1901)

กฎหมายฉบับนี้ทำให้รัฐมีอำนาจในการยึดรายได้ซึ่งมีที่มาจากการค้ายาเสพติด ไม่ว่าจะ เป็นเงินสด เช็ค หรือทรัพย์สิน (มาตรา 229A) และให้อำนาจศาลสั่งปรับผู้กระทำความผิดได้สูง เท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับมาจากการค้ายาเสพติด (มาตรา 243)

อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับนี้ก็ได้กำหนดความผิดมูลฐานเกี่ยวกับยาเสพติดโดยตรง เพียงแต่ใช้ป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติด โดยให้อำนาจรัฐใช้มาตรการบังคับเกี่ยวกับ ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดดังกล่าว

(4) พระราชบัญญัติการคืนรายได้จากการประกอบอาชญากรรม ค.ศ. 1987 (Proceeds of Crime Act 1987)

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้หลายประการ คือ

(4.1) ให้ศาลมีอำนาจในการสั่งยึดทรัพย์สินที่ใช้หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

(4.2) ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการขออำนาจศาล สั่งให้สถาบันการเงินส่ง ข้อมูลของบุคคลใดให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อมีเหตุอันควรสงสัย หรือเชื่อว่าข้อมูลของบุคคลใด แสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นกำลังหรือกำลังจะกระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ขั้หาที่รุนแรง (Serious offense) เช่น การค้ายาเสพติด การฉ้อ โกง การฟอกเงิน การหลีกเลียงภาษี

เป็นต้น หรือแสดงว่าบุคคลนั้น ได้รับหรือกำลังจะได้รับผลประโยชน์ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการกระทำความผิด

(4.3) ให้สถาบันการเงินเก็บรักษาเอกสารหลักฐานธุรกรรมทางการเงิน (Financial Transaction Document) ไว้อย่างน้อยเป็นเวลา 7 ปี

(4.4) หากเจ้าหน้าที่ตำรวจเชื่อว่าบุคคลใดมีทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการกระทำความผิด (Tainted Property) ไว้ในครอบครอง สามารถขอหมายค้นจากศาลได้ หรือขอหมายค้นทางโทรศัพท์ได้ ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน

(4.5) บทกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำการฟอกเงิน ในกรณีเป็นบุคคลธรรมดาปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีเป็นนิติบุคคล ปรับไม่เกิน 600,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย (ไชยยศ เหมะรัชตะ, 2540, หน้า 37)

กฎหมายฉบับนี้เป็นการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งได้แก่ ศาลยุติธรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจและกำหนดบทลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด มิได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้อย่างชัดเจน แต่น่าจะหมายถึงการกระทำความผิดข้อหาที่รุนแรงตามที่ได้ยกตัวอย่างไว้

(5) พระราชบัญญัติว่าด้วยการรายงานธุรกรรมทางการเงิน (Financial Transaction Reports Act 1988 (FTR Act)) (เดิมเรียกว่า Cash Transaction Report Act 1988)

มาตรการรายงานธุรกรรมทางการเงินตามกฎหมายฉบับนี้ครอบคลุมธุรกรรมทางการเงินทุกประเภท ไม่จำกัดเฉพาะในรูปของเงินสดเท่านั้น เมื่อมีการรายงานธุรกรรมมายังหน่วยงานที่เรียกว่า Australian Transaction Reports and Analysis Centre (AUSTRAC) หน่วยงานนี้จะทำหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลแล้วส่งไปยังหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป ซึ่งธุรกรรมที่ต้องรายงานตามกฎหมายฉบับนี้ คือ การรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการโอนเงินสด และการรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย ผู้ค้าเงินสด (Cash Dealer) ผู้เป็นคู่ค้าฝ่ายหนึ่งของธุรกรรมต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าว เมื่อมีข้อมูล (วีระพงษ์ บุญโยภาส และคณะ, 2548, หน้า 42)

กฎหมายนี้เป็นเครื่องมือของเจ้าหน้าที่รัฐในการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดต่าง ๆ เช่น การหลีกเลี่ยงภาษี การกระทำความผิดตามกฎหมายหุ้นส่วนบริษัท การฟอกเงินจากการค้ายาเสพติด และจากองค์กรอาชญากรรม เป็นต้น จากการทำธุรกรรมทางการเงินทั้งภายในและนอกประเทศทุกประเภท ไม่ได้มุ่งเน้นการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่อย่างใด แต่ความผิดมูลฐานน่าจะเกี่ยวกับธุรกรรมโอนเงินทั้งหมดและพฤติกรรมหลีกเลี่ยงภาษี

(6) กฎหมายศุลกากรและสรรพสามิต ค.ศ. 1996 (พ.ศ. 2539) แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2018 (พ.ศ. 2561) (Customs and Excise Act 1996)

ในการดำเนินการกับทรัพย์สินของเครือรัฐออสเตรเลียนั้น มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งเพื่อดำเนินการหรือทรัพย์สินของกลางที่ยึดมาในคดี โดยจัดให้มีการรักษาทรัพย์สินนั้นไว้อย่างดีจนกว่าจะถึงที่สุด โดยการดำเนินการต้องกระทำอย่างเหมาะสม แต่เจ้าพนักงานไม่สามารถจัดการกับทรัพย์สินของกลางจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ยกเว้นลักษณะของทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษา กล่าวคือ มีลักษณะที่เบาเสียวง่าย หรือเสื่อมราคาหรือเห็นเป็นการสมควร ก็ให้จัดการนำออกขายทอดตลาดก่อนศาลมีคำพิพากษาแล้วนำเงินที่ได้มาเก็บรักษาไว้แทนของกลาง ทั้งนี้ เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 230

จากการศึกษากฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐานและมาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัด จำนวน 5 ฉบับ คือ Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Act 2006 Crime Code Act 1995 Customs Act 1901 Proceed of Crime Act 1987 Cash Transaction Report Act 1988 ที่กำหนดให้รัฐสามารถยึดทรัพย์สิน (รายได้) ที่ได้มาจากการซื้อขายเสพติดและให้ศาลมีอำนาจสั่งปรับผู้กระทำความผิดได้เป็นจำนวนที่สูงเท่ากับผลประโยชน์ที่ได้มาจากการซื้อขายเสพติด ซึ่งผู้กระทำความผิดจะถูกยึดทรัพย์สิน และถูกปรับเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แม้จะไม่ใช่ความผิดมูลฐานโดยตรงของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่อาจถือได้ว่าความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดตามกฎหมายฉบับนี้เป็นความผิดมูลฐานโดยอ้อม ทั้งนี้ เพราะกฎหมายฉบับนี้ได้ลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด เพียงแต่ให้อำนาจรัฐยึดทรัพย์สินและให้อำนาจศาลสั่งปรับเท่านั้น และตามพระราชบัญญัติว่าด้วยรายได้จากการประกอบอาชญากรรม (Proceed of Crime Act 1987) เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐรวมทั้งศาลยุติธรรม ขอให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลของผู้ที่ทำ หรือกำลังจะกระทำที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นข้อหารุนแรง (Serious Offence) (United States Department of State, (Online), <http://www.state.gov/j/inl/rls/nrcrpt/2016/vol2/253380.htm> สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2563) ซึ่งได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด การก่อโจงเป็นขบวนการ (Organize Crime) การฟอกเงิน และการเลียงกาย หรือผู้ที่ได้รับหรือกำลังได้รับผลประโยชน์ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการกระทำความผิดดังกล่าว (คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548, หน้า 326) จึงอาจกล่าวได้ว่า ความผิดมูลฐานของเครือรัฐออสเตรเลียหมายถึงความผิดที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้อหารุนแรง แต่ก็ไม่ได้กำหนดโดยเฉพาะเจาะจง เพียงแต่กำหนดไว้ในลักษณะครอบคลุมกว้าง ๆ ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงหลักเกณฑ์อื่น ๆ ตามที่กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กำหนดไว้ด้วยเช่นกัน

5.2.3 ประเทศนิวซีแลนด์

ประเทศนิวซีแลนด์เป็นประเทศที่มีอันดับความเสี่ยงในการฟอกเงินต่ำมาก โดยในปี ค.ศ. 2016 ประเทศนิวซีแลนด์มีอันดับความเสี่ยงต่ำในการฟอกเงินในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิกอยู่ที่อันดับ 1 จากทั้งหมด 21 ประเทศ และอันดับความเสี่ยงในการฟอกเงินต่ำอยู่อันดับที่ 5 จาก 149 ประเทศทั่วโลก (Basel Governance. (2016). (Online). <https://baselgovernance.org>. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562) ประเทศนิวซีแลนด์มีความผิดฐานฟอกเงินภายใต้พระราชบัญญัติอาชญากรรม (Crime Act) และพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้ยาโดยมิชอบ (The Misuse of Drugs Act) ประเทศนิวซีแลนด์ได้นำการผสมผสาน (Combined) ระหว่างแนวทางการระบุรายชื่อ (List Approach) และแนวทางระดับขั้นต่ำ (Threshold Approach) ของความผิดมูลฐานมาใช้ โดยทั้งหมดจะเป็นความผิดอาชญากรรมร้ายแรง และความผิดยาเสพติด โดยเฉพาะ ความผิดมูลฐานจะครอบคลุมประเภทความผิดที่กำหนดไว้ 21 ประเภท ถึงแม้ว่าความผิดอาชญาจะไม่กว้างเพียงพอไปถึงความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้าอาวุธ นอกจากนี้ยังมีความผิดลำดับรองครอบคลุมขอบเขตที่นำไปสู่ความผิดฐานฟอกเงิน (FATF/OECD and APG, 2009, p.7) ความผิดอาชญากรรมร้ายแรงเป็นการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุก 5 ปี ขึ้นไป ภายใต้กฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ (เช่น ความผิดอาชญาที่สามารถลงโทษได้) (พระราชบัญญัติอาชญากรรม (Crime Act) มาตรา 243(1)) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ระบุเฉพาะเป็นความผิดตามมาตรา 6, 9, 12A หรือ 12B พระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้ยาโดยมิชอบ และรวมถึงการนำเข้า การส่งออก การผลิต การสร้าง การดูแล การขาย การเสนอขาย หรือการครอบครอง การควบคุม ยาเสพติด (Class A, B หรือ C) (FATF/OECD and APG, 2009, p.39)

ประเทศนิวซีแลนด์มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่เป็นความผิดฐานฟอกเงินหลายฉบับ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

- 1) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ค.ศ.2009 (พ.ศ. 2552) (Anti-Money Laundering and Countering Financing of Terrorism Act 2009) ซึ่งต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ค.ศ. 2015 (Anti-Money Laundering and Countering Financing of Terrorism Act Amendment 2015) โดยกำหนดความผิดฐานฟอกเงิน หมายถึง การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติอาชญากรรม ค.ศ. 1961 (พ.ศ. 2504) (Crime Act 1961) มาตรา 243 หรือพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้ยาโดยมิชอบ ค.ศ. 1975 (พ.ศ. 2518) (Misuse of Drugs Act 1975) มาตรา 12B หรือการกระทำใด ๆ ที่เป็นกระทำผิดลงในต่างประเทศ และความผิดนั้นถ้าหากกระทำลงในประเทศนิวซีแลนด์จะเป็นความผิดอาชญาภายใต้มาตราแห่งพระราชบัญญัตินี้

2) พระราชบัญญัติอาชญากรรม ค.ศ. 1961 (พ.ศ. 2504) (Crime Act 1961)

พระราชบัญญัติอาชญากรรม ค.ศ. 1961 (พ.ศ. 2504) (Crime Act 1961) ได้มีการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาตามมาตรา 243 โดยการกำหนดคำนิยามเกี่ยวกับ “การกระทำความผิดอาญาร้ายแรง” (Serious Offence) ไว้ว่า การกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกห้าปีหรือมากกว่านั้น และรวมถึงการกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะกระทำที่ใด ถ้าการกระทำในประเทศนิวซีแลนด์ที่น่าจะเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุก 5 ปี หรือมากกว่านั้น โดยมีโทษที่กำหนดเกี่ยวกับความผิดฐานฟอกเงิน 2 ประการคือ การนำทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงมาทำธุรกรรม (การฟอกเงิน) เป็นความผิด ต้องระวางโทษจำคุก 7 ปี และการครอบครองทรัพย์สินซึ่งรู้ว่าได้มาจาก “การกระทำความผิดร้ายแรง” เพื่อวัตถุประสงค์ในการฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุก 5 ปี (สุรพล ไตรเวทย์, 2543, หน้า 59)

แต่ต่อมาในปี ค.ศ.2015 (พ.ศ. 2558) มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติอาชญากรรม ค.ศ. 1961 (พ.ศ. 2504) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอาชญากรรม ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) Crime Act 1961 Amendment Crime Act 2015 มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา 243 การฟอกเงิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ในมาตรา 243 (1) มีการเพิ่มเติมคำนิยามที่เหมาะสมดังนี้

(1.1) การกระทำ (Act) รวมถึงการละเว้น (Omission) ด้วย

(1.2) การกระทำความผิด (Offence) หมายถึง การกระทำความผิดกฎหมาย (หรือการกระทำผิดกฎหมายใด ๆ ที่อธิบายว่าเป็นอาชญากรรม) การกระทำนั้นมีการลงโทษภายใต้กฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ รวมทั้งการกระทำใด ๆ ที่จะเป็ความผิดกฎหมายภายในของประเทศนิวซีแลนด์ ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำภายในประเทศนิวซีแลนด์

(1.3) คำว่า ปกปิด (Conceal) ความสัมพันธ์ในทางทรัพย์สิน หมายถึง การปกปิดหรือซ่อนเร้นทรัพย์สิน รวมทั้ง ไม่จำกัดเฉพาะ (a) การเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินหนึ่งไปเป็นทรัพย์สินอื่น

(1.4) ทรัพย์สิน (Property) หมายถึง อสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ใด ๆ ที่ตั้งอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์หรือที่อื่น ๆ และไม่ว่าจะจับต้องได้หรือจับต้องไม่ได้ และรวมถึงผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้มาจากสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์

(2) ในมาตรา 243 (1) กำหนดคำนิยามคำว่า “รายได้” (Proceeds) และแทนที่คำว่า “ความผิดอาญาร้ายแรง” (Serious offence) ด้วยคำว่า “การกระทำความผิด” (Offence)

โดยให้ความหมายของคำว่า “รายได้” (Proceeds) ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด (Offence) หมายถึง ทรัพย์สินทุกชนิดที่ได้มาโดยตรงหรือทางอ้อมโดยการกระทำของบุคคลใด ๆ ที่เป็นความผิดอาญา

(3) ในมาตรา 243 (1) ยกเลิกคำนิยามคำว่า “ความผิดอาญาร้ายแรง”

(4) ในมาตรา 243 (2) และ (3) กำหนดคำว่า “การกระทำความผิด” (Offence) แทนที่คำว่า “ความผิดอาญาร้ายแรง” ด้วย

จะเห็นได้ว่าได้มีการยกเลิกคำนิยามว่า “การกระทำความผิดอาญาร้ายแรง” แล้วกำหนดคำว่า “การกระทำความผิดอาญา” หมายถึง การกระทำความผิด (หรือความผิดใด ๆ ที่ถูกให้ความหมายว่าเป็นอาชญากรรม) ซึ่งสามารถลงโทษได้ตามกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ รวมถึงการกระทำไม่ว่าที่ใด ซึ่งอาจจะถือว่าเป็นกระทำความผิดในประเทศนิวซีแลนด์ (Crime Amendment Act Section 243 amended (Money Laundering))

โดยมีเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติมในข้อ 12 ในคำนิยามของคำว่า “ความผิดอาญาร้ายแรง” ในมาตรา 243 ตามพระราชบัญญัติอาชญากรรม ค.ศ. 1961 แทนด้วยคำว่า “การกระทำความผิดอาญา” คำนิยามของความผิดอาญาร้ายแรงที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจะเป็นการเชื่อมโยงโยงในบทบัญญัติอื่น เช่น มาตรา 79 ของพระราชบัญญัติห้างหุ้นส่วนจำกัด ค.ศ. 2008 (Limited Partnerships Act 2008) ให้นายทะเบียนบริษัทมีอำนาจที่จะเปิดเผยข้อมูลที่ได้รับภายใต้การดำเนินการของเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐเพื่อวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้กฎหมาย วัตถุประสงค์ในการบังคับใช้กฎหมายนั้นรวมถึงทุกบริบทความผิดอาญาร้ายแรงที่กำหนดภายใต้มาตรา 243(1) ของพระราชบัญญัติอาชญากรรม (Crime Act) จึงไม่ควรที่จะให้นายทะเบียนบริษัทที่มีอำนาจเปิดเผยข้อมูลกระทำความผิดกฎหมายใด ๆ เพราะฉะนั้น จึงมีข้อเสนอแนะในเรื่องนี้เกี่ยวกับถ้อยคำของคำนิยามความผิดอาญาร้ายแรงตามมาตรา 243(1) ที่จะดำเนินการบังคับใช้พระราชบัญญัติห้างหุ้นส่วนจำกัดและทุกบทบัญญัติอื่น ๆ เช่น พระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 1993 (The Companies Act 1993) เป็นต้น จึงมีการใช้แนวทางของระดับขั้นต่ำ (Threshold) ของความผิดสำหรับข้อมูลที่เปิดเผยตามวัตถุประสงค์ของการใช้บังคับกฎหมาย ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลจะหมายถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป (Departmental Report for the Law and Order Committee. 2015. pp.20-21)

มาตรา 243 (2) ภายใต้มาตรา 244 และ 245 บุคคลใด ๆ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี ถ้าบุคคลนั้นมีทรัพย์สินใด ๆ เป็นรายได้จากการกระทำความผิด เกี่ยวกับธุรกรรมการฟอกเงิน การรู้หรือเชื่อว่าทรัพย์สินทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นรายได้ที่มาจากกระทำความผิด หรือ

เกี่ยวเนื่องกับการกระทำโดยประมาทถึงอย่างนั้นก็ได้ทรัพย์สินอันเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด

มาตรา 243 (3) ภายใต้มาตรา 244 และ 245 บุคคลใด ๆ ที่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ถ้าบุคคลใด ๆ ได้รับความเสียหายหรือทรัพย์สินใด ๆ ที่อยู่ในความครองของตน (ทรัพย์สินนั้นเป็นรายได้ที่มาจากจากการกระทำผิดโดยบุคคลอื่น)

(ก) เจตนาที่จะทำธุรกรรมเกี่ยวกับการฟอกเงินในในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน และ

(ข) การรู้หรือเชื่อว่าทรัพย์สินทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นรายได้ที่มาจากจากการกระทำผิด หรือเกี่ยวกับการกระทำโดยประมาทถึงอย่างนั้นก็ได้ทรัพย์สินอันเป็นทรัพย์สินที่มาจากจากการกระทำผิด

มาตรา 243 (4) สำหรับจุดมุ่งหมายในมาตรานี้ บุคคลใดมีส่วนร่วมในการทำธุรกรรม การฟอกเงิน โดยการปกปิดทรัพย์สินหรือการช่วยบุคคลใด ๆ ในการปกปิดทรัพย์สิน บุคคลนั้นต้อง

(a) เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้น หรือ

(b) ช่วยเหลือบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น

แม้จะมีสิ่งใดในอนุมาตรา (4) การดำเนินคดีไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าจำเลยมีเจตนาที่จะ

(a) ปกปิดทรัพย์สินใด ๆ หรือ

(b) บุคคลใด ๆ ที่นำทรัพย์สินใด ๆ ไปปกปิด

มาตรา 243 (5) ในการดำเนินคดีใด ๆ สำหรับความผิดตามมาตรา 243 (2) หรือมาตรา 243 (3) (ก) มันไม่จำเป็นสำหรับการฟ้องการดำเนินคดีไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าจำเลยรู้หรือเชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดหรือการกระทำผิดประเภทใดประเภทหนึ่ง โดยเฉพาะ (ข) มันไม่มีข้อแก้ตัวสำหรับจำเลยที่เชื่อว่าทรัพย์สินใด ๆ ที่จะได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำผิด โดยเฉพาะเมื่อข้อเท็จจริงได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำผิดอื่น

มาตรา 247 การได้รับการลงโทษ (Punishment of receiving)

บุคคลใด ๆ ที่ได้กระทำความผิดจะต้องรับผิด ดังต่อไปนี้:

(a) หากมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้รับสูงกว่า 1,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี:

(b) หากมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้รับเกิน 500 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ แต่รวมแล้วไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ จะต้องระวางโทษจำคุกเป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี:

(c) หากมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้รับไม่เกิน 500 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ จะต้องระวางโทษจำคุกเป็นระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน

3) พระราชบัญญัติว่าด้วยทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ค.ศ. 1991 (Proceeds of Crime Act 1991)

เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจศาลใช้มาตรการบังคับต่อทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดใด ๆ ที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป ซึ่งมาตรการบังคับต่อทรัพย์สินได้แก่การให้ศาลมีอำนาจออกหมายค้นและยึดทรัพย์สินที่ไม่มีบริสุทธิ ออกคำสั่งให้บุคคลซึ่งต้องคำพิพากษาหรือถูกฟ้องในคดีความผิดร้ายแรงงดเว้นการกระทำเกี่ยวกับทรัพย์สิน และออกคำสั่งให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าว เป็นต้น

ต่อมาได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ค.ศ. 1991 (พ.ศ. 2534) (Proceeds of Crime Act 1991) โดยพระราชบัญญัติการคืนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ค.ศ. 2009 (พ.ศ. 2552) (Criminal Proceeds (Recovery) Act 2009) โดยกำหนดความหมายของการกระทำความผิดทางอาญาที่สำคัญ (significant criminal activity) มีความหมายตามมาตรา 6 แห่ง พระราชบัญญัติการคืนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ค.ศ. 2009 (พ.ศ. 2552) กำหนดว่า ความหมายของกิจกรรมทางอาญาที่สำคัญ (1) เว้นแต่มีข้อความอื่นกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ในพระราชบัญญัตินี้ กิจกรรมทางอาญาที่สำคัญ ความหมายว่า การกระทำที่บุคคลใดมีส่วนร่วม ถ้าบุคคลนั้นได้ทรัพย์สินจากการกระทำความผิดอาญาและความผิดอาญานั้นมีการกระทำความผิดที่ประกอบด้วยดังนี้

(a) ประกอบด้วยหรือรวมถึงการกระทำความผิดเดียวหรือหลายความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกขั้นสูง 5 ปีหรือมากกว่านั้น หรือ

(b) จากทรัพย์สิน ทรัพย์สินที่ได้รับจากการกระทำความผิด หรือผลประโยชน์ มีมูลค่า 30,000 เบริยญ หรือมากกว่านั้น ไม่ว่าจะได้รับมาโดยตรงหรือโดยอ้อม (Criminal Proceeds (Recovery) Act 2009 Reprints 7 November 2015)

(2) บุคคลมีข้อผูกพันในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีการอธิบายใน (1) ไม่ว่า

(a) บุคคลนั้นถูกตั้งข้อสงสัยหรือถูกตัดสินว่ากระทำความผิดในการเชื่อมโยงกับการกระทำความผิด หรือ

(b) บุคคลนั้นได้รับการพ้นข้อหาความผิดที่เชื่อมโยงกับการกระทำความผิด

(c) การพิพากษาลงโทษของบุคคลเกี่ยวกับกระทำความผิดที่ถูกยกเลิกหรือเพิกถอน

(3) ค่าใช้จ่ายหรือรายจ่ายที่มีการใช้ในการกระทำในลักษณะต่าง ๆ ใน (1) ต้องไม่นำมาใช้ในการคำนวณมูลค่าของทรัพย์สิน การได้มาซึ่งทรัพย์สินและผลประโยชน์

4) พระราชบัญญัติการรายงานธุรกรรมทางการเงิน ค.ศ. 1996 (พ.ศ. 2539) (Financial Transaction Reporting Act 1996)

เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐสั่งให้สถาบันการเงินรายงานทางการเงินและรายงานเกี่ยวกับเงินสดข้ามพรมแดน บทบัญญัติเกี่ยวกับเงินสดข้ามแดนนี้กำหนดในส่วนที่ 5 ของกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้บุคคลผู้ส่งเงินสดออกหรือนำเงินสดเข้าประเทศเกินกว่าจำนวนที่กำหนดต้องรายงานต่อศุลกากรของนิวซีแลนด์ (สุรพล ไตรเวทย์, 2543, หน้า 60)

สำหรับลักษณะของระบบการตรวจสอบซึ่งกฎหมายกำหนดในกฎหมาย Financial Transaction Reporting Act 1996 คือ

(1) กำหนดให้ผู้โดยสารซึ่งเดินทางมายังหรือไปจากนิวซีแลนด์ต้องรายงานเงินสดใด ๆ ซึ่งส่งออกหรือนำเข้าเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา 77 ของ Financial Transaction Act 1996 (กฎหมายมิได้ห้ามการนำเข้าหรือส่งออกเงินสดจำนวน 10,000 เหรียญนิวซีแลนด์หรือมากกว่านั้น แต่กำหนดเพียงให้ต้องรายงานเท่านั้น

(2) เงินสด ให้หมายความถึง “เหรียญหรือธนบัตรซึ่งมุ่งหมายให้เป็นเงินตราที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายในประเทศที่ออก” (เช็คเดินทาง พันธบัตรสั่งจ่ายให้แก่ผู้ถือ คำสั่งทางการเงินไม่รวมอยู่ในบทบัญญัติ Cross Border ซึ่งต่างจากบทบัญญัติอื่นของ Financial Transaction Reporting Act)

(3) จำนวนเงินที่ใกล้เคียงกับจำนวนที่ต้องรายงาน (Specific Threshold) กำหนดโดยกฎระเบียบ โดยการปรึกษาหารือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล จำนวนเงินที่ใกล้เคียงดังกล่าว ปัจจุบันกำหนดไว้เป็นจำนวน 9,999.99 เหรียญนิวซีแลนด์ และอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันให้ใช้คำนวณในการแลกเปลี่ยนเป็นเงินเหรียญนิวซีแลนด์

ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม Financial Transaction Reporting Act 1996 ในวันที่ 7 พฤศจิกายน ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) โดยกำหนดความผิดฐานฟอกเงิน หมายถึง ฐานความผิดที่กำหนดไว้ในมาตรา 243 ในพระราชบัญญัติอาชญากรรม ค.ศ. 1961 (Crimes Act 1961)

5) พระราชบัญญัติการปราบปรามการก่อการร้าย ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) (Terrorism Suppression Act 2002)

สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการปราบปรามการก่อการร้าย (Suppression Terrorism) โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเงินแก่การก่อการร้าย (financial of terrorism) ไว้ตามมาตรา 8 ที่ระบุว่า

ผู้จัดหา หรือสะสมเงินทุนเพื่อใช้หรือโดยรู้ว่าจะใช้โดยตรงหรือโดยอ้อม ทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อบรรลุการกระทำประเภทใดประเภทหนึ่งหรือมากกว่า หากบรรลุเป้าหมายการกระทำ

การก่อการร้าย ซึ่งกระทำโดยเจตนาหรือปราศจากเหตุผลอันสมควร โดยชอบด้วยกฎหมายหรือเหตุยกเว้น โทษต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 14 ปี เว้นแต่ในการจัดหาหรือสะสมเงินทุน โดยเจตนาใช้หรือโดยรู้ว่าใช้เพื่อวัตถุประสงค์สนับสนุนรัฐบาลประชาธิปไตย หรือคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

จากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการปราบปรามการก่อการร้าย ค.ศ.2002 (พ.ศ. 2545) (Terrorism Suppression Act 2002) เห็นได้ว่า เจตนารมณ์ของกฎหมาย เน้นความผิดเกี่ยวกับการเงินแก่การก่อการร้าย ไม่ว่าจะเป็นการจัดหา หรือสะสมเงินทุนหรือเกี่ยวข้องหรือการได้รับทรัพย์สินมาจากการก่อการร้าย หรือเกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรการก่อการร้าย โดยรู้ว่ากฎหมายฉบับนี้ได้ระบุงการก่อการร้ายไว้ ซึ่งได้กระทำไปโดยปราศจากอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายหรือเหตุยกเว้นอันสมควรแล้ว บุคคลนั้นต้องรับโทษตามที่กฎหมายระบุไว้

5.2.4 สาธารณรัฐสิงคโปร์

การฟอกเงินเป็นปัญหาสำคัญในสาธารณรัฐสิงคโปร์ เนื่องจากสิงคโปร์เป็นศูนย์กลางทางการเงินและการลงทุน ทำให้เป็นแหล่งดึงดูดผู้ค้ายาเสพติด อาชญากร และองค์กรก่อการร้ายให้เข้ามาฟอกเงิน สาธารณรัฐสิงคโปร์จึงได้มีการออกกฎหมายมาเพื่อใช้ในการต่อต้านการฟอกเงินจากการกระทำความผิด จนในปี ค.ศ. 2016 (พ.ศ. 2559) สาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีอันดับความเสี่ยงต่ำในการฟอกเงินเป็นอันดับ 2 จากทั้ง 21 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก และมีความเสี่ยงต่ำในการฟอกเงินเป็นอันดับที่ 39 จากทั้งหมด 149 ประเทศ (Basel Governance, 2016).

การบังคับใช้กฎหมายในสาธารณรัฐสิงคโปร์โดยทั่วไปจะเน้นที่การยึดทรัพย์สินที่อาชญากรได้มาจากการคอร์รัปชัน การฉ้อโกง การค้ายาเสพติด การฟอกเงินในสาธารณรัฐสิงคโปร์ถือเป็นความผิดที่ติดตามมา (Derivative Offence) หรือความผิดอุปกรณ์ (Ancillary Offence) หรือจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีความผิดหลัก (Substantive Offence) อันเกิดขึ้นเสียก่อน (John Koh and Yeoh Lian Chuen, p.141)

การฟอกเงินของสาธารณรัฐสิงคโปร์จะอยู่ภายใต้รัฐบัญญัติว่าด้วยการทุจริต การค้ายาเสพติด และอาชญากรรมร้ายแรง (การริบผลประโยชน์) (The Corruption, Drug Trafficking, and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act (CDSA)) มาตรา 46 ผลประโยชน์ที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (dealing with benefits of drug offences) และมาตรา 47 ผลประโยชน์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญา (dealing with benefits of criminal conduct) โดยใช้แนวทางระบุรายชื่อ (List Approach) เป็นความผิดมูลฐาน โดยมีการกำหนดรายชื่อความผิดการลักลอบค้ายาเสพติด (drug dealing offences) ไว้ในตารางแรก และการกระทำความผิดอาญาร้ายแรงอื่น (other serious offences) ไว้ในตารางที่สอง รายชื่อจะประกอบไปด้วยมากกว่า 400

ความผิดอาญาร้ายแรง ซึ่งมีการกำหนดอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำ 4 ปี ขึ้นไป ตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาพาลเลโอ โม และครอบคลุม 21 ประเภทความผิดที่กำหนดไว้ตามข้อเสนอแนะของ FATF นอกจากนี้ยังมีความผิดมูลฐานที่มีอัตราโทษขั้นต่ำไม่เกิน 4 ปี ที่ถือเป็นการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่น้อยกว่าอาญาร้ายแรง เช่น การลักทรัพย์ (e.g. theft) เป็นต้น (FATF and APG, 2016, p.136)

กำหนดหลักการและแนวทางการริบประโยชน์ (benefits) ที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาร้ายแรงที่กำหนดซึ่งระบุประเภทไว้ชัดเจนโดยประโยชน์ที่ริบได้ตามกฎหมายดังกล่าวจะหมายรวมถึง ทรัพย์สิน (property) หรือดอกเบี้ย (interest) ซึ่งรวมถึงรายได้ (income) ที่เกิดจากทรัพย์สินหรือดอกเบี้ยนั้นด้วย ในการพิจารณาถึงทรัพย์สินหรือดอกเบี้ยที่ริบได้ให้กฎหมายสิงคโปร์ให้พิจารณาจากสัดส่วนทรัพย์สินส่วนเกินจากทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดสามารถระบุแหล่งที่มาของรายได้ตามปกติ หรือกล่าวได้มาว่าเป็นภาระของผู้กระทำความผิดที่จะต้องพิสูจน์ยืนยันที่มาของรายได้ตามปกตินั้นให้เป็นที่พอใจต่อศาล ซึ่งศาลจะสั่งให้ริบทรัพย์สินส่วนเกินที่ไม่สามารถพิสูจน์ยืนยันได้โดยถือว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด (พงศกุลธร โรจน์วิรุฬห์, (Online), <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER6/DRAWER067/GENERAL/DATA0000/0000181.PDF> สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2563)

รัฐบัญญัติว่าด้วยการทุจริต การค้ายาเสพติด และอาชญากรรมร้ายแรง (การริบผลประโยชน์) มาตรา 2 ได้กำหนดค่านิยมที่เกี่ยวกับมาตรการทางการฟอกเงินไว้ดังนี้

คำว่า การกระทำความผิดอาญา (Criminal Conduct) หมายถึง

(a) การกระทำหรือการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในสาธารณรัฐสิงคโปร์หรือสถานที่อื่นใด หากการกระทำความผิดนั้นเป็นความผิดอาญาร้ายแรงหรือความผิดอาญาร้ายแรงในต่างประเทศ

คำว่า การกระทำความผิดลักลอบค้ายาเสพติด (drug dealing offence) หมายถึง

- (a) การกระทำความผิดใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในบัญชีที่ 1
- (b) สมคบกันกระทำความผิดใด ๆ เหล่านั้น
- (c) ใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิดใด ๆ เหล่านั้น
- (d) พยายามกระทำความผิดใด ๆ เหล่านั้น
- (e) ช่วยเหลือ สนับสนุน หรือให้คำแนะนำสำหรับการกระทำความผิดใด ๆ เหล่านั้น

คำว่า การกระทำความผิดร้ายแรง (Serious offence) หมายถึง

- (a) การกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในบัญชีที่ 2
- (b) สมคบกันกระทำความผิดใด ๆ เหล่านั้น

(c) ใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิดใด ๆ เหล่านั้น

(d) พยายามกระทำความผิดใด ๆ เหล่านั้น

(e) ช่วยเหลือ สนับสนุน หรือให้คำแนะนำสำหรับการกระทำความผิดใด ๆ เหล่านั้น

คำว่า ทรัพย์สิน หมายถึง เงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ทั้งหมด จะเป็นทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้ หรือเคลื่อนที่ไม่ได้ รวมทั้งสิทธิเรียกร้อง (things in action) และทรัพย์สินอื่นที่ไม่มีรูปร่าง (other intangible or incorporeal property)

ความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมาย CDSA ได้แก่การกระทำ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1) การช่วยเหลือผู้อื่นในการเก็บรักษาเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดและการกระทำความผิดอาญา (มาตรา 43 และมาตรา 44)

มาตรา 43 “(1) ภายใต้งบบังคับของบทบัญญัติ (3) ผู้ใดเข้าร่วมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อตกลง (arrangement) โดยรู้หรือควรรู้ว่าข้อตกลงนั้น

(a) เป็นการตกลงช่วยเหลือผู้อื่นเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานค้ายาเสพติดเพื่อประโยชน์ของผู้กระทำความผิด (ไม่ว่าจะเป็นการปกปิด ยักย้ายออกจากเขตอำนาจศาล โอนให้ตัวแทน หรือโดยวิธีอื่นใด)

(b) เป็นการตกลงเพื่อดูแลรักษาผลประโยชน์ที่ได้จากความผิดฐานค้ายาเสพติด โดยอาจเป็นเงินที่ได้รับมอบหมายจากผู้กระทำความผิดให้ดูแลรักษาไว้ ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือช่วยจำหน่ายเงินดังกล่าวด้วยการลงทุนหรือด้วยวิธีอื่นใด

หากผู้นั้นรู้หรือควรรู้ว่าบุคคลที่ตนดูแลทรัพย์สินให้ เป็นผู้กระทำความผิดฐานค้ายาเสพติดหรือได้ทรัพย์สินมาจากการค้ายาเสพติด ย่อมต้องรับผิดตามมาตรา

(2) ในมาตรานี้ ทรัพย์สินที่ได้รับจากการค้ายาเสพติด หมายความรวมถึง ทรัพย์สินทั้งหมดหรือบางส่วน ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ที่แสดงให้เห็นว่าเป็นทรัพย์สินที่เป็นผลประโยชน์จากการค้ายาเสพติด

(3) เมื่อบุคคลใดแจ้งต่อเจ้าพนักงานให้ทราบถึงข้อมูลหรือเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินเงิน หรือการลงทุนใดอาจเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด

(a) ถ้าหากผู้แจ้งข้อมูลกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติ (1) ผู้แจ้งข้อมูลจะไม่ต้องรับผิดตามมาตรา

(1) ได้มีการแจ้งก่อนที่ผู้แจ้งข้อมูลจะกระทำการอันฝ่าฝืนบทบัญญัติ (1) ด้วยความยินยอมของพนักงาน หรือ

(2) ได้มีการแจ้งโดยไม่ชักช้าภายหลังจากที่ผู้แจ้งข้อมูลกระทำการอันฝ่าฝืนบทบัญญัติ (1)

(b) ผู้แจ้งข้อมูลจะไม่ถือว่าละเมิดข้อห้ามการเปิดเผยข้อมูล ไม่ว่าจะ เป็นข้อห้ามตามกฎหมาย สัญญา หรือกฎระเบียบทางวิชาชีพ และ

(c) ผู้แจ้งข้อมูลไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ อันเกิดจากการแจ้งข้อมูลดังกล่าว

(4) ในการพิจารณาคดีสำหรับความผิดตามมาตรา ๓๖ จำนวนมีหน้าที่พิสูจน์

(a) ว่าจำเลยไม่รู้หรือควรรู้ว่าข้อตกลง (arrangement) ที่ได้กระทำนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานค้ายาเสพติด

(b) ว่าจำเลยไม่รู้หรือควรรู้ว่าข้อตกลง (arrangement) ที่ได้กระทำนั้นเป็นการตกลงช่วยเหลือผู้อื่นเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ใน (1) หรือ

(c) ว่าจำเลยมีเจตนาจะแจ้งข้อมูลหรือเหตุอันควรสงสัยแก่เจ้าพนักงานตามบทบัญญัติ (3) แล้ว แต่มีเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจแจ้งได้ตามบทบัญญัติ (3) (a) หรือ

(d) ว่าในกรณีที่จำเลยผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๖ เป็นลูกจ้าง จำนวนมีหน้าที่พิสูจน์ว่า ได้แจ้งข้อมูลหรือเหตุอันควรสงสัยตามบทบัญญัติ (3) ให้แก่บุคคลที่มีหน้าที่รับแจ้งแล้ว

(5) ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือทั้งจำทั้งปรับหากผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา ถ้าหากผู้กระทำความผิดไม่ใช่บุคคลธรรมดา (นิติบุคคล) ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000,000 ดอลลาร์สิงคโปร์”

2) พบการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดและการกระทำความผิดอาญา แต่ไม่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยนั้น (มาตรา 39)

มาตรา 39 “(1) เมื่อบุคคลใดรู้หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินใด

(a) ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และ ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม เป็นทรัพย์สินที่ได้มา

(b) ได้ถูกใช้

(c) มีไว้เพื่อใช้

สำหรับการกระทำความผิดอาญาหรือการค้ายาเสพติด ซึ่งการรู้หรือมีเหตุอันควรสงสัยของบุคคลผู้แจ้งอาจเกิดจากการทำธุรกิจ วิชาชีพ หรือการทำงาน และบุคคลนั้นต้องแจ้งเหตุดังกล่าวต่อเจ้าพนักงานของหน่วยงาน Suspicious Transaction Reporting Office โดยไม่ชักช้า

(2) ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติใน (1) จะมีความผิดและต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 20,000 ดอลลาร์สิงคโปร์

3) การรับ การครอบครอง การใช้ การปกปิด และการเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด (มาตรา 46)

“(1) บุคคลใดที่

(ก) ปกปิดหรือซ่อนเร้นอำพรางทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานค้ายาเสพติดทั้งหมดหรือบางส่วน ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม

(ข) โอนหรือยกย้ายทรัพย์สิน ได้มาจากการกระทำความผิดฐานค้ายาเสพติดออกไป เพื่อให้พ้นจากเขตอำนาจศาล

(ค) รับ ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน ได้มาจากการกระทำความผิดฐานค้ายาเสพติดผู้นั้นมีความผิด

(2) ผู้ใดรู้หรือควรรู้ว่าทรัพย์สินใด เป็นทรัพย์สินที่ผู้อื่น ได้มาจากการค้ายาเสพติดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม

(ก) ปกปิดหรือซ่อนเร้นอำพรางทรัพย์สินดังกล่าว หรือ

(ข) โอนหรือยกย้ายทรัพย์สิน ได้มาจากการกระทำความผิดฐานค้ายาเสพติดออกไป เพื่อให้พ้นจากเขตอำนาจศาลผู้นั้นมีความผิด

(3) ผู้ใดรับ ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้หรือควรรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ผู้อื่น ได้มาจากการค้ายาเสพติดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ผู้นั้นมีความผิด

(4) ในบทบัญญัติ (1)(ก) และ (2)(ข) การปกปิดหรือซ่อนเร้นอำพรางทรัพย์สินหมายความรวมถึงการปกปิดหรือซ่อนเร้นอำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สิน

(5) เพื่อประโยชน์ของบทบัญญัติ (3) การให้ทรัพย์สินเพื่อเป็นค่าตอบแทนนั้นยังไม่เป็นความผิด หากมูลค่าของทรัพย์สินน้อยกว่าราคาตลาดมาก เว้นแต่การให้ค่าตอบแทนนั้นได้ให้แก่บุคคลผู้ให้บริการหรือช่วยเหลือในการค้ายาเสพติด

(6) ผู้กระทำความผิดตามมาตรา นี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือทั้งจำทั้งปรับหากผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา ถ้าหากผู้กระทำความผิดไม่ใช่บุคคลธรรมดา (นิติบุคคล) ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000,000 ดอลลาร์สิงคโปร์”

4) การรับ การครอบครอง การใช้ ปกปิด และการเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญา (มาตรา 47)

(1) บุคคลใด ๆ ที่

(a) ปกปิด (conceals) หรืออำพราง (disguises) ทรัพย์สินใดที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาที่มีอยู่ทั้งหมดหรือบางส่วน ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม

(b) แปลง (converts) หรือโอน (transfers) ทรัพย์สินหรือนำมันออกไปให้พ้นเขตอำนาจศาล

(c) การได้มา (acquires) การครอบครอง (possesses) หรือการใช้ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำที่เป็นความผิด

(2) บุคคลใดที่รู้หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วน ที่ได้มาโดยตรงหรือโดยอ้อม ซึ่งผลประโยชน์ที่บุคคลอื่นได้มาจากการกระทำผิด

(a) ปกปิดหรืออำพรางทรัพย์สินนั้น หรือ

(b) แปลงหรือโอนทรัพย์สินนั้น หรือยกย้ายออกมันออกไปให้พ้นจากเขตอำนาจศาล ผู้นั้นมีความผิด

(3) บุคคลใด ๆ ที่รู้หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ารู้ซึ่งทรัพย์สินใด ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน โดยทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งผลประโยชน์ที่ผู้อื่นได้รับมาจากการกระทำผิด การได้รับทรัพย์สินหรือการได้ครอบครองหรือได้ใช้ทรัพย์สิน ผู้กระทำการนั้นมีความผิด

(4) ในอนุมาตรา (1) (a) และ (2)(a) อ้างอิงถึงการปกปิดหรืออำพรางทรัพย์สินใด ๆ รวมทั้งการอ้างอิงเพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง แหล่งที่มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การเคลื่อนย้าย หรือการโอน หรือสิทธิใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน

(5) ยกเลิก

(6) บุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดภายใต้มาตรานี้จะต้องรับโทษ

(a) ถ้าบุคคลนั้นเป็นบุคคลธรรมดา ปรับไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์ หรือจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

(b) ถ้านิติบุคคล ปรับไม่เกิน 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

สำหรับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายบัญญัติว่าด้วยการทุจริต การค้ายาเสพติด และอาชญากรรมร้ายแรง (การริบผลประโยชน์) (แก้ไขเพิ่มเติม) ค.ศ. 2007 (พ.ศ. 2550) มาตรา 43, 44, 46 และ 47 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือทั้งจำทั้งปรับหากผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา ถ้าหากผู้กระทำความผิดไม่ใช่บุคคลธรรมดา (นิติบุคคล) ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ สำหรับความผิดตามมาตรา 39 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 20,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ และความผิดตามมาตรา 48 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 30,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่บทบัญญัติตามมาตรา 39 และมาตรา 48 ไม่นำไปใช้กับทนายความในกรณีการฟ้องร้องดำเนินคดี หรือการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย

กฎหมาย CDSA ได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายบัญญัติว่าด้วยการทุจริต การค้ายาเสพติด และอาชญากรรมร้ายแรง (การริบผลประโยชน์) (แก้ไขเพิ่มเติม) ค.ศ. 2007 (พ.ศ. 2550) (Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits)

(Amendment) Act 2007 (the “CDSA Amendment Act”) โดยมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 พฤศจิกายน ค.ศ. 2007 (พ.ศ. 2550) ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวมีขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(1) เพื่อขยายขอบเขตของความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมาย CDSA ให้รวมถึงการรับ การครอบครอง การใช้ การปกปิด และการเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

(2) เพื่อสร้างความชัดเจนว่าเมื่อใดต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

(3) เพื่อสร้างระบบการรายงาน (reporting system) สำหรับการเคลื่อนไหวของเงินตรา ระหว่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือชนิดผู้ถือ

(4) เพื่อเพิ่มอัตราโทษสำหรับบางฐานความผิดตามกฎหมาย CDSA การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย CDSA ในปี ค.ศ. 2007 (พ.ศ. 2550) สาธารณรัฐสิงคโปร์ได้เพิ่มความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นอีกจำนวนมาก โดยบัญญัติไว้ในบัญชีที่ 2 แห่งกฎหมาย CDSA ซึ่งล้วนแต่เป็นความผิดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการฟอกเงิน เช่น การค้าอวัยวะภายในของมนุษย์ การค้าเวชภัณฑ์ที่มีการปลอมปน เป็นต้น

5.3 กฎหมายไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ศูนย์กลางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และมีพรมแดนหลายช่องทาง ประเทศไทยเป็นประเทศที่เสี่ยงต่อการฟอกเงินภายในเศรษฐกิจของตนและอาชญากรรมข้ามพรมแดนประเภทต่าง ๆ รวมทั้งการลักลอบค้ายาเสพติด การลักลอบค้าสัตว์ป่า และการนำเข้าของผิดกฎหมายอื่น ๆ ประเทศไทยเป็นแหล่งของการขนส่งและเป็นประเทศปลายทางสำหรับการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานและการค้ามนุษย์ เป็นศูนย์กลางผลิตและจำหน่ายสินค้าปลอมแปลง และเป็นศูนย์กลางผลิตและขายหนังสือเดินทางปลอม รายได้จากการพนันที่ผิดกฎหมาย การทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐ หวยใต้ดิน และการค้าประเวณี มาฟอกผ่านระบบการเงินภายในประเทศ ตลาดมืดของประเทศไทยประกอบด้วยสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์และลักลอบนำเข้ายาปลอมจนถึงนำเข้ารถยนต์ที่มีราคาแพง (United States Department of State. 2016. p.213) ทำให้ปัจจุบันประเทศไทยมีอันดับความเสี่ยงต่ำในการฟอกเงินในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิกอยู่ที่อันดับ 14 จากทั้งหมด 21 ประเทศ และอันดับความเสี่ยงในการฟอกเงินต่ำอยู่อันดับที่ 100 จาก 149 ประเทศทั่วโลก (Basel Governance, 2559)

ทำให้ประเทศไทยต้องมีการกำหนดการฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา และกำหนดให้ การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยกฎหมายเกี่ยวข้องกับการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐาน และการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน มีดังต่อไปนี้

5.3.1 กฎหมายเกี่ยวข้องกับการกำหนดหลักเกณฑ์ความผิดมูลฐาน

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 29 บุคคลไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลากระทำความผิดมิได้

มาตรา 77 วรรคสาม บัญญัติว่า “รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็นพึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจและเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจนและพึงกำหนดโทษทางอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง

2) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

สำหรับประเทศไทยนั้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 ได้บัญญัติการกระทำที่เป็นความผิดฐานฟอกเงินดังนี้

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(3) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ทำให้การจะพิจารณาความผิดฐานฟอกเงิน จะต้องทราบความหมายของคำนิยามที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

“ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า

(1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(2) ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป หรือรับไว้เพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น หรือความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ เฉพาะที่เกี่ยวกับการกระทำเพื่อหากำไรหรือเพื่ออนาจารหรือโดยทุจริต ซื่อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากนั้น หรือความผิดตามกฎหมายว่า

ด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพา ไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

(3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

(4) ความผิดเกี่ยวกับการชักยอกหรือนื้อ โกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำ โดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาด หลักทรัพย์ซึ่งกระทำโดยกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์ เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

(5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการ ยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

(6) ความผิดเกี่ยวกับการกรร โชก หรือริดเอาทรัพย์ที่กระทำโดยอ้างอำนาจอัยยี่ หรือช่องโจร ตามประมวลกฎหมายอาญา

(7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(9) ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิด เกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนัน โดยไม่ได้รับอนุญาตโดยมีวงเงินในการกระทำความผิด รวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(10) ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการมี ส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด

(11) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการ ช่วยจำหน่าย ซื่อ รับจํานำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิด อันมีลักษณะเป็นการค้า

(12) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตัว ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

(13) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการ ปลอม หรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการ คຸ້ມครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

(14) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า

(15) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า

(16) ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน

(17) ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะกรณีเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์หรือเพื่อต่อรองให้ได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

(18) ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ น้อ โกง หรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ

(19) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด

(20) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมที่มีผลกระทบต่อราคาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าหรือเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในตามกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

(21) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน เฉพาะที่เป็นการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด และความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์เฉพาะที่เป็นการค้ายุทธภัณฑ์เพื่อนำไปใช้ในการก่อการร้าย การรบ หรือการสงคราม

ความผิดมูลฐานตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการกระทำความผิดอาญานอกราชอาณาจักร ซึ่งหากการกระทำความผิดนั้นได้กระทำลงในราชอาณาจักรจะเป็นความผิดมูลฐานด้วย

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า

(1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นการผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นการผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินและให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน

(2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ

(3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2)

ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (1) (2) หรือ (3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนแปลงไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด

3) ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายฉบับหนึ่งในบรรดากฎหมายอาญาสารบัญญัติที่มีอยู่ในประเทศไทย ทั้งนี้ด้วยเหตุผลว่า ประมวลกฎหมายอาญาเป็นแม่บทของกฎหมายอาญาทั้งปวง และหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายอาญานี้จะต้องไปนำไปใช้ในบังคับกฎหมายอื่น ๆ ด้วย เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีการนำประมวลกฎหมายอาญาทั้งในภาคทั่วไป ความผิดทางอาญา และการลงโทษ เป็นต้น

4) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561

มาตรา 73 ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ในห้วงเวลาดังกล่าวลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(1) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(2) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

.....

ความผิดตาม (1) หรือ (2) ให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้

5) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561

ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งวุฒิสภา พ.ศ.2561

มาตรา 77 ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้เพื่อจูงใจให้ผู้อื่นสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือถอนการสมัคร หรือกระทำการใด ๆ อันไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ผู้นั้นหมกมิดสิทธิที่จะเลือกหรือได้รับเลือก หรือเพื่อจูงใจให้ผู้สมัครหรือผู้มีสิทธิเลือกลงคะแนนหรือไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้ใดต่อระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทหรือสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี

(1) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

.....

ความผิดตาม (1) ให้ถือเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้

6) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556

มาตรา 22 ให้การกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา 5 ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) เป็นสมาชิกหรือเป็นเครือข่ายดำเนินงานขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

(2) สมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดร้ายแรงอันเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

(3) มีส่วนร่วมกระทำการใด ๆ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการกระทำหรือการดำเนินการขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยรู้ถึงวัตถุประสงค์และการดำเนินกิจกรรมหรือโดยรู้ถึงเจตนาที่จะกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว

(4) จัดการ ส่งการ ช่วยเหลือ ยุยง อำนวยความสะดวก หรือให้คำปรึกษาในการกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยรู้ถึงวัตถุประสงค์และการดำเนินกิจกรรม หรือโดยรู้ถึงเจตนาที่จะกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

มาตรา 6 ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 5 นอกราชอาณาจักร ผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ทั้งนี้ให้นำมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 7 ถ้าผู้กระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติคนหนึ่งคนใดได้ลงมือกระทำความผิดร้ายแรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้น ผู้กระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ที่อยู่ด้วยในขณะที่กระทำความผิดร้ายแรง หรือร่วมประชุมแต่ไม่ได้คัดค้านในการตกลงให้กระทำความผิดร้ายแรงนั้น รวมทั้งบรรดาหัวหน้า ผู้จัดการ และผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้น ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดร้ายแรงนั้นทุกคน

มาตรา 8 ผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าพนักงาน กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ กระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

7) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559

มาตรา 25 กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ผู้ใดจัดหา รวบรวม หรือดำเนินการทางการเงินหรือทรัพย์สิน หรือดำเนินการด้วยประการใด ๆ เพื่อการก่อการร้าย หรือ โดยรู้อยู่แล้วว่าผู้ได้รับประโยชน์ทางการเงินหรือทรัพย์สินหรือจากการดำเนินการนั้นเป็นบุคคลที่ถูกกำหนด หรือ โดยเจตนาให้เงินหรือทรัพย์สินหรือการดำเนินการนั้นถูกนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของบุคคลที่ถูกกำหนด หรือของบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดจัดหา รวบรวม หรือดำเนินการทางการเงินหรือทรัพย์สิน หรือดำเนินการด้วยประการใด ๆ เพื่อการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง หรือ โดยรู้อยู่แล้วว่าผู้ได้รับประโยชน์ทางการเงินหรือทรัพย์สินหรือจากการดำเนินการนั้นเป็นบุคคลที่ถูกกำหนด หรือโดยเจตนาให้เงินหรือทรัพย์สินหรือการดำเนินการนั้นถูกนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของบุคคลที่ถูกกำหนดหรือของบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพ

ทำลายล้างสูง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ให้ความผิดตามมาตรา นี้ เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”

จากการกระทำความผิด โดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กร ที่กระทำการด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ดูเสมือนว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยการซื้อขายหรือแปรสภาพเงินให้เป็นทรัพย์สินอื่น เช่น ที่ดิน รถยนต์ อัญมณี คอนโดมิเนียม เป็นต้น การกระทำความดังกล่าวถือเป็นการฟอกเงิน และจัดเป็นความผิดทางอาญาที่ร้ายแรง และเงินหรือทรัพย์สินเช่นว่านี้ สามารถนำกลับมาเป็นทุนสนับสนุนการกระทำความผิดของผู้ประกอบอาชญากรรมที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ซึ่งในเรื่องดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ด้วยเหตุนี้ จึงกำหนดให้ความผิดฐานก่อการร้ายเป็นความผิดมูลฐาน และกำหนดความผิดฐานก่อการร้ายไว้ในประมวลกฎหมายอาญา จนกระทั่งในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2556 มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2556 มีผลใช้บังคับ โดยพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายฐานความผิดการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายให้ชัดเจน และให้ครอบคลุมไปถึงตัวผู้ก่อการร้ายและองค์กรก่อการร้ายข้ามชาติ เพื่อให้การปฏิบัติงานไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ต่อมาได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2556 โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559 โดยมีมาตรา 25 กำหนดให้เป็นความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

8) ประมวลรัษฎากร

มาตรา 37 ตรี กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ความผิดตามมาตรา 37 มาตรา 37 ทวิ หรือมาตรา 90/4 ที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือนำส่งภาษีอากร และเป็นความผิดที่เกี่ยวกับจำนวนภาษีอากรที่หลีกเลี่ยงหรือหนี้ออกหรืออุบาย หรือโดยวิธีการอื่นใดทำนองเดียวกัน ตั้งแต่สองล้านบาทต่อปีภาษีขึ้นไป

และผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือนำส่งภาษีอากรดังกล่าวในลักษณะที่เป็นกระบวนการหรือเป็น
เครื่องขาย โครงสร้างธุรกรรมอันเป็นเท็จหรือปกปิดเงินได้พึงประเมินหรือรายได้ เพื่อหลีกเลี่ยงหรือ
หนี โกงภาษีอากร และมีพฤติกรรมปกปิดหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อมิ
ให้ติดตามทรัพย์สินนั้นได้ ให้ถือว่าความผิดดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการ
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่ออธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณา
กั้นกรองความผิดทางภาษีอากรที่เข้าข่ายความผิดมูลฐานส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้สำนักงานป้องกัน
และปราบปรามการฟอกเงินแล้ว ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ
ฟอกเงินต่อไป

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ประกอบด้วย อธิบดี รองอธิบดี และที่ปรึกษา
กรมสรรพากรทุกคน”

9) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

ความผิดเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการที่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับ
อันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย มาตรา 14 ให้ความผิดตามมาตรา 6/1 ที่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ
ได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา 6/1 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ทำงานหรือให้บริการโดยวิธีการอย่างหนึ่ง
อย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สิน
ของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น

(2) ขู่เชิญด้วยประการใด ๆ

(3) ใช้กำลังประทุษร้าย

(4) ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้

(5) นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ

(6) ทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระทำความผิดข้างต้น

ถ้าได้กระทำให้ผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ผู้นั้นกระทำความผิด
ฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

10) พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.
2562

ความผิดเกี่ยวกับการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง
หรือผู้สมัครอื่น ให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือก

ผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

มาตรา 65 ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ในห้วงเวลาดังกล่าวลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(1) จัดทำ ให้ เสนอ ให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(2) ให้ เสนอ ให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัดหรือศาสนสถานอื่น สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

(3) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(4) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(5) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครใด

ห้ามมิให้สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่เป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ ในกรณีที่ต้องคัดกรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อนุมัติโครงการหรือกิจกรรมใหม่ที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่งภายในเก้าสิบวันก่อนวันครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือก่อนการลาออกจากราชการของผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ให้ถือว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่โครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวมีลักษณะเป็นการบรรเทาทุกข์จากภัยธรรมชาติ หรือภัยพิบัติสาธารณะ หรือเป็นโครงการหรือกิจกรรมต่อเนื่องที่กระทำเป็นปกติอยู่แล้ว หรือเป็นโครงการที่ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี

การประกาศนโยบายหรือการดำเนินการตามแนวทางในการแก้ไขปัญหาตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยวิธีการใช้จ่ายจากเงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิให้ถือว่าเป็นกรณีตาม (1) หรือ (2) เว้นแต่เป็นการโฆษณาหาเสียงเกี่ยวกับนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีเหตุอันควรสงสัยว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดดำเนินการใดอันมีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้คณะกรรมการการ

เลือกตั้งพิจารณาและวินิจฉัย เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่าการดำเนินการนั้นมีลักษณะเป็นการต้องห้ามดังกล่าว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป

ความคิดตาม (1) หรือ (2) ให้ถือว่าเป็นความคิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้

5.3.2 กฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ในการดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน โดยนำมาตรการยึดหรืออายัดชั่วคราวมาใช้เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยที่พนักงานอัยการยังไม่ได้มีการยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เพื่อเป็นการหามาตรการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัด ผู้วิจัยจึงทำการศึกษามาตรการยึดหรืออายัดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้ทราบมาตรการในการจัดการทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่สามารถนำมาใช้ในการลดผลกระทบจากการยึดหรืออายัดชั่วคราว ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

กระบวนการดำเนินการกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้วางหลักเกณฑ์ที่สำคัญไว้ในมาตรา 48 ซึ่งเป็นชั้นของคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการจะสั่งยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราว อันมีหลักสำคัญดังนี้

ประการแรก จะต้องปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานตามนิยามในมาตรา 3

ประการที่สอง เมื่อตรวจสอบพบว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว จะต้องมิเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการ โอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิดหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นด้วย จึงจะใช้อำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนได้

ทั้งสองประการนี้ นับว่าเป็นเงื่อนไขในการดำเนินการกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพราะถ้ากรณีไม่เข้าเงื่อนไขทั้งสองประการก็ไม่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นได้ กล่าวคือ แม้ว่ากรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิดหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใด แต่ทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ

กระทำความผิด หรือในกรณีเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจริง แต่กรณีที่ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจจะมีการ โอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น ก็จะดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวไม่ได้

1.1) การยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

มาตรา 48 บัญญัติว่า “ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการ โอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขานุการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินจะแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการ แล้วแต่กรณี สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ”

จะเห็นได้ว่า ผู้มีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมในกรณีทั่วไป เว้นแต่กรณีจำเป็นเร่งด่วน เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะดำเนินการไปก่อนก็ได้ แต่ต้องรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม โดยระยะเวลาที่จะยึดหรืออายัดได้จะต้องไม่เกิน 90 วัน และทรัพย์สินที่จะยึดหรืออายัดได้จะต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และต้องมีเหตุอันเชื่อว่าอาจมีการโอนจำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินนั้น (ศาลแพ่งและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2556, หน้า 25) และมาตรา 48 วรรคสี่ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพิกถอนการยึดหรืออายัดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนี้

ข้อ 1 การขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 48 วรรคสี่ ให้ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินยื่นคำขอต่อเลขานุการ

พร้อมด้วยหลักฐานที่แสดงว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมีใช้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ข้อ 2 เมื่อเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ตรวจคำขอและหลักฐานที่ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้เสนอคำขอพร้อมทั้งหลักฐานและความเห็นต่อเลขาธิการเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น

ข้อ 3 ให้ผู้ยื่นคำขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดมีสิทธิเข้าชี้แจงหรือนำบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือที่ปรึกษาเข้าร่วมชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาคำขอและหลักฐานที่ได้แสดงไว้ตามข้อ 1

1.2) เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา 49 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 48 วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินได้ ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุนข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน

ให้เลขาธิการรีบดำเนินการตามวรรคสองแล้วส่งเรื่องเพิ่มเติมไปให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง หากพนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ และเมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดประการใดให้พนักงานอัยการและเลขาธิการปฏิบัติตามนั้น หากคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ

เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลาและได้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการตามวรรคสามแล้ว ให้เรื่องนั้นเป็นที่สุด และห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญ ซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ และในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินดังกล่าวภายในสองปีนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลา ให้

สำนักงานดำเนินการนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุนและในกรณีที่ผู้มาขอรับคืน โดยใช้สิทธิขอรับคืนตามกฎหมายอื่นซึ่งสามารถทำได้ถึงแม้จะเกินกว่ากำหนดสองปี ให้สำนักงานส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้มาขอรับคืน หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินจากกองทุนแทน หากยังไม่มีผู้มาขอรับคืนเมื่อล่วงพ้นห้าปี ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ การเก็บรักษา และการจัดการทรัพย์สินหรือเงิน ในระหว่างที่ยังไม่มีผู้มารับคืน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด เมื่อศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลแล้ว ให้ศาลสั่งให้ปิดประกาศไว้ที่ศาลนั้น และประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นเพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอถอนคดี คำสั่งกับให้ศาลสั่งให้ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการเพื่อปิดประกาศไว้ที่สำนักงานและสถานีตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่และถ้ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ก็ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบ เพื่อใช้สิทธิดังกล่าว การแจ้งนั้นให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งหลังสุดของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏในหลักฐาน

ในกรณีตามวรรคหนึ่งถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปคืนหรือชดเชยคืนให้แก่ผู้เสียหายแทนการสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินด้วยในคราวเดียวกันและเมื่อศาลมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินหรือชดเชยให้ผู้เสียหายตามวรรคนี้แล้ว ให้สำนักงานดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลโดยเร็ว”

คำว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 48 วรรคหนึ่ง” หมายความว่า เมื่อมีการตรวจสอบรายงาน และข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม 4 ประเภท ดังนี้

1) รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่กระทำโดยสถาบันการเงินตาม มาตรา 13 และมาตรา 14

2) รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่กระทำโดยสำนักงานที่ดินตาม มาตรา 15

3) รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่กระทำโดยผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับการลงทุน หรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่ได้รายงานการทำธุรกรรมตามมาตรา 16

4) รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้มาโดยทางอื่นนอกเหนือไปจากรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 มาตรา 16 ทั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดไว้ตามมาตรา 48 วรรคสาม (สีหนาท ประยูรรัตน์, 2544, หน้า 153)

หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว มีกำหนดไม่เกิน 90 วันและในช่วงเวลา 90 วัน ที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินอยู่นั้น ถ้าปรากฏหลักฐานต่อมาเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขานุการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ พิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นตกเป็นของแผ่นดินก็ได้ แต่ถ้าหากครบกำหนด 90 วันแล้วยังมิได้มีการดำเนินในชั้นศาล การยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวเป็นอันสิ้นสุดลง พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องคืนทรัพย์สินให้กับเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน (สีหนาท ประยูรรัตน์, 2544, หน้า 157)

มาตรา 49 วรรคหก ในเรื่องการคุ้มครองผู้เสียหาย ได้มีประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือการกำหนดหลักเกณฑ์ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม ข้อ 2 ว่า ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือกำหนดหลักเกณฑ์ใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือกำหนดหลักเกณฑ์ใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมเพื่อให้สำนักงานปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

- (1) การตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
 - (2) การประชุมและการออกคำสั่งใดๆ ของคณะกรรมการธุรกรรมตามมาตรา 32 วรรคสาม
 - (3) การสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือมาตรา 36
 - (4) การคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการของคณะกรรมการธุรกรรมตามมาตรา 37/1
 - (5) การดำเนินการตามมาตรา 48
 - (6) การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายตามมาตรา 49 วรรคหก
 - (7) การกำกับดูแลความเป็นอิสระและเป็นกลางของสำนักงานเลขานุการ
- ข้อ 3 “เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมได้ยกร่างระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือหลักเกณฑ์ใดตามข้อ 2 แล้ว ให้เสนอร่างดังกล่าวต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนส่งเรื่องไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา และเมื่อระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีประกาศใช้บังคับแล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบด้วย”

ทำให้การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามมาตรา 49 วรรคหก ตามข้อ 2 (6) ต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการตุลาการว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 ดังนี้

ข้อ 3 ระเบียบนี้

“ผู้เสียหาย” หมายความว่า ผู้ได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินจากการกระทำความผิดมูลฐานและไม่อาจดำเนินการเพื่อขอคืนทรัพย์สินหรือชดเชยคืนความเสียหายดังกล่าวได้ตามกฎหมายอื่นหรือดำเนินการตามกฎหมายอื่นแล้วแต่ไม่เป็นผล

“ตรวจสอบ” หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเสียหายของผู้เสียหาย

ข้อ 4 เมื่อคณะกรรมการตุลาการมีมติให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว หรือเลขานุการมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน แล้วแต่กรณี ในความผิดมูลฐานใดที่ปรากฏข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบว่ามีผู้เสียหายแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาและในระบบสารสนเทศของสำนักงาน กำหนดให้ผู้เสียหายยื่นคำร้องพร้อมหลักฐานแสดงรายละเอียดแห่งความเสียหาย และจำนวนความเสียหายที่ได้รับจากการกระทำความผิดมูลฐานนั้นตามแบบทำระเบียบนี้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่มีเหตุอันสมควรที่ไม่อาจยื่นคำร้องได้ตามกำหนดเวลาดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอต่อเลขานุการเพื่อพิจารณาอนุญาต

ข้อ 5 เมื่อมีผู้เสียหายยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลา หรือยื่นเกินกำหนดเวลาโดยได้รับการอนุญาตจากเลขานุการตามข้อ 4 แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบ และจัดทำความเห็นเกี่ยวกับความเสียหายของผู้เสียหาย เสนอต่อเลขานุการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบในการเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการตุลาการเพื่อพิจารณามีมติให้ดำเนินการตามมาตรา 49 ต่อไป

กรณีไม่มีผู้เสียหายยื่นคำร้อง หรือยื่นคำร้องโดยไม่ปรากฏหลักฐานแสดงรายละเอียดแห่งความเสียหายหรือยื่นเกินกำหนดเวลาโดยไม่ได้รับการอนุญาตจากเลขานุการตามข้อ 4 แล้วแต่กรณี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานให้เลขานุการทราบ และแจ้งให้ผู้เสียหายที่ยื่นคำร้องโดยไม่ปรากฏหลักฐาน หรือยื่นเกินกำหนดเวลาดังกล่าวทราบโดยเร็ว ทั้งนี้ หากผู้เสียหายรายใดไม่เห็นด้วยให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอเรื่องต่อเลขานุการเพื่อเสนอให้คณะกรรมการตุลาการพิจารณามีคำสั่งต่อไป คำสั่งของคณะกรรมการตุลาการนั้นให้เป็นที่ที่สุด

ข้อ 6 ในการเสนอเรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาตามข้อ 5 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สรุปข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณามีมติให้ดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดคดีนี้

(1) รายการทรัพย์สินที่ควรร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้นำไปคืนแก่ผู้เสียหายซึ่งปรากฏหลักฐานโดยชัดแจ้งว่าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์

(2) รายการทรัพย์สินที่ควรร้องขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้นำไปชดใช้คืนแก่ผู้เสียหายตามสัดส่วนความเสียหาย หรือ

(3) รายการผู้เสียหายหรือผู้ยื่นคำร้องที่ไม่มีสิทธิได้รับการคุ้มครองพร้อมเหตุผลประกอบ

ข้อ 7 เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาแล้วเห็นชอบตามที่เลขาธิการเสนอให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินการตามมาตรา 49 วรรคหก ต่อไป

ข้อ 8 กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดคดีไปคืนหรือชดใช้คืนให้แก่ผู้เสียหายและคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวเป็นที่สุดแล้ว ให้สำนักงานดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลโดยเร็ว ทั้งนี้ หากจำเป็นต้องนำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดออกขายทอดตลาดตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลเพื่อนำเงินไปชดใช้คืนให้แก่ผู้เสียหายให้นำระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดมาใช้บังคับ โดยอนุโลม

ข้อ 9 ในการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลตามข้อ 8 ให้สำนักงานจัดทำบัญชีคืนหรือชดใช้คืนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดคดีให้แก่ผู้เสียหาย และแจ้งให้ผู้เสียหายมารับคืนหรือรับการชดใช้คืนภายในเวลาที่สำนักงานกำหนด แต่หากผู้เสียหายรายใดไม่มารับคืนหรือรับการชดใช้คืนดังกล่าวให้สำนักงานดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อ 10 ให้เลขาธิการรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจออกคำสั่งหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้คณะกรรมการธุรกรรมเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด

1.3) การให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา 51 บัญญัติว่า “เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา 49 แล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง ฟังไม่ขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งที่เป็นเงินสดและเงินที่เกิดจากการบริหารจัดการทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ให้สำนักงานส่งเข้ากองทุนกึ่งหนึ่ง และส่งให้กระทรวงการคลังอีกกึ่งหนึ่ง ถ้าเป็นทรัพย์สินอื่นให้ดำเนินการตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต แล้วแต่กรณี”

เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 และผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลคืนทรัพย์สินเข้ามาแล้ว ศาลจะทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา 51 วรรคหนึ่ง

พนักงานอัยการจะมีหน้าที่นำพยานเข้ามาสืบประกอบ เพื่อให้ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เมื่อพนักงานอัยการนำพยานของตนเข้าสืบหมดแล้ว ต่อจากนั้นก็เป็นที่ของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอนทรัพย์สินนำพยานที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้น เข้าสืบพิสูจน์แสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สิน นอกจากนี้จะแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินแล้ว ยังต้องมีหน้าที่พิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินนั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด การนำเสนอให้เห็นว่าไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอย่างไร ผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินต้องมีหน้าที่นำสืบไปที่ที่มาของทรัพย์สินนั้น ว่ามีที่ไปที่มาอย่างไร ได้รับทรัพย์สินมาจากใคร เมื่อไร อย่างไร มีหลักฐานยืนยันการพิสูจน์หรือไม่ หรือในกรณีที่อ้างว่าเป็นผู้รับโอนทรัพย์สินมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน ก็ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า ตนเองไม่รู้หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ไม่รู้ว่าทรัพย์สินที่ตนรับโอนมานั้นเป็นทรัพย์สินที่ผู้ขายซื้อมาด้วยเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน โดยนำเงินไปซื้อทรัพย์สินดังกล่าวไว้แล้วนำมาขายให้กับตนเอง หากตนซื้อทรัพย์สินดังกล่าวมาโดยเสียค่าตอบแทน ได้จ่ายเงินซื้อทรัพย์สินนั้นจริง ก็จะต้องมีหลักฐานการจ่ายเงิน มีการซื้อขายถูกต้องตามกฎหมาย มีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าเงินที่นำมาซื้อทรัพย์สินเป็นเงินของตนเอง สามารถนำสืบหรือแหล่งที่มาของเงินที่นำมาซื้อทรัพย์สินได้นำเงินนั้นมาจากไหน มีที่ไปที่มาของเงินอย่างไร หากได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยไม่มีการตอบแทน ก็ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า ได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะอย่างไร

ส่วนมาตรา 51 วรรคสาม เป็นข้อยกเว้นหลักทั่วไปตามมาตรา 51 วรรคหนึ่ง กล่าวคือ หากผู้อ้างเป็นเจ้าของหรือผู้รับ โอนทรัพย์สินเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บรรดาทรัพย์สินตามคำร้องของพนักงานอัยการดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเลย หรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต กรณีเช่นนี้พนักงานอัยการไม่ต้องมีภาระนำพยานมาสืบเหมือนเช่นกรณีทั่วไป เพราะกฎหมายสันนิษฐานไว้เสียแล้ว ว่าทรัพย์สินตามคำร้องนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

แม้ว่าพนักงานอัยการจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมาย แต่พนักงานอัยการก็ยังคงพิสูจน์ว่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วน คือ พนักงานอัยการจะมีหน้าที่นำพยานมาสืบให้เห็นว่า ผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับ โอนทรัพย์สินตามคำร้อง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน จึงจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐาน หากพนักงานอัยการสามารถพิสูจน์ได้เช่นนั้น ก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ส่วนผู้อ้างว่า เป็นเจ้าของหรือผู้รับ โอนทรัพย์สินก็ยังมีหน้าที่ต้องแสดงข้อเท็จจริงหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายดังกล่าว โดยต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าผู้อ้างไม่เกี่ยวข้องหรือไม่เคยมีความสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน

หากศาลไต่สวนแล้ว แล้วเชื่อว่า

1) เชื่อตามคำร้องของพนักงานอัยการ ศาลก็มีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

2) เชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้ร้องเป็นเจ้าของที่แท้จริง หรือเป็นผู้รับ โอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้ทรัพย์สินมาโดยสุจริตและสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ ผู้ร้องไม่ได้เกี่ยวข้องหรือไม่เคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ศาลก็จะมีการสั่งให้ยกคำร้องนั้น และให้คืนทรัพย์สินให้กับผู้ร้องไป

1.4) การยึดหรืออายัดทรัพย์สินระหว่างกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล

มาตรา 55 บัญญัติว่า “หลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา 49 หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยกย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งตามมาตรา 51 ก็ได้ เมื่อได้รับคำขอดังกล่าวแล้วให้ศาล

พิจารณาคำขอเป็นการด่วน ถ้ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคำขอนั้นมีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งตามที่ขอโดยไม่ชักช้า”

เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาล ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้วคดีจะต้องมีการพิจารณามีการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือของผู้รับโอนแล้วแต่กรณี กว่าศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หรือสั่งให้คืนทรัพย์สิน อาจจะใช้เวลานานทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาจมีการโอน จำหน่ายหรือยกย้ายไปได้เพื่อให้พ้นจากการถูกดำเนินการทางศาล และเมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินแล้วก็อาจไม่มีตัวทรัพย์สิน หรือมีทรัพย์สินไม่เพียงพอที่จะดำเนินการตามคำสั่งศาลเพื่อเป็นมาตรการในการคุ้มครองทรัพย์สิน เพื่อมิให้มีการโอน จำหน่ายหรือยกย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังนั้น หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย หรือยกย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด กฎหมายให้อำนาจเลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาล มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหรือสั่งคืนทรัพย์สินแล้วแต่กรณี (สีหนาท ประยูรรัตน์, 2544, หน้า 177)

1.5) การจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด

มาตรา 57 บัญญัติว่า “การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ หรือศาล แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ตามหมวดนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เลขาธิการอาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้น ไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกันหรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบก็ได้

การให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สิน ไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด....”

หลังจากที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว บรรดาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดย่อมจะอยู่ในการควบคุมดูแลโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 57 ได้วางหลักเกณฑ์การเก็บรักษาและการจัดการ

ทรัพย์สินดังกล่าวโดยให้เก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ให้เป็นตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งตามระเบียบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วย การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึด พ.ศ. 2543

หมวด 1 หน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน

ข้อ 4 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน นำทรัพย์สินนั้นและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ยึดมาส่งมอบให้ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการทรัพย์สิน เพื่อรักษาไว้ตามหลักเกณฑ์และวิธีที่กำหนดไว้ระเบียบนี้

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้เป็นอสังหาริมทรัพย์หรือเป็นกิจการ เช่น อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม ที่มีรายได้จากการประกอบกิจการดังกล่าว หรือเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือเป็นกิจการที่เมื่อนำออกบริหารจัดการแล้วอาจก่อให้เกิดรายได้ เพื่อรักษาตัวทรัพย์สินหรือกิจการนั้นเองให้ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการทรัพย์สินรายงานเลขานุการทันที เพื่อพิจารณาสั่ง โดยเร็ว

ข้อ 14 ให้ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินรายงานต่อเลขานุการโดยเร็ว เพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร เมื่อปรากฏว่า

(1) ทรัพย์สินนั้นมีสภาพเป็นของสด ของเสียได้ หรือถ้าหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น

(2) ทรัพย์สินนั้นมีลักษณะที่อาจทำให้สกปรกเลอะเทอะ หรือมีกลิ่น หรืออาจรบกวนหรือก่อความรำคาญ

(3) ทรัพย์สินที่มีน้ำหนักมาก หรือไม่สะดวกต่อการเคลื่อนย้าย หรือมีขนาดใหญ่ หรือเปลืองเนื้อที่ในการเก็บรักษา

(4) ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินซึ่งโดยสภาพอาจก่อให้เกิดอันตรายได้ง่าย เช่น สารเคมี หรือสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิง

(5) ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ต้องเก็บรักษาไว้ในสถานที่โดยเฉพาะเพื่อรักษาคุณภาพของตัวทรัพย์สิน หรือเป็นทรัพย์สินที่มีขั้นตอนหรือวิธีการเก็บรักษาเป็นพิเศษ

(6) ทรัพย์สินนั้นอาจเสื่อมค่าหรือราคาหรือหากปล่อยทิ้งไว้อาจจะทำให้ไร้ประโยชน์

ข้อ 15 ในกรณีที่เลขานุการเห็นว่าทรัพย์สินที่ต้องเก็บรักษาตามข้อ 14 ไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้หรือเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากเกินไปเลขานุการอาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลหรือใช้ประโยชน์

1.6) การดำเนินการกับทรัพย์สินที่กฎหมายอื่นดำเนินการแล้วไม่เป็นผลหรือยังไม่ได้ดำเนินการ

มาตรา 58 บัญญัติว่า “ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใด เป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้น ตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้

ในการพิจารณาดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ลักษณะการกระทำความผิดที่สำนักงานดำเนินการจะต้องมีลักษณะที่อาจส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจการคลังของประเทศ หรือเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ทั้งนี้ ลักษณะการกระทำความผิดดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”

การดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่น ได้แก่ การดำเนินการกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32 ถึงมาตรา 37 การดำเนินการกับทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นต้น ดังนั้น หากมีการดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่นที่กล่าวมาแล้วไม่เป็นผล จึงสามารถขอร้องขอให้ดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้

ในการพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 58 วรรคหนึ่ง ลักษณะการกระทำความผิดที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะดำเนินการจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) มีลักษณะผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจการคลังของประเทศ

(2) การกระทำความผิดข้ามชาติหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือ ผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน

ทั้งนี้ ลักษณะการกระทำความผิดดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

2) พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาใช้บังคับ โดยมีสาระสำคัญและหลักเกณฑ์ คือ

ความผิดพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง การผลิต การนำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้เพื่อครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้ความหมายรวมถึง การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือหรือการพยายามกระทำความผิดต่างๆ ด้วย

ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้ หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินใดที่ได้มาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้ความหมายรวมถึงเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อ หรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใดๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพกี่ครั้ง หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการปราบปรามผู้กระทำความผิด ภายใต้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดให้อำนาจแก่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน โดยมีหลักเกณฑ์

(1) ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของผู้ต้องหารายใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คณะกรรมการสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้น (มาตรา 19)

(2) ในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาหากมีหลักฐานเชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดของผู้อื่น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาโดยได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยเสน่หา หรือรู้อยู่แล้วว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้นด้วย (มาตรา 20)

(3) ในการตรวจสอบทรัพย์สินนั้น ถ้าหากว่าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ก็ให้คณะกรรมการสั่งยึดหรืออายัดไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัด หรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ต่องานั้น

(4) ในการตรวจสอบทรัพย์สินดังกล่าว หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดมีการโอน ชักย้าย ซุกซ่อน หรือกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่

เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องขอ ผ่อนผัน เพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกันและหลักประกันก็ได้ (มาตรา 22)

(5) ลักษณะของทรัพย์สินซึ่งอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการที่จะตรวจสอบเพื่อยึดหรืออายัดดังกล่าวได้แก่

(5.1) ทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไป สิทธิเรียกร้อง และผลประโยชน์รวมทั้งดอกผลจากทรัพย์สิน

(5.2) หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา

(5.3) ทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดของผู้ต้องหาที่ได้รับ ขาย จำหน่าย โอนหรือยกย้ายไปเสีย ในระหว่างระยะเวลาสิบปีก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัดและภายหลังนั้น เว้นแต่ผู้รับ โอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการได้ว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน

(6) การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของคณะกรรมการที่กล่าวซึ่งได้กระทำไปโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใด ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนเป็นส่วนตัว

(7) เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องผู้ต้องหาในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว และทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีคำสั่งยึดหรืออายัดดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นโดยจะยื่น ไปพร้อมกับฟ้องหรือจะยื่นคำร้องก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้

(8) บรรดาทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลให้ไต่สวนนั้น หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอาจว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องก่อนศาลคดีถึงที่สุด และแสดงให้เห็นว่า

(8.1) บุคคลนั้นเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้น ไม่ได้เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือ

(8.2) บุคคลนั้นเป็นผู้รับ โอนหรือผู้รับประโยชน์ และได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

3) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดอำนาจของพนักงานสอบสวน เกี่ยวกับการยึดไว้เพียงอย่างเดียว ส่วนการอายัดนั้นมีบัญญัติไว้ในมาตรา 119 ซึ่งเป็นบทบัญญัติ

เกี่ยวกับการผิดสัญญาประกันต่อศาล และเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานบังคับคดีที่จะยึดหรืออายัดของผู้ประกันขายทอดตลาด ไม่เกี่ยวข้องกับอำนาจของพนักงานสอบสวนแต่อย่างใด

อำนาจในการยึดของพนักงานสอบสวน มีกรณีการค้นเพื่อยึดสิ่งของซึ่งเป็นพยานหลักฐานประกอบการสอบสวน ใต้วงมุลฟ้อง หรือพิจารณา หรือการค้นเพื่อยึดสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้หรือตั้งใจจะใช้ในการกระทำความผิด ถือเป็นเหตุผลที่พนักงานสอบสวนสามารถยกขึ้นกล่าวอ้างได้ตามกฎหมายเพื่อขอออกหมายค้นตามมาตรา 69 และมาตรา 85

ได้กำหนดการขอค้นสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้ไปใช้ประโยชน์ชั่วคราวในมาตรา 85/1 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรา 85/1 บัญญัติว่า “ในระหว่างสอบสวน สิ่งของที่เจ้าพนักงานได้ยึดไว้ซึ่งมิใช่ทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ถ้ายังไม่ได้นำสืบหรือแสดงเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี เจ้าของหรือผู้ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้ อาจยื่นคำร้องต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อขอรับสิ่งของนั้นไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้

การส่งคืนสิ่งของตามวรรคหนึ่งจะต้องไม่กระทบถึงการใช้สิ่งของนั้นเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในภายหลัง ทั้งนี้ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งโดยมิชักช้า โดยอาจเรียกประกันจากผู้ยื่นคำร้องหรือกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้บุคคลนั้นปฏิบัติ และหากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือบุคคลดังกล่าวไม่ยอมคืนสิ่งของนั้นเมื่อมีคำสั่งให้คืน ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี มีอำนาจยึดสิ่งของนั้นกลับคืนและบังคับตามสัญญาประกันเช่นว่านั้นได้ วิธีการยื่นคำร้อง เงื่อนไขและการอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่อนุญาต ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาดังกล่าวได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการไม่อนุญาตและให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาต ศาลอาจเรียกประกันหรือกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดได้ตามที่เห็นสมควร คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด”

เนื่องจากปัจจุบันประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้อำนาจเจ้าพนักงานยึดสิ่งของต่างๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐาน ได้จนกว่าคดีถึงที่สุด บางกรณีอาจต้องยึดสิ่งของดังกล่าวเป็นเวลาไว้นาน ทำให้สิ่งของนั้นชำรุดบกพร่อง เสื่อมประโยชน์ หรือเสื่อมราคา ก่อความเสียหายแก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของนั้น สมควรกำหนดให้เจ้า

พนักงานมีอำนาจใช้ดุลพินิจผ่อนผันให้บุคคลดังกล่าว รับสิ่งของกลับไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ระหว่างการดำเนินคดีอาญา เพื่อเป็นการบรรเทาความเสียหายและเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนผู้สุจริต ตลอดจนลดภาระหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการดูแลรักษาสิ่งของนั้น (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2550, หน้า 17) ซึ่งวิธีการอนุญาตนั้นเป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดวิธีการคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้ไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ พ.ศ. 2553 โดยมีรายละเอียดแบ่งออกเป็น 3 หมวด ดังนี้

หมวด 1 การยื่นคำร้อง

ข้อ 1 บุคคลดังต่อไปนี้ มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้ได้

- (1) เจ้าของหรือผู้มีกรรมสิทธิ์
- (2) ผู้ซึ่งมีสิทธิในการใช้ ครอบครอง ยึดหน่วง หรือสิทธิเรียกร้องอื่นตามที่

กฎหมายรับรอง รวมถึงผู้เช่าซื้อ ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดก หรือผู้จัดการมรดก

ผู้ยื่นคำร้องจะต้องแสดงหลักฐานแห่งการเป็นเจ้าของ หรือเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ เพื่อแสดงถึงสิทธิที่ตนมีอยู่เหนือสิ่งของนั้น ในกรณีผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิในสิ่งของซึ่งมีเจ้าของกรรมสิทธิ์หลายรายรวมกัน จะต้องแสดงเอกสารหลักฐานแสดงความยินยอมในการร้องขอคืนสิ่งของจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ทุกราย

ข้อ 2 คำร้องต้องมีรายละเอียดอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

- (1) สิ่งของที่ประสงค์จะขอคืน
- (2) เหตุผล ความจำเป็น และความเร่งด่วน ที่ร้องขอคืนสิ่งของไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์
- (3) ระยะเวลาที่ประสงค์จะนำสิ่งของไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์
- (4) ผู้ที่จะดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์จากสิ่งของ
- (5) สถานที่ที่นำสิ่งของไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์
- (6) หลักฐานในการแสดงสิทธิตามข้อ 1

ข้อ 3 ในกรณีที่คดีอยู่ในระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ให้ยื่นคำร้องต่อพนักงานสอบสวน หากสำนวนการสอบสวนได้ส่งไปยังพนักงานอัยการแล้ว ให้ยื่นคำร้องต่อพนักงานอัยการ

หมวด 2 การพิจารณาและการอนุญาต

ข้อ 4 เมื่อได้รับคำร้องแล้ว ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี มีคำสั่งโดยไม่ชักช้า

การตั้งค่านิ่งของจะต้องไม่กระทบถึงการใช้ง้างของนึ่งเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในภายหลัง

ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี แจ้งให้ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องตามข้อ 1 วรรคหนึ่ง ผู้ต้องหา หรือผู้เสียหาย ทราบถึงการยื่นคำร้องขอค่านิ่งของเท่าที่จะทำได้

ในการพิจารณาคำร้อง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี คำนึงถึงเหตุ ดังต่อไปนี้

(1) เหตุผล ความจำเป็น และความเร่งด่วนที่ต้อ่านำสิ่งของไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์

(2) ความเสี่ยงภัยหรือเสี่ยงต่อความเสียหาย สูญหาย ถูกทำลาย ปลอม หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง ที่อาจเกิดกับสิ่งของที่จะนำไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์

(3) ความน่าเชื่อถือของหลักประกัน

(4) ความน่าเชื่อถือของผู้ที่จะนำสิ่งของไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์

(5) ระยะเวลาที่จะนำสิ่งของไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์

(6) ค่าค้ำค่านของผู้มีสิทธิยื่นคำร้องตามข้อ 1 วรรคหนึ่ง ค่าค้ำค่านของผู้ต้องหา หรือค่าค้ำค่านของผู้เสียหาย

(7) พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดี

ข้อ 5 ในกรณีที่ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องหลายรายขอค่านิ่งของอย่างเดียวกัน โดยอ้างสิทธิต่างกันให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี มีอำนาจกำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นสมควรเพื่อพิสูจน์สิทธิของตนก่อนมีคำสั่ง

เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ยื่นคำร้องรายใดเป็นเจ้าของหรือผู้มีสิทธิเหนือสิ่งของดีกว่าผู้อื่น ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี มีคำสั่งค่านิ่งของแก่ผู้นั้น

ข้อ 6 พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี อาจมีคำสั่งค่านิ่งของแก่ผู้ยื่นคำร้องโดยไม่มีประกัน มีประกัน มีประกันและหลักประกัน หรือกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ยื่นคำร้องปฏิบัติเพื่อให้ได้สิ่งของนั้นมาใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีก็ได้

ข้อ 7 ในกรณีที่สิ่งของที่ขอค่านิ่งมีใช้พยานหลักฐานที่สำคัญในคดีและมีมูลค่าหรือราคาไม่สูง พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี อาจมีคำสั่งค่านิ่งของนั้นแก่ผู้ยื่นคำร้องโดยไม่มีประกันก็ได้

ข้อ 8 ก่อนส่งมอบสิ่งของที่มีคำสั่งให้ค่านิ่ง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) กรณีที่ไม่มีประกัน ให้ผู้ยื่นคำร้องทำสัญญารับผิดชอบต่อดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์และสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะคืนสิ่งของเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี สั่งให้ส่งคืนสิ่งของ

(2) กรณีที่มีประกัน ให้ผู้ยื่นคำร้องทำสัญญารับผิดชอบต่อดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์และทำสัญญาประกัน

(3) กรณีที่มีประกันและหลักประกัน ให้ผู้ยื่นคำร้องทำสัญญารับผิดชอบต่อดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์และทำสัญญาประกัน พร้อมทั้งส่งมอบหลักประกัน

สัญญาตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ยื่นคำร้อง ระยะเวลา และสถานที่ที่อนุญาตให้นำสิ่งของไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ ข้อความยินยอมขอใช้เงินตามจำนวนหรืออัตราที่กำหนดในกรณีที่สิ่งของนั้นชำรุดบกพร่องหรือมีอาจส่งคืนได้ และประกันหรือหลักประกันสำหรับในกรณีที่สัญญาประกัน

ข้อ 9 การเรียกประกันหรือหลักประกันและการกำหนดเงื่อนไขจะต้องมีความเหมาะสมกับความสำคัญของพยานหลักฐานในคดีและมูลค่าของสิ่งของ โดยไม่สร้างภาระแก่ผู้ยื่นคำร้องจนเกินควรแก่กรณี

การกำหนดมูลค่าของสิ่งของเพื่อการเรียกประกันหรือหลักประกัน ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี คำนึงถึงราคาประเมินของทางราชการ หรือมูลค่าหรือราคาตามท้องตลาดของสิ่งของลักษณะเดียวกันนั้น

ในกรณีที่มูลค่าของหลักประกันลดลงหรือต่ำไป ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี แจ้งให้ผู้ได้รับอนุญาตหาหลักประกันมาเพิ่มให้ครบมูลค่าเดิมในขณะที่ทำสัญญาประกันหรือให้ดีกว่าเดิม หรือเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นได้

ข้อ 10 หลักทรัพย์ดังต่อไปนี้ ให้ใช้เป็นหลักประกันได้

(1) เงินสด

(2) ที่ดินมีโฉนดหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์

(3) ที่ดินมีโฉนดหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์และสิ่งปลูกสร้าง

(4) ห้องชุดมีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์

(5) พันธบัตรรัฐบาลไทย

(6) หุ่นหรือหุ่นกึ่งที่ออกโดยนิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น

(7) หลักทรัพย์มีค่าอย่างอื่นที่กำหนดราคาดุลค่าที่แน่นอน เช่น สลากออมสิน บัตรหรือสลากออมทรัพย์ทวีสินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ใบรับเงินฝากประจำธนาคาร ตัวแลกเงินที่ธนาคารเป็นผู้จ่ายและธนาคารผู้จ่ายได้รับรองตลอดไปแล้ว ตัวสัญญาใช้เงินที่

ธนาคารเป็นผู้ออกตัว เชื่อกันธนาคารเป็นผู้ส่งจ่ายและรับรองซึ่งสามารถเรียกเก็บเงินได้ในวันที่ทำสัญญาประกัน หนังสือรับรองของธนาคารหรือบริษัทประกันภัยเพื่อชำระเบี้ยปรับแทนกรณีผิดสัญญาประกัน หรือหลักทรัพย์อื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องใช้หลักทรัพย์ตาม (2) (3) หรือ (4) เป็นหลักประกัน ให้นำโฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ห้องชุด และหนังสือรับรองราคาประเมินของสำนักงานที่ดินมาแสดง หากนำสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินมาเป็นหลักประกันด้วยต้องแสดงสำเนาทะเบียนบ้านและหนังสือประเมินราคาส่งปลูกสร้างที่นำเชื่อถือประกอบด้วย

ข้อ 11 กรณีมีบุคคลเป็นประกัน บุคคลผู้เป็นประกันต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(1) เป็นผู้มีความมั่นคงหน้าที่การงานหรือมีรายได้แน่นอน เช่น เป็นข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ สมาชิกสภาผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานของรัฐประเภทอื่น ๆ ลูกจ้างของทางราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารพรรคการเมือง หรือทนายความ และ

(2) เป็นผู้มีความสัมพันธ์กับผู้ยื่นคำร้อง เช่น เป็นผู้พวาริ ผู้สืบสันดาน สามี ภริยาญาติพี่น้อง ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง บุคคลที่เกี่ยวข้องกันโดยทางสมรส หรือบุคคลที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี เห็นว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเหมือนเป็นญาติพี่น้อง หรือมีความสัมพันธ์ในทางอื่นที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี เห็นสมควรให้ประกันได้

ข้อ 12 กรณีมีบุคคลเป็นประกัน ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(1) ให้บุคคลผู้เป็นประกันเสนอหนังสือรับรองจากต้นสังกัดหรือนายจ้าง หรือหลักฐานอื่นที่เชื่อถือได้ และหากบุคคลผู้เป็นประกันมีคู่สมรส ให้แสดงหลักฐานการยินยอมของคู่สมรสด้วย

(2) ให้ทำสัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกินสิบเท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

(3) การส่งคืนสิ่งของให้พิจารณาจากเงินเดือนหรือรายได้ แต่หากวงเงินประกันมียอดสูงกว่าวงเงินที่ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิประกันได้ พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี อาจกำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องวางเงินหรือหลักทรัพย์อื่นเพิ่มเติมให้เพียงพอกับวงเงินประกันนั้นได้ หรืออาจให้มีบุคคลผู้เป็นประกันหลายคนร่วมกันทำสัญญาประกันโดยใช้วงเงินของแต่ละคนรวมกันได้

ข้อ 13 ในกรณีที่สิ่งของที่ขอคืนเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญในคดี ก่อนคืนสิ่งของให้แก่ผู้ได้รับอนุญาต พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี จะต้องจัดให้มีการตรวจพิสูจน์ บันทึกรายละเอียด ร่องรอย หรือตำหนิรูปพรรณของสิ่งของ ถ่ายภาพ หรือดำเนินการอย่าง

หนึ่งอย่างใดเพื่อเป็นหลักฐานยืนยันความถูกต้องแท้จริงของสิ่งของนั้นเพื่อใช้ในการพิสูจน์ทางคดี โดยให้ผู้ได้รับอนุญาตลงลายมือชื่อรับรองไว้

หมวด 3 การส่งคืนสิ่งของ

ข้อ 14 ในกรณีที่มีการกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้ผู้ได้รับอนุญาตปฏิบัติ หากผู้ได้รับอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี อาจสั่งให้ส่งคืนสิ่งของนั้นทันที หรือจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ เพิ่มเติมก็ได้

ข้อ 15 ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี แจ้งให้ผู้ได้รับอนุญาตส่งคืนสิ่งของ เมื่อปรากฏว่า

(1) มีเหตุจำเป็นต้องใช้สิ่งของนั้นในการสอบสวน หรือแสดงเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี

(2) ผู้ได้รับอนุญาตผิดสัญญารับมอบสิ่งของไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ หรือผิดสัญญาประกัน

(3) คดีถึงที่สุดหรือคดีเสร็จเด็ดขาด และศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้รับหรือให้คืนแก่บุคคลอื่น

(4) มีการนำสิ่งของไปใช้ในการกระทำความผิดอีก

(5) ต้องคืนสิ่งของให้แก่เจ้าของหรือผู้มีสิทธิเหนือสิ่งของดีกว่า

(6) ครบกำหนดระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต

(7) มีเหตุจำเป็นอย่างอื่นเพื่อป้องกันไม่ให้สิ่งของเสียหาย สูญหาย ถูกทำลาย ปลอมหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง

ข้อ 16 ผู้ได้รับอนุญาตจะส่งคืนสิ่งของก่อนครบกำหนดระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตก็ได้

ข้อ 17 ก่อนครบกำหนดระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้นำสิ่งของไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ ถ้าผู้ได้รับอนุญาตเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องนำสิ่งของนั้นไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ต่อไป ให้ผู้ได้รับอนุญาตนั้นมีหนังสือถึงพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ก่อนครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน แจ้งถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องนำสิ่งของไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ต่อไป

ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี พิจารณาเหตุผลและความจำเป็นตามวรรคหนึ่ง โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ตามข้อ 4

นอกจากนี้ในเรื่องการยึดหรืออายัดกฎหมายยังได้ระบุโทษแก่ผู้ยกย้าย ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งเอกสารหรือบันทึก

ข้อมูล หรือทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานยึดหรืออายัดไว้ หรือที่ตนรู้หรือควรจะรู้ว่าตกเป็นของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1) รายงานวิจัยเรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. ไชยยศ เหมะรัชตะ 2539-2540 กล่าวถึง ในปัจจุบันการประกอบอาชญากรรม ไม่ว่าจะโดยการกระทำอย่างเอกเทศหรือกระทำในลักษณะสมคบกันเป็นเครือข่ายในรูปแบบขององค์กรนั้น ได้เพิ่มขึ้นจนเป็นปัญหาใหญ่และซับซ้อนซึ่งทำให้ยากลำบากต่อการป้องกันและปราบปราม อันก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อความสงบสุขของทุกประเทศในยุคโลกาภิวัตน์นี้ ดังจะเห็นได้จากปัญหาอันมีที่มาจากการค้ายาเสพติดซึ่งนับวันจะรุนแรงและขยายตัวจนกลายเป็นปัญหาระดับโลก ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการดำรงอยู่และความเจริญเติบโตของเหล่าอาชญากรหรือองค์กรอาชญากรรม ได้แก่ การมีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้สนับสนุนในการที่จะปกปิดการกระทำความผิด และเพื่อการขยายขอบเขตอิทธิพลของการประกอบอาชญากรรมให้มั่นคงและกว้างขวางขึ้นจนกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ อันทำให้ยากแก่การปราบปรามจากบรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเงินทุนเหล่านั้นคือเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั่นเอง แต่เงินดังกล่าวย่อมจะต้องถูกฟ่งเลี้ยงจากทางเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น บรรดาอาชญากรจึงต้องหาวิธีการปกปิดซ่อนเร้นเงินจำนวนดังกล่าวนั้น ในขณะที่เดียวกันหากสามารถนำเงินนั้นมาใช้ดำเนินการหาผลตอบแทนให้มากขึ้นด้วยวิธีการทางธุรกิจ ก็ย่อมจะเป็นประโยชน์อย่างมากแก่เหล่าอาชญากร

การฟอกเงินซึ่งเป็นการดำเนินการด้วยวิธีต่าง ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ๆ เปลี่ยนเป็นเงินหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น ได้กลายเป็นรูปแบบที่แพร่หลายมากที่สุดของอาชญากรในการใช้เป็นเครื่องมือเพื่อปกปิดและหาผลประโยชน์จากการกระทำความผิด นอกจากนี้ การฟอกเงินยังก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากเงินที่นำมาฟอกเป็นเงินนอกระบบอันไม่ได้เกิดจากการผลิตทางเศรษฐกิจ และเงินดังกล่าวถูกนำไปใช้เป็นการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและนักการเมือง ตลอดจนนำมาใช้เพื่อการขยายเครือข่ายการประกอบอาชญากรรมจนกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่ทรงอิทธิพล ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาอันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

2) รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง : ธุรกิจนอกกฎหมาย ความผิดมูลฐาน และการฟอกเงิน นวลน้อย ศรีรัตน์ กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

กล่าวถึง เศรษฐกิจนอกระบบของประเทศไทย มีสัดส่วนค่อนข้างสูง หากวัดเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ หรือ GDP ในช่วงที่ผ่านมาได้มีความพยายามจากนักวิชาการในการทำการศึกษากิจกรรมต่าง ๆ ของเศรษฐกิจนอกระบบ ในแง่ผลกระทบ และขนาดของแต่ละภาคกิจกรรม เพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาให้ถูกต้องและอย่างเหมาะสม รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลมาโดยตลอด

รัฐบาลปัจจุบันได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเจ้าภาพทำการศึกษาระดมความคิดเพื่อแสวงหากรอบการดำเนินนโยบายภาครัฐในการดึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อยู่นอกระบบนี้ให้เข้ามาสู่ระบบอย่างถูกต้อง แม้ว่าเป้าหมายการดำเนินการของภาครัฐในครั้งนี้ต้องการที่ขยายฐานรายได้ในรูปภาษีเพิ่มขึ้น แต่วิธีดำเนินการเพื่อให้เกิดผลอย่างจริงจังอาจจะต้องใช้เวลาดำเนินการอีกนานพอสมควร

อย่างไรก็ตามปัญหาและอุปสรรคในความพยายามที่จะดึงเอาเศรษฐกิจนอกระบบเข้ามาอยู่ในระบบเป็นสิ่งที่ยุ่งยากไม่น้อย เพราะกิจกรรมเหล่านี้มีความแตกต่างอย่างชัดเจน บางกิจกรรมเป็นกิจกรรมซึ่งไม่ผิดกฎหมาย แต่อาจจะมีขนาดเล็ก และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา บางกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการในลักษณะของเศรษฐกิจพึ่งตนเอง ไม่ผ่านระบบตลาด ส่วนกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย บางกิจกรรมมีผลกระทบที่รุนแรง กว้างขวาง เช่น การค้ายาเสพติด การค้าหญิงและเด็ก เป็นต้น ส่วนบางกิจกรรมนั้น ผลกระทบอาจไม่รุนแรงมากนัก เช่น แรงงานข้ามชาติ เมื่อมีการจดทะเบียน ปัญหาที่เบาบางลง เป็นต้น ดังนั้น จึงต้องมีการแยกแยะปัญหาต่าง ๆ ออกจากกัน เพื่อที่จะสามารถดำเนินนโยบายได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริง สามารถลดผลกระทบทางเศรษฐกิจ และสังคมลงได้

กิจกรรมเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจในระดับที่แตกต่างกัน บางกิจกรรม เช่น การค้ายาเสพติด ส่งผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างรุนแรง บางกิจกรรมมีผลกระทบในระดับที่น้อยลงมา เช่น กิจกรรมการพนัน บางกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากปัญหาโครงสร้างในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ขาดความทั่วถึงและเท่าเทียม ทำให้เกิดปัญหาความแตกต่างทางฐานะและโอกาสของคนจำนวนมากในสังคม ซึ่งทำให้ประชากรที่ยากจนจำเป็นต้องแสวงหา หรือดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของตน

สำหรับกรณีที่เป็นกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย และมีผลกระทบที่รุนแรงนั้น มักจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์มหาศาล มีความเกี่ยวข้องโยงใยกันเป็นเครือข่าย เป็นองค์กรอาชญากรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีผู้คนที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก มีทั้งนักการเมือง ข้าราชการ พ่อค้า และนักธุรกิจ สร้างผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ และพัฒนาการเมืองของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ ถ้าวัดออกมา จะพบว่ามียูบล่ามหาศาล

กิจกรรมเหล่านี้สามารถสร้างผลกำไรจำนวนมหาศาลให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เงินจากกิจกรรมที่ผิดกฎหมายเหล่านี้ได้ถูกฟอกให้กลายเป็นเงินสะอาด โดยวิธีการฟอกก็คือ ไปสร้างความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมายจนยากที่จะแยกออกจากกัน แล้วนำเงินที่ได้เหล่านี้ไปสร้างอิทธิพลทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมจนส่งผลให้การแก้ไขปัญหากิจกรรมที่ผิดกฎหมายเหล่านี้ดำเนินการได้ค่อนข้างยาก เพราะผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ผิดกฎหมายเหล่านี้มักจะแทรกตัวอยู่ในองค์กรทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมต่าง ๆ คอยบั่นทอน การปราบปรามของเจ้าหน้าที่ จนทำให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพและไม่ได้ผล

3) รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์หัวข้อ การกำหนดความผิดฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึด อาัยด์และริบทรัพย์สิน 2548. คณะผู้วิจัย, วีระพงษ์ บุญโยภาส กล่าวถึง อาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรเป็นปัญหาสำคัญในสังคมโลกยุคใหม่ เนื่องจากลักษณะของการกระทำความผิดได้เปลี่ยนรูปแบบวิธีการจากเดิม ซึ่งอาชญากรใช้ความสามารถเฉพาะตัวด้วยวิธีการที่ไม่ยุ่งยากมาสู่อาชญากรรมที่จัดระบบเป็นองค์กรที่มีเครือข่ายการทำงานที่กว้างขวางโยงใยไปทั่วโลก การปราบปรามอาชญากรรมในลักษณะนี้ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอเนื่องจากกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ไม่ได้บัญญัติขึ้นเพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิดที่เป็นกลุ่มองค์กรที่มีโครงสร้างการจัดการที่ซับซ้อนประกอบด้วยอิทธิพลและวิธีการปกปิดความผิดอย่างแยบยล ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติที่จะใช้กับองค์กรอาชญากรรมอย่างได้ผล ทำให้ประเทศไทยสูญเสียรายได้ทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล

รัฐบาลไทยตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงมีนโยบายที่จะป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรอย่างเข้มงวดกวาดขันเสมอมา เมื่อองค์กรสหประชาชาติได้จัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime) ซึ่งเพิ่มเติมโดยพิธีสารเพื่อป้องกันและปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก และพิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน โดยทางบก ทางทะเล และอากาศ ประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติและพิธีสารทั้งสองฉบับดังกล่าว ส่วนพิธีสารเพื่อต่อต้านการผลิตและการค้าอาวุธโดยผิดกฎหมาย คาดว่าคณะรัฐมนตรีจะต้องมีมติให้ประเทศไทยลงนามในไม่ช้านี้ ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยจึงมีภาระผูกพันที่จะต้องแก้ไขกฎหมายปัจจุบัน รวมทั้งตรากฎหมายเพื่อให้มีมาตรการที่ทันสมัยและเหมาะสมในการต่อต้านองค์กรอาชญากรรม